

Přijatelnost opatření pro řešení environmentálních problémů

Iva Zvěřinová, Silvia Petty, Jan Otáhal, Milan Ščasný

Výstup: SS04030013-V48, D9-2.1

Typ výstupu: O - Ostatní výsledky

Termín dosažení: 18. 12. 2024

Obsah prezentace

<u>Cíle a metody výzkumu</u>	3
<u>Shrnutí výsledků prvního šetření</u>	7
<u>Vnímání změny klimatu</u>	16
<u>Znalosti o změně klimatu</u>	24
<u>Podpora politických opatření</u>	26
<u>Přijatelnost politických opatření – faktory a shrnutí</u>	28
<u>Přijatelnost opatření – potraviny</u>	31
<u>Přijatelnost opatření – doprava</u>	34
<u>Přijatelnost opatření – finance a odpad</u>	38
<u>Přijatelnost opatření – předcházení suchu</u>	40
<u>Přijatelnost opatření – energetika</u>	43
<u>Přijatelnost výstavby větrných a solárních elektráren</u>	47
<u>Přijatelnost výstavby jaderných bloků</u>	59
<u>Přijatelnost Zelené dohody pro Evropu</u>	65
<u>Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik</u>	68
<u>Postoje k pravidlům pro rozdělení nákladů na snížení emisí</u>	83
<u>Vybavení, chování a ochota ho změnit</u>	84

A person wearing a dark suit is holding a tablet. A white rectangular box with a thin blue border is centered over the image, containing the title text. The background is a blurred indoor setting.

Cíle a metody výzkumu

Cíle výzkumu podpory environmentálních politik v rámci projektu SEEPIA

- zjistit postoje a preference pro politiky a konkrétní nástroje a trendy jejich vývoje
- identifikovat segmenty populace na základě sociodemografických charakteristik podle míry přijatelnosti env. politik
- zjistit preference pro atributy politik, jako např. přijatelnost EU ETS v závislosti na způsobu využití výnosů pro zranitelné skupiny, zelené projekty, vzdělání; zdravotnictví; nové jaderné zdroje
- simulovat pravděpodobnost přijatelnosti různých mixů opatření
- realizovat celkem čtyři sociologická dotazníková šetření
- tato prezentace se zaměřuje pouze na první šetření

Cíle a metody prvního dotazníkového šetření

Cíle:

- zjistit postoje ke změně klimatu, přijatelnost politik a konkrétních opatření na ochranu životního prostředí, přijatelnost výstavby elektráren a potenciál změny chování

Metody

- Velikost vzorku: celkem 2400 dotazníků (včetně 200 v pilotním šetření), po pročištění **2196 dotazníků**
- Výběr z dospělé populace obyvatel ČR **ve věku 18-74 let, reprezentativní podle několika sociodemografických charakteristik** (pohlaví, vzdělání, věk, kraj)
- Kontrola dat: vyřazeny neúplné záznamy a „speedeři“ (dotazníky pod 48 % optimálního času vyplnění stanoveného na základě průměrné rychlosti čtení pro dvě věkové kategorie)
- Sběr dat: aktivně spravovaný panel, European National Panels, květen 2024

Obsah dotazníkového šetření

Kvótní otázky

- gender
- věk
- vzdělání
- kraj
- velikost místa bydliště

Postoje

- postoje ke změně klimatu
- znalosti o změně klimatu
- uvědomění si důsledků změny klimatu a vnímání zodpovědnosti
- hodnoty

Preference pro politiky

- přijatelnost opatření/ politických nástrojů
- experiment – poskytnutí / neposkytnutí informací o Zelené dohodě / balíčku Fit for 55 s pomocí infografik
- podpora výstavby elektráren,
- ochota změnit chování

Socio-demograf. a chování

- příjem domácnosti
- vlastnictví nemovitosti a vybavení domácnosti
- zaměstnání
- postavení v zaměstnání
- používání internetu
- volba politické strany
- ekologické chování

An aerial photograph of a wind farm. Several white wind turbines with three blades are visible, spaced out across a landscape of colorful agricultural fields. The fields are in various shades of green, brown, and grey, indicating different crops or stages of cultivation. The perspective is from a high angle, looking down on the turbines and the surrounding land. The text 'Shrnutí výsledků prvního šetření' is overlaid in a white box with a blue border in the center of the image.

Shrnutí výsledků prvního šetření

Podpora opatření

- Velkou podporu mají opatření na šetrné hospodaření s vodou (např. budování malých vodních nádrží a rybníků podporuje 86%) a zavedení oběhového hospodářství.
- Vysoké podpoře se těší většina dotací, např. na zateplení. Výjimkou jsou dotace na produkci jedlého hmyzu, kterou nepodporuje 62 %, elektromobily a biopotraviny, které mají střední podporu.
- Většina respondentů je proti zdanění masa a masných výrobků a ukončení prodeje nových aut se spalovacími motory v roce 2035 či 2040.
- Velká část respondentů se nedokázala rozhodnout, zda upustit od využívání zemního plynu pro výrobu elektrické energie a tepla (30 % nerozhodných) či zakázat bankám financovat fosilní projekty (30 %). Zároveň je u těchto možností zhruba polovina lidí pro a proti.

Přijatelnost zdrojů energie a výstavby elektráren

- Většina Čechů by zvyšovala podíl vodní, sluneční a větrné energie v národním energetickém mixu (69 % až 67 %).
- Okolo poloviny respondentů je pro zvyšování podílu jaderné energie (52 %).
- Velká část respondentů se nedokázala rozhodnout o budoucnosti zemního plynu, zda snižovat či zvyšovat jeho podíl (37 % nerozhodných).
- Naopak snižovat by se měl podíl uhlí (57 %) a ropy (50 %).

Ačkoliv obnovitelné zdroje mají obecně vysokou podporu, výstavba větrných elektráren pak naráží někdy na odpor obcí. Se stavbou nové větrné elektrárny ve vzdálenosti 500 metrů od posledního domu obce by spíše či rozhodně souhlasilo 40 %. Tento podíl se ale zvyšuje či snižuje podle způsobu využití poskytnuté finanční náhrady. Největší část lidí by souhlasila, kdyby byla využita na snížení plateb obyvatelů obce za energie (59 %). Nejméně populární je poskytnutí peněz obci bez určení účelu (25 %).

Přijatelnost výstavby nových solárních elektráren

- Výstavbu solární elektrárny na místě bývalé skládky podporují téměř tři čtvrtiny Čechů (70 %). S využitím pole, kde by se přestaly pěstovat zemědělské plodiny pro výstavbu by naopak zhruba stejný podíl lidí (71 %) nesouhlasil.
- Více než polovina lidí by souhlasila s výstavbou na místě povrchového dolu (60 %) či bývalé továrny nebo nevyužívaného zemědělského areálu (60 %).
- Podíl souhlasných odpovědí mírně převažuje nad nesouhlasným v případě využití pole, kde by se pod panely pěstovaly zemědělské plodiny a panely by se využívaly k částečnému zastínění v době, kdy svítí slunce prudce (souhlas 43 %, nesouhlas 33 %), či v případě jezera po bývalých uhelných dolech (souhlas 41 %, nesouhlas 33 %) přičemž přibližně čtvrtina nemá konkrétní preferenci (ani souhlasí, ani nesouhlasí).

Přijatelnost výstavby nových jaderných bloků

- Výstavba nového jaderného bloku má podporu poloviny populace. U 4 bloků klesne jen velmi mírně na 41 %.
- Když respondenty informujeme o instalované kapacitě a podílu elektřiny vyrobené z jádra na celkové spotřebě po roce 2040, 43 % respondentů preferuje výstavbu nové jaderné elektrárny (3-5 bloků), přibližně pětina (22 %) náhradu jaderné elektrárny Dukovany (1 až 2 bloky), žádný nový jaderný blok si nepřeje 12 % a přibližně čtvrtina (24 %) neví.

Vnímání Zelené dohody

- 34% Čechů neví o Zelené dohodě nic či téměř nic a polovina jen něco málo. Informovanost se oproti roku 2022 téměř nezměnila (STEM, 2022).
- Naprostá většina neví o legislativním balíčku „Fit for 55“ nic či téměř nic (86 %) či jen něco málo (12 %).

Poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

- Zobrazení infografik pomohlo při formování názoru na budoucnost Zelené dohody – respondenti, kterým se zobrazily infografiky deklarovali, že nemají názor nebo neví, o co se jedná, přibližně v polovině případů (25 %, 26 %) oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (42 %).
- V případě balíčku „Fit for 55“ jsme pozorovali stejný efekt (30 %, 35 % těch, kterým byly zobrazeny infografiky nemá názor / neví o co se jedná vs. 75 % těch, kterým zobrazeny nebyly).

STEM & Institut 2050. (2022). Česká (ne)transformace 2022.

Dostupné z https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2022/09/STEM_projekt_final-report-CZ.pdf

Vnímání Zelené dohody

- Když jsme respondentům poskytli informace o Zelené dohodě s pomocí infografik, konkrétně o **oblastech a opatřeních, které by se zavedly, tak podíl těch, kteří si myslí, že by se Zelená dohoda měla rozhodně nebo spíše ponechat představuje téměř dvojnásobek (46 %)** oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (24 %). Za dostačující ji považuje přibližně 2x více lidí (20 %) oproti těm v kontrolní skupině (9 %).
- Ve skupině bez informací převažuje podíl respondentů, kteří by Zelenou dohodu zrušili (34 %) nad těmi, co by ji ponechali (24 %).
- Informace pouze o finančních zdrojích a dopadech na ekonomiku neměly na názory o dostatečnosti Zelené dohody vliv.
- Příliš ambiciózní se Zelená dohoda zdá zhruba 36 % lidí, zobrazení infografik na tento postoj nemělo vliv.
- Jako nedostatečnou s tím, že by měla být rozšířená o další cíle, vnímá Zelenou dohodu přibližně 8 % lidí, ani zde zobrazení infografik postoj neovlivnilo.

Vnímání balíčku „Fit for 55“

- Když jsme respondentům poskytli informace o Zelené dohodě a balíčku „Fit for 55“ s pomocí infografik, konkrétně o oblastech a opatřeních, které by se zavedly, tak převáží podíl těch, kteří si myslí, že by se balíček měl rozhodně nebo spíše ponechat (45 %) a představuje více než čtyřnásobek oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (11 %). Těch, kterým byly zobrazeny infografiky s informacemi o dopadech na ekonomiku pak byl trojnásobek (33 %) oproti kontrolní skupině.
- Díky poskytnutí informací, konkrétně o dopadech na ekonomiku, byl podíl těch, kteří si myslí, že je balíček „Fit for 55“ nedostatečný a měl by být rozšířen o další cíle (7 %) statisticky významně vyšší oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (3 %).
- Respondenti, kterým byly zobrazeny infografiky s informacemi o oblastech a opatřeních, které by se zavedly, vnímali ve výrazně větší míře balíček jako dostačující (24 %) oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (6 %).
- Příliš ambiciózní se balíček „Fit for 55“ zdá zhruba 30 % lidí, kterým byla zobrazená některá z infografik, což je významně více oproti těm, kterým žádná infografika zobrazena nebyla (13 %). Poskytnutí informací totiž pomohlo lidem utvořit si názor - 41 % a 45 % těch, kteří viděli infografiky nedokázalo dostatečnost balíčku „Fit for 55“ posoudit oproti těm, kterým infografiky zobrazeny nebyly (78 % nedokázalo posoudit). Také ve skupině bez informací převažuje podíl respondentů, kteří ji považují za ambiciózní nad těmi, co ji považují za nedostatečnou či dostačující.

Změny postojů a chování

- Informovanost o Zelené dohodě a „Fit for 55“ je velmi nízká.
- Pozitivněji hodnotí Zelenou dohodu a „Fit for 55“ lidé, kterým jsou poskytnuty informace o oblastech a opatřeních, které by se zavedly.
- Nedoporučujeme poskytovat informace pouze o finančních zdrojích a dopadech.
- Řada opatření, která se dají v komunikaci spojit se Zelenou dohodou má sama o sobě širokou podporu, zejména:
 - dotace na zateplení a vytápění (71 %) a na solární panely (60 %)
 - dotace na vlakovou (70 %), městskou a příměstskou veřejnou dopravu (76 %),
 - dotace na změnu způsobu hospodaření v lesích a na zemědělské půdě tak, aby docházelo k zadržování vody v krajině (75 %)
- Podíl lidí ochotných do budoucna velmi pravděpodobně změnit individuální chování je až na snižování spotřeby plastů (19 %) poměrně nízký (3 % až 12 %).
- Zájem o dotaci a ochota investovat peníze do zateplení domu nebo bytového domu, ve kterém respondenti bydlí, je u čtvrtiny respondentů, jejichž dům či bytový dům ještě není zateplen.

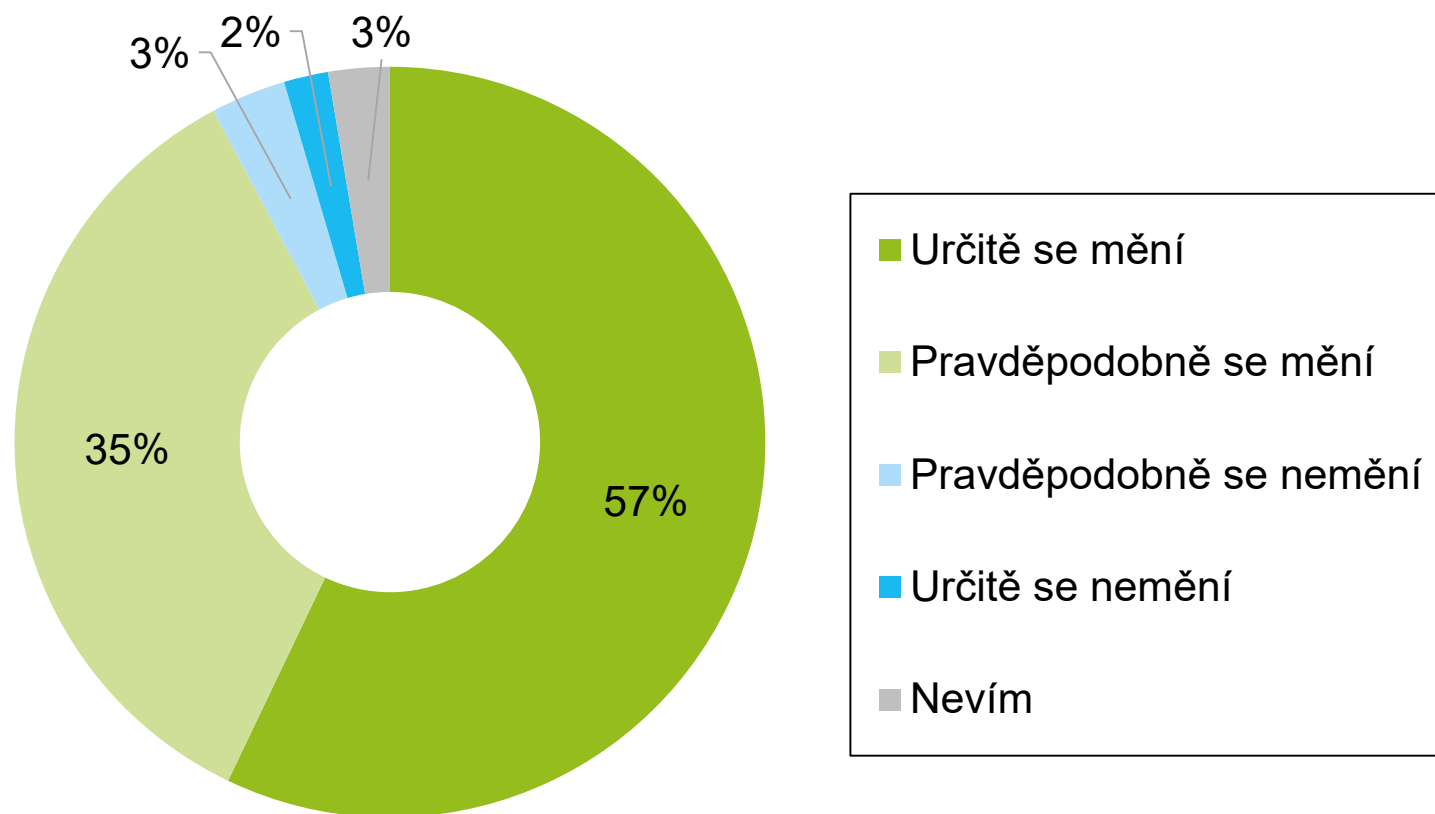
Vnímání změny klimatu

Autor fotografie: Enrique [Pixabay](#)

Vnímání změny klimatu

Možná jste už slyšel/a myšlenku, že klima na Zemi se mění v důsledku nárůstu teplot v posledních 100 letech. Jaký na to máte vy osobně názor? Myslíte si, že se klima na Zemi mění? $N = 2196$

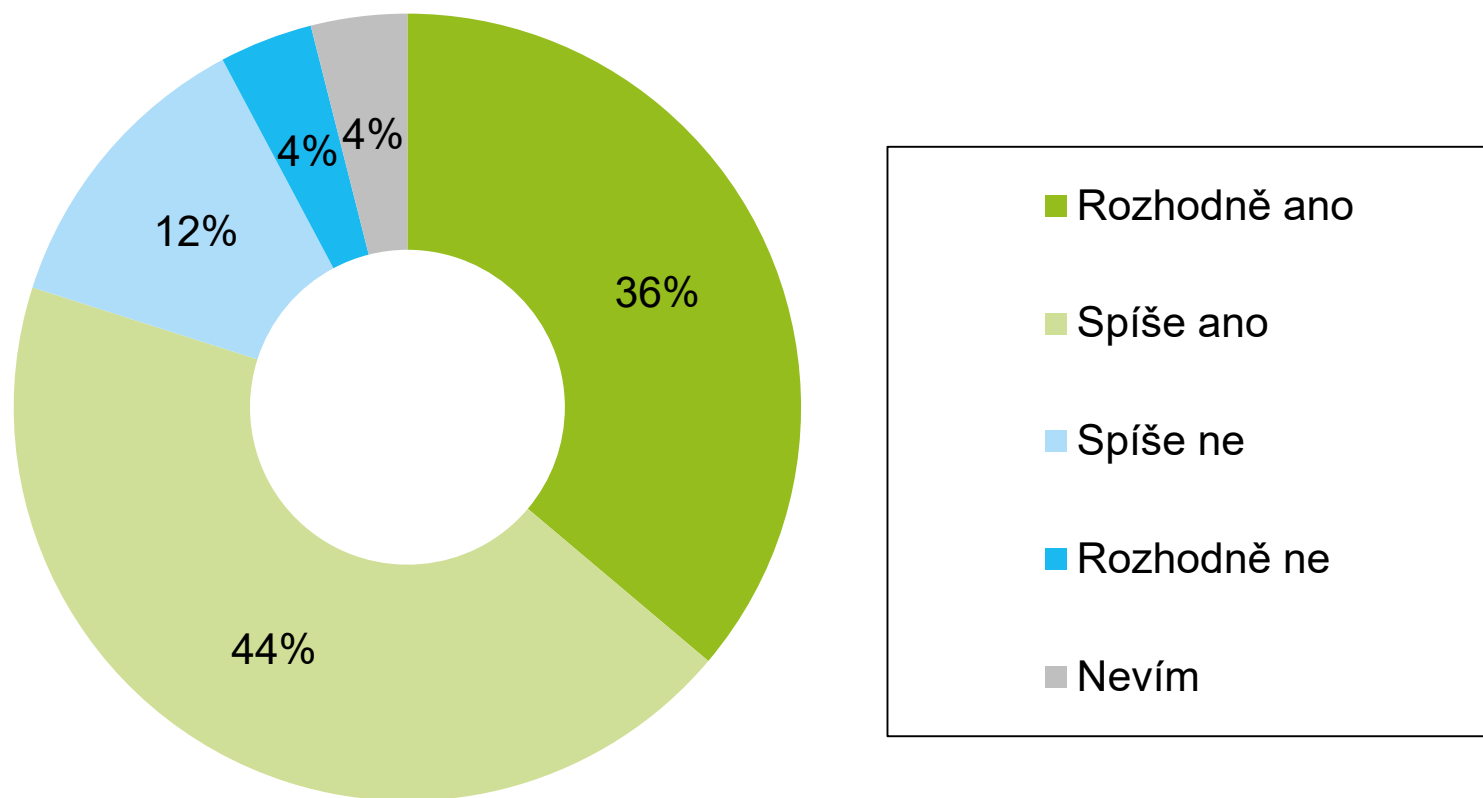
Procento dospělých, kteří si myslí, že klima na Zemi se určitě mění:

Vnímání změny klimatu

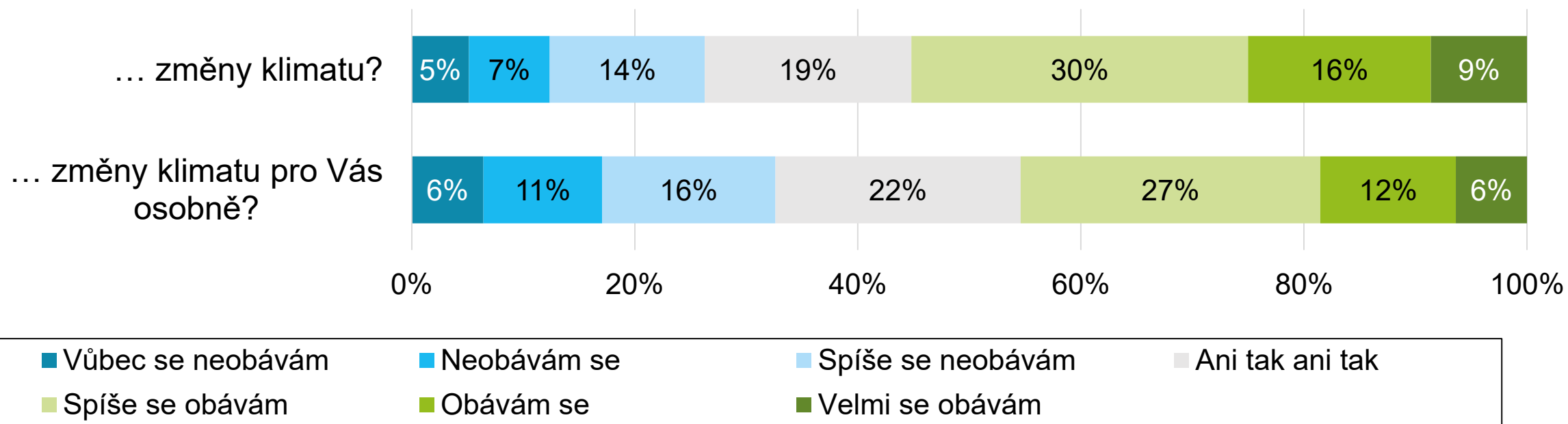
Myslíte si, že globální změnu klimatu v posledním století způsobuje hlavně člověk a činnost lidské civilizace?

N = 2154 (bez respondentů, kteří uvedli, že se klima určitě nemění)

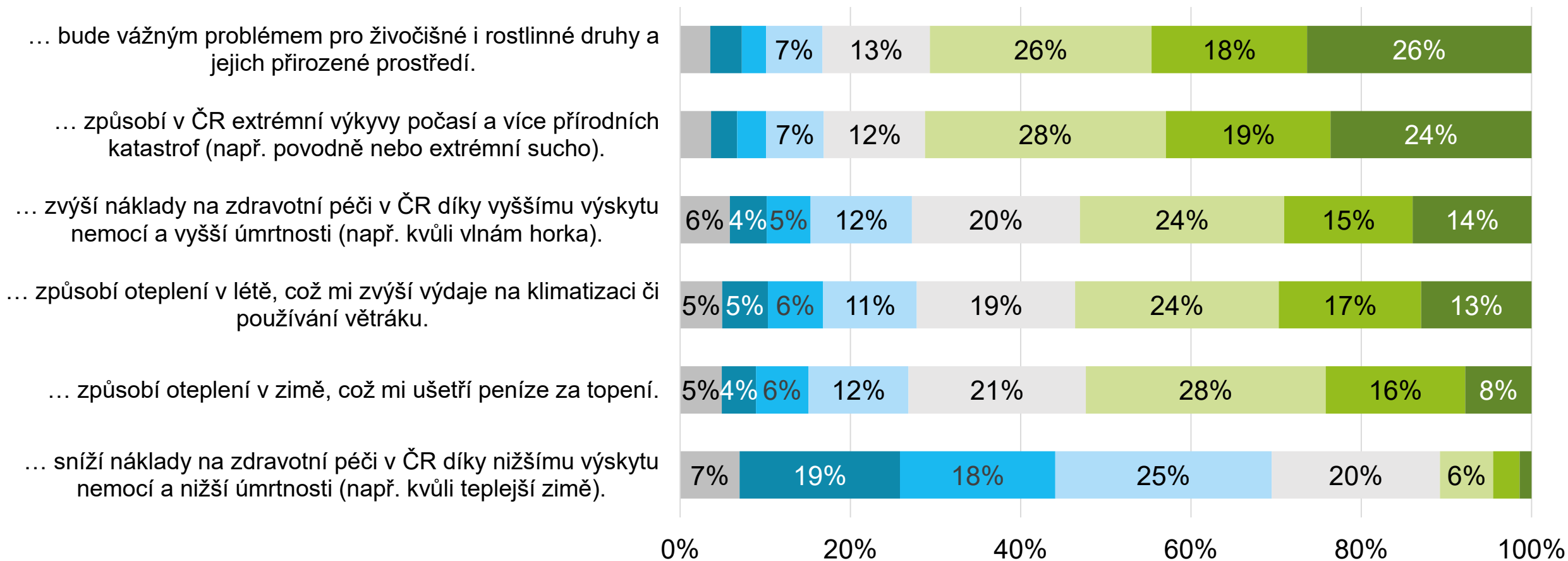
Vnímání změny klimatu

Do jaké míry se obáváte negativních důsledků ... $N = 2196$

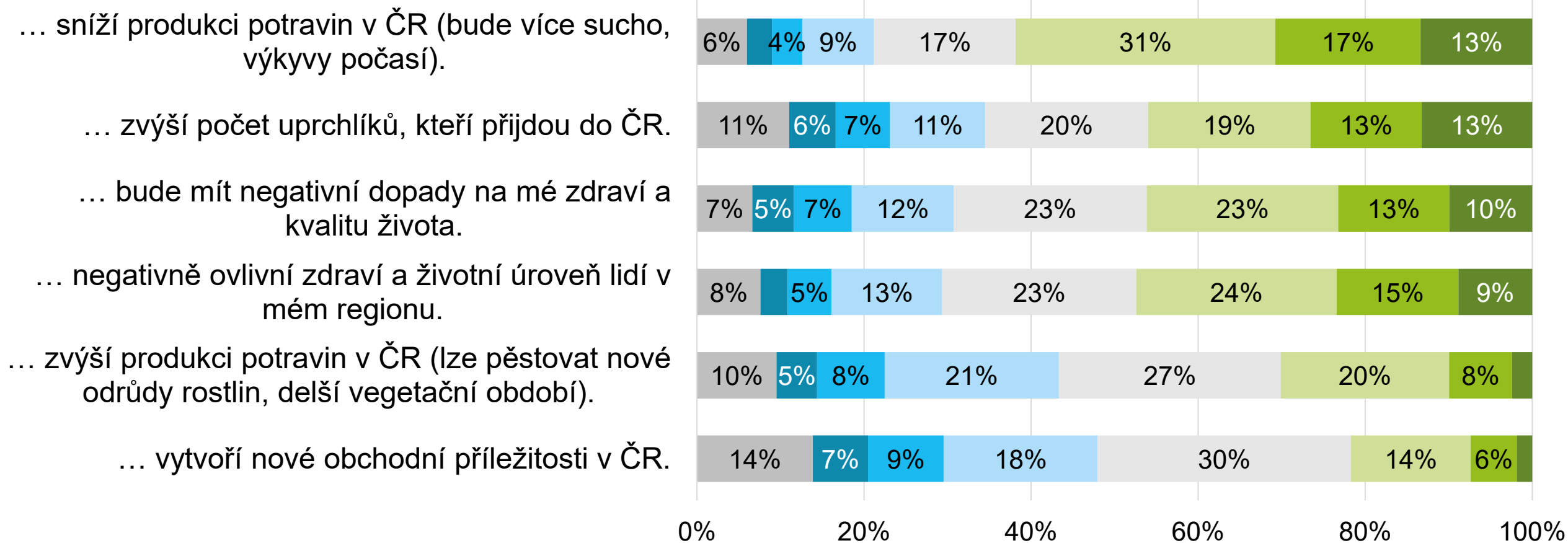
Vnímání změny klimatu

Jak je podle Vás pravděpodobné, že za 30 let v důsledku změny klimatu dojde k následujícímu? Změna klimatu... *N* = 2196

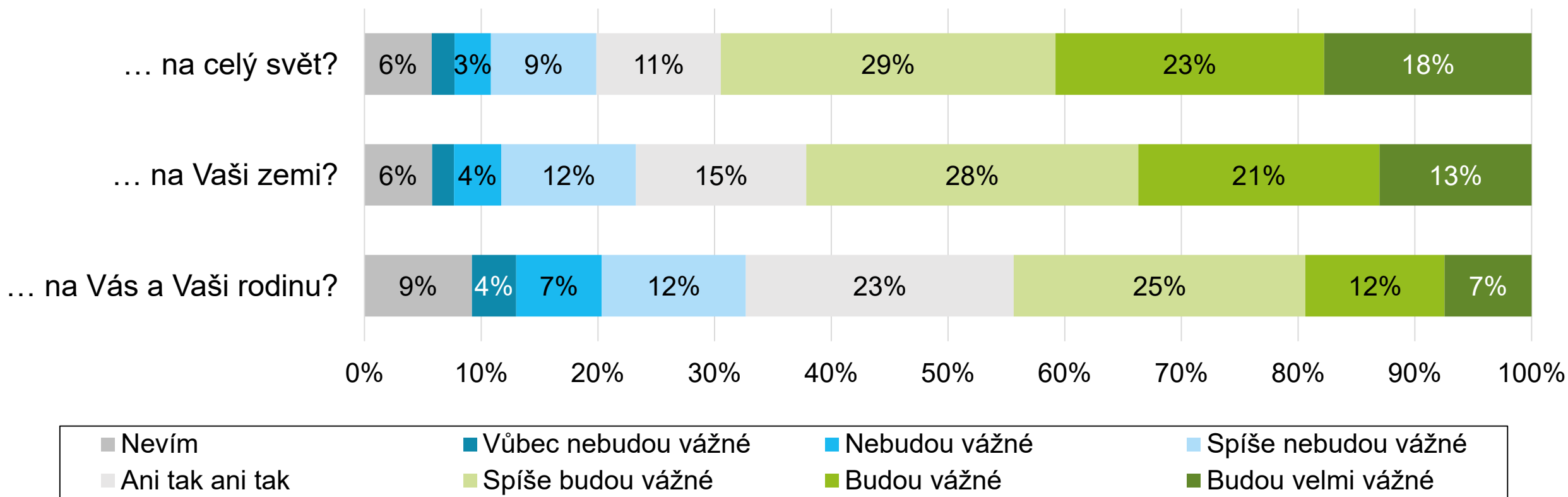
Vnímání změny klimatu

Jak je podle Vás pravděpodobné, že za 30 let v důsledku změny klimatu dojde k následujícímu? Změna klimatu... N = 2196

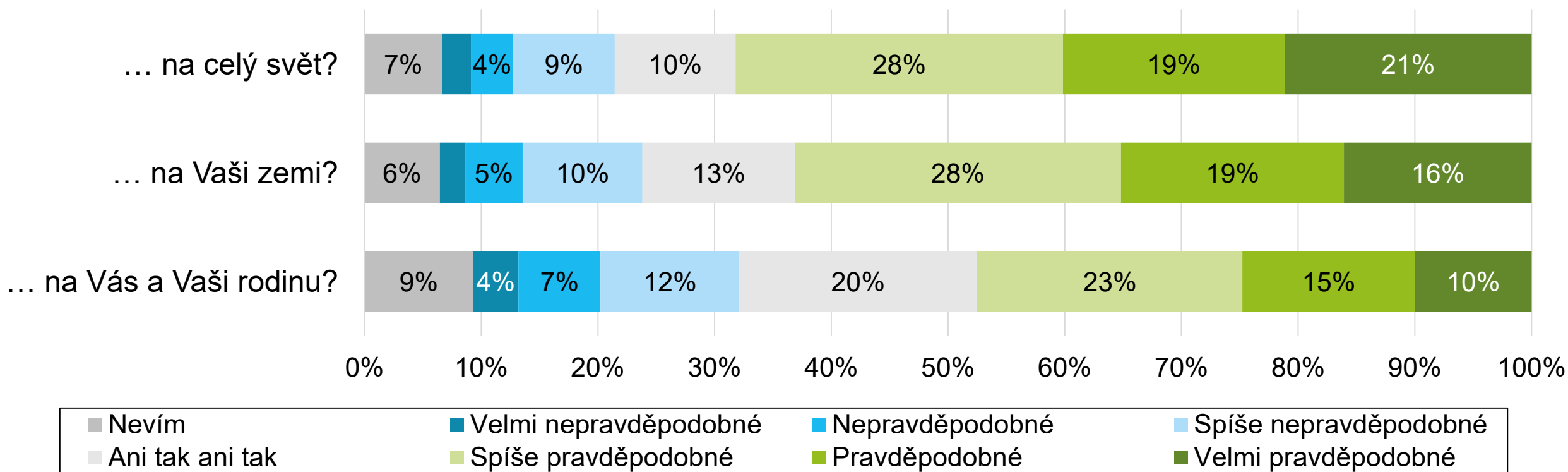
Vnímání změny klimatu

Jak závažné podle Vás budou dopady změny klimatu za 30 let ... $N = 2196$

Vnímání změny klimatu

Jak pravděpodobné je podle Vás, že změna klimatu bude mít za 30 let velmi škodlivé dopady ... $N = 2196$

Znalosti o změně klimatu

Autor fotografie: Pete Linforth, [Pixabay](#)

Znalosti o změně klimatu

Souhlasíte nebo nesouhlasíte Vy osobně s následujícími výroky? $N = 2196$

Zvyšování skleníkového efektu je způsobeno vyšší úrovní CO₂ (oxidu uhličitého) v atmosféře (mezi dalšími skleníkovými plyny).

Hlavní příčinou zvýšené koncentrace skleníkových plynů v atmosféře je spalování fosilních paliv (např. uhlí, ropa)

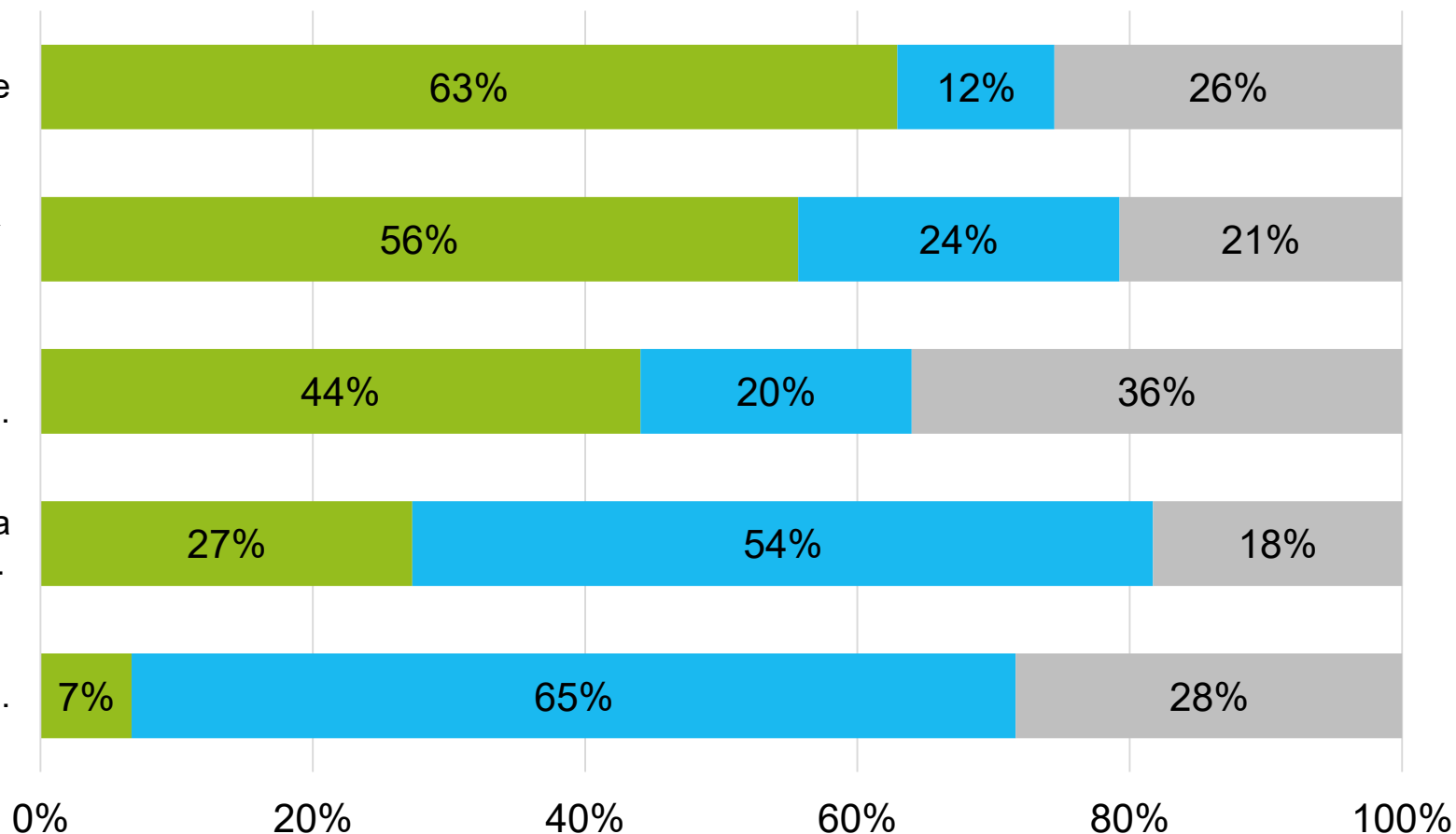
Zvyšování skleníkového efektu je způsobeno především ozonovou dírou v zemské atmosféře.

Současná změna klimatu je způsobena především přírodními silami a ne lidmi.

Povrch Země se v současnosti ochlazuje.

■ Souhlasím

■ Nesouhlasím

■ Nevím

A high-angle photograph showing a group of people sitting on a green lawn. Their hands and feet are placed in the center of the frame, creating a circular pattern. Some people are wearing colorful beaded bracelets. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day outdoors.

Podpora politických opatření

Podpora politických opatření

Oblasti opatření

- Produkce a spotřeba potravin
- Doprava
- Zdroje a spotřeba energie
- Udržitelné finance a oběhové hospodářství
- Předcházení suchu

Každý respondent hodnotil opatření pouze v jedné oblasti. Oblast byla respondentovi náhodně přiřazena.

Výsledky faktorových analýz pro oblasti opatření

- Faktorové analýzy ukázaly, že za podporou jednotlivých opatření jsou společné faktory. Podpora daných opatření v rámci jednoho faktoru spolu souvisí.
- Tabulka na následujících 3 slidech ukazuje výsledky exploračních faktorových analýz s rotací Oblimin s Kaiserovou normalizací.
- Identifikované faktory jsou v tabulce v prvním sloupci a položky, které je sytí, jsou v druhém sloupci.
- Tabulka shrnuje procenta podpory opatření, kdy jsou sečtena procenta odpovědí „spíše podporuje“, „podporuje“ a „rozhodně podporuje“.

Přijatelnost politických opatření – faktory a shrnutí

do 30 %	30 % - 39,99 %
40 % - 69,99 %	70 % a více

- Potraviny

Podpora bio/lokálních potravin, zvýhodnění rostlinné stravy, zvýšení nabídky jídel	Povinná nabídka alespoň jednoho čistě rostlinného jídla ve veřejném stravování – 34 %*
	Dotace na biopotraviny – 35 %*
	Daňové zvýhodnění rostlinné stravy – 52 %*
	Požadavek na zvýšení nabídky jídel s výživově lepšími hodnotami ve školních jídelnách – 66 %*
	Dotace na spotřebu lokálních potravin – 64 %*
Zdanění životnímu prostředí škodlivých potravin a dotace na jedlý hmyz	Zdanění hovězího masa – 9 %*
	Zdanění masných výrobků – 11 %*
	Zdanění potravin podle jejich uhlíkové stopy – 24 %*
	Ukončení dotací na produkci masa – 15 %*
	Zákaz reklamy na potraviny s nejhorším nutri-score – 35 %*
	Dotace na produkci jedlého hmyzu – 10 %*

- Doprava

Podpora veřejné dopravy a cyklostezek	Dotace na dálková vlaková spojení – 67 %*
	Dotace na vlaková spojení v rámci ČR – 70 %*
	Dotace na městskou a příměstskou veřejnou dopravu – 76 %*
	Vybudování sítě vysokorychlostních železničních tratí – 65 %*
	Dotace na cyklostezky a místa na parkování jízdních kol – 64 %*
Podpora elektromobility a sdílené automobility	Ukončení prodeje nových aut se spalovacími motory v roce 2040 – 13 %*
	Ukončení prodeje nových aut se spalovacími motory v roce 2035 – 11 %*
	Dotace na elektromobily – 26 %*
	Uplatnění poplatků na nákup aut s vysokou spotřebou – 30 %*
	Podpora systému používání sdílených automobilů – 33 %*

Přijatelnost politických opatření – faktory a shrnutí

do 30 %	30 % - 39,99 %
40 % - 69,99 %	70 % a více

- Energetika

Snižování emisí	Zavedení povinnosti dodavatelů energií podporovat odběratele ke snižování spotřeby neobnovitelné energie – 47 %*
	Zachytávání oxidu uhličitého u průmyslových zařízení a jeho skladování pod zemí – 41 %*
	Zdanění zdrojů energií, které vypouští hodně skleníkových plynů – 38 %*
Podpora jaderné energie	Vybudování 2 nových jaderných bloků – 48 %*
	Vybudování 1 nového jaderného bloku – 50 %*
	Vybudování 4 nových jaderných bloků – 41 %*
	Vybudování trvalého uložště jaderného odpadu v ČR – 36 %*
Úspory energie, podpora OZE	Dotace na zateplení a vytápění (např. Zelená úsporám) – 71 %*
	Dotace na solární panely na střechách – 60 %*
	Dotace na energie z obnovitelných zdrojů jako je energie ze slunce, větru, vody – 65 %*
	Stavba nových budov s nulovými emisemi od roku 2030 – 58 %*
Regulace využívání neobnovitelných zdrojů	Co nejrychlejší upuštění od užívání uhlí pro výrobu elektrické energie a tepla – 42 %*
	Co nejrychlejší upuštění od užívání zemního plynu pro výrobu elektrické energie a tepla – 26 %*
	Ukončení dotací na energii z uhlí – 37 %*

*% spíše podporuje + podporuje + rozhodně podporuje

Přijatelnost politických opatření – faktory a shrnutí

do 30 %	30 % - 39,99 %
40 % - 69,99 %	70 % a více

- Udržitelné finance a oběhové hospodářství

Zavedení oběhového hospodářství	Zavedení práva na opravu – 83 %*
	Zavedení povinné recyklace kritických surovin ze spotřebičů – 74 %*
	Zavedení systému „zaplat' kolik vyhodíš“ – 56 %*
Podpora udržitelného financování a zákaz skládkování	Zákaz financování fosilních projektů pro banky – 25 %*
	Financování ekologických projektů zelenými dluhopisy – 50 %*
	Zákaz skládkování – 42 %*

- Předcházení suchu

Podpora předcházení suchu	Dotace na instalaci zelených střech na veřejných budovách – 63 %*
	Dotace na systémy využití odpadní a dešťové vody – 77 %*
	Dotace na změnu způsobu hospodaření v lesích a na zemědělské půdě tak, aby docházelo k zadržování vody v krajině – 74 %*
Podpora šetrného hospodaření s vodou	Výstavba velkých víceúčelových nádrží, přehrad – 63 %*
	Výstavba vysoce účinných zavlažovacích systémů v zemědělství – 73 %*
	Budování malých vodních nádrží a rybníků – 85 %*
Regulace nešetrného hospodaření s přírodními zdroji a povinnost adaptačních opatření	Zpoplatnění kácení dřevin v zastavěné části obce bez zajištění náhradní výsadby – 60 %*
	Zpoplatnění nadměrné spotřeby vody – 41 %*
	Povinná výsadba stromů na novém stavebním pozemku v obci – 73 %*

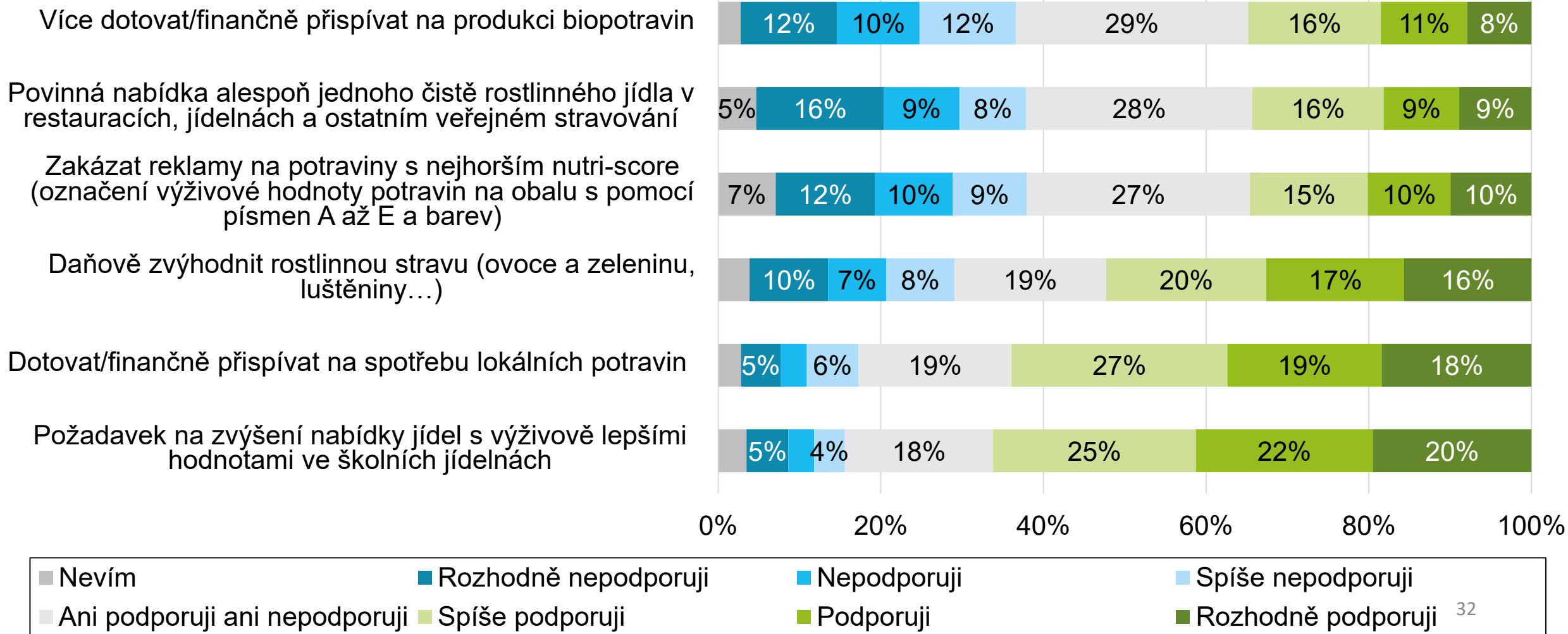
*% spíše podporuje + podporuje + rozhodně podporuje

A photograph of a cornfield with green plants in the foreground and a clear blue sky in the background. The sun is visible in the upper right corner, creating a lens flare effect.

Přijatelnost opatření – potraviny

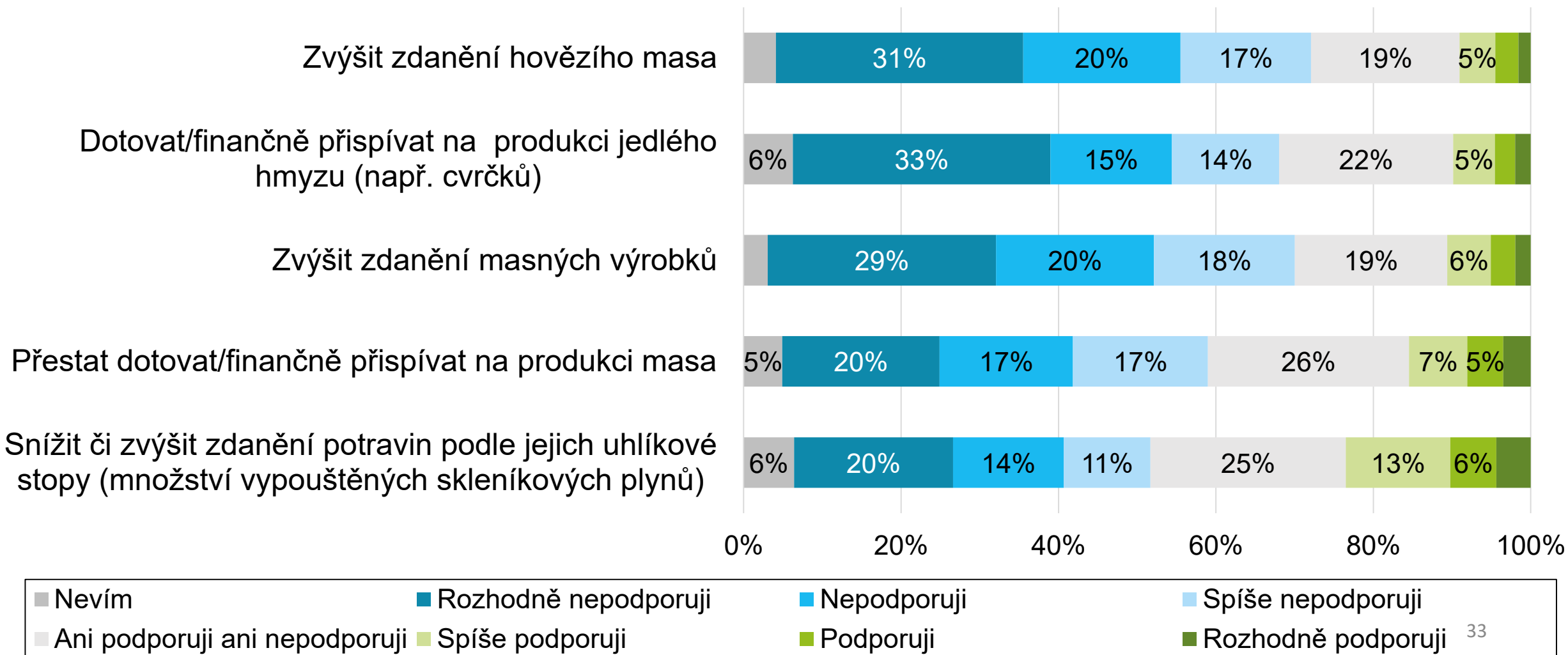
Přijatelnost politických opatření - potraviny

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1116

Přijatelnost politických opatření - potraviny

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1116

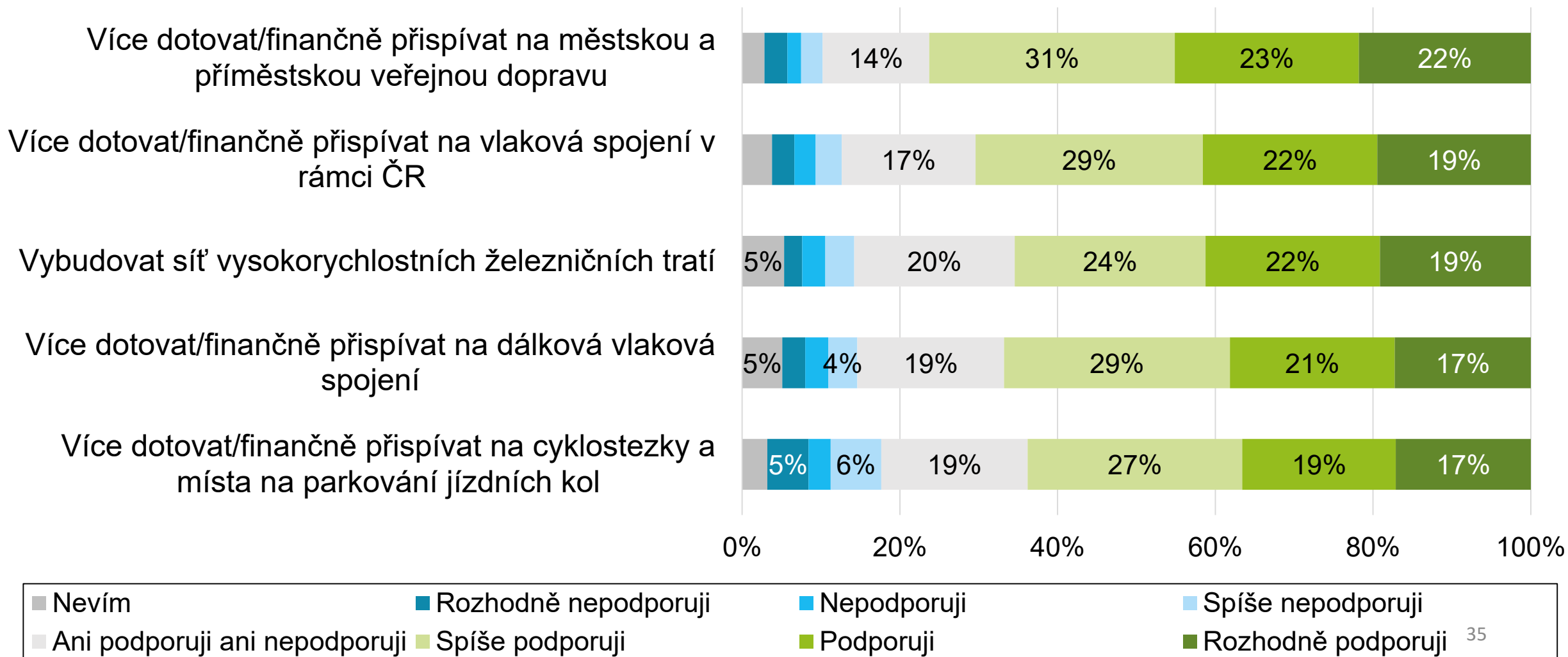

Přijatelnost opatření – doprava

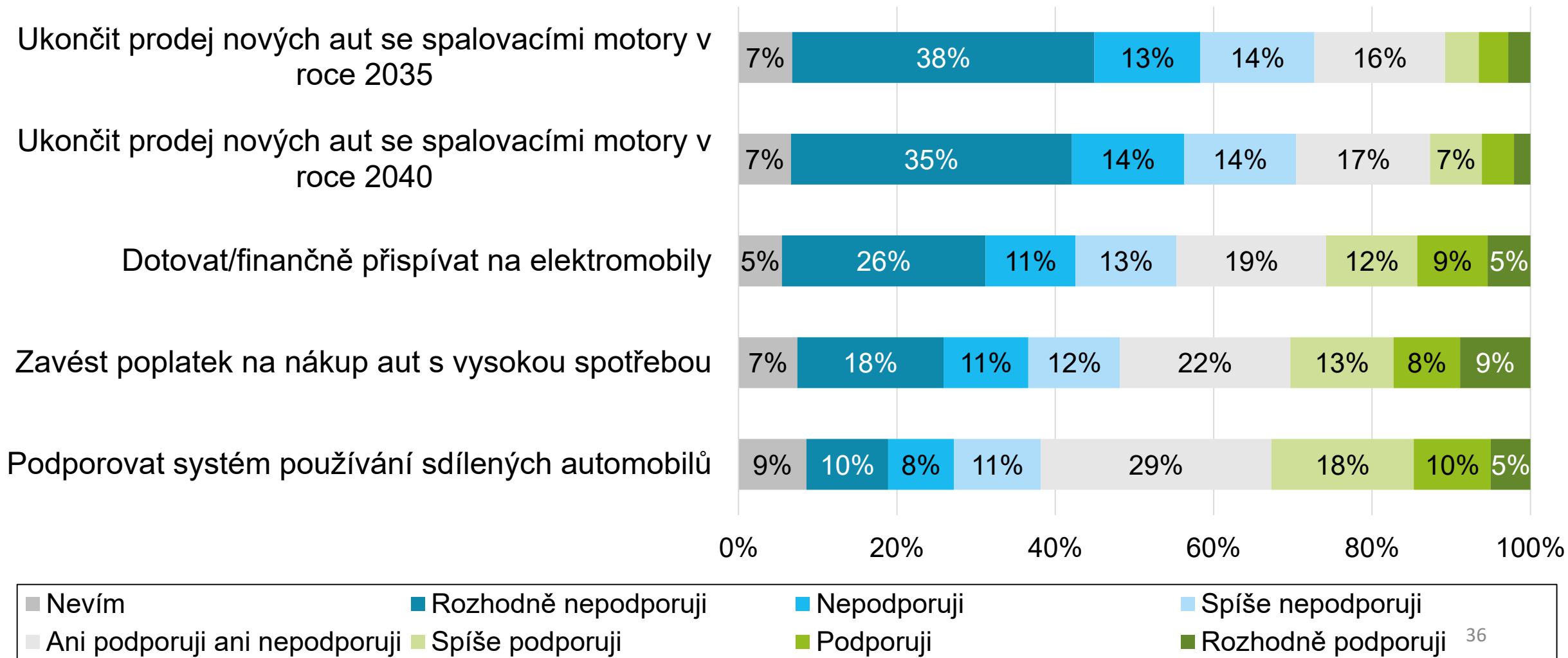
Přijatelnost politických opatření - doprava

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1080

Přijatelnost politických opatření - doprava

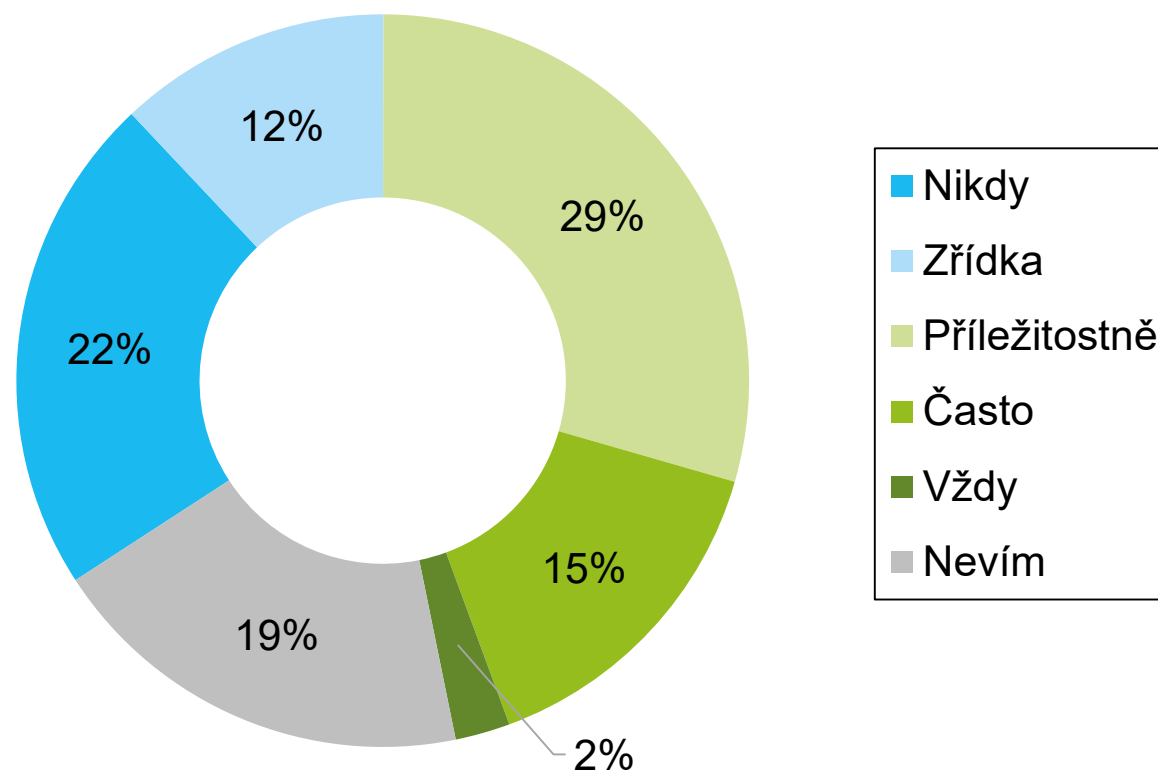
Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1080

Mobilita a doprava

Představte si, že by byl zaveden nový systém cenově dostupného carsharingu (využití sdílených elektromobilů pomocí čipové karty nebo aplikace) a jízd na objednávku v oblastech s malou dostupností hromadné dopravy.

Využíval/a byste takový systém? $N = 1080$

Přijatelnost opatření – finance a odpad

Autor fotografie: Pete Linforth, [Pixabay](#)

Přijatelnost politických opatření – udržitelné finance a odpad

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1080

Zakázat bankám financovat fosilní projekty (investice do průzkumu, těžby a energetického zpracování fosilních paliv jako uhlí, ropa, zemní plyn, projekty s vysokou uhlíkovou náročností)

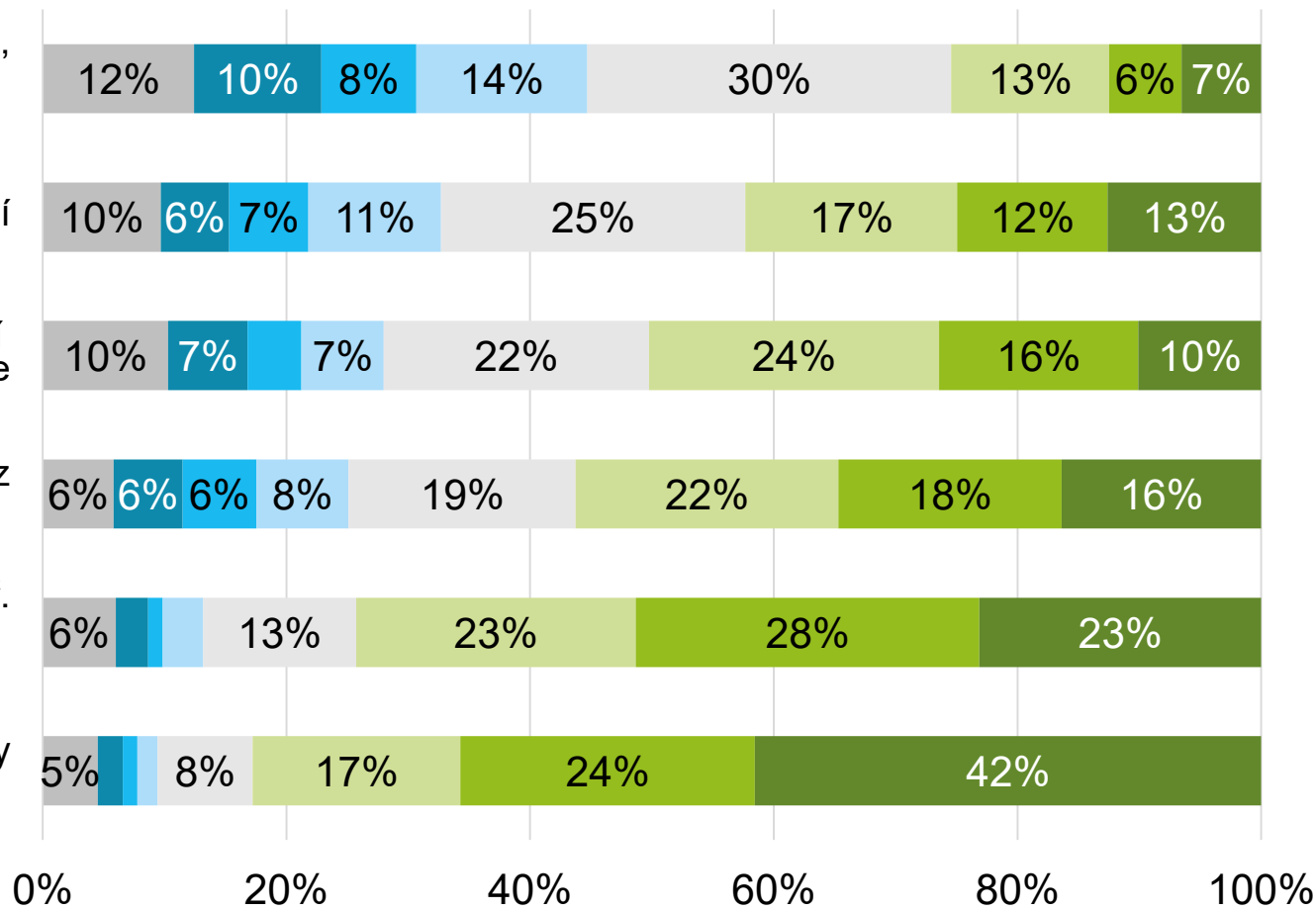
Zakázat skládkování

Financovat ekologické projekty zelenými dluhopisy (Stát může získat jejich vydáním peníze, které ale musí sloužit k financování ekologických projektů jako energetické úspory, obnovitelné zdroje energie.)

Zavést systém „zaplat' kolik vyhodíš“ (lidem se účtuje za svoz odpadu podle toho, kolik odpadu skutečně vyhodí)

Zavést povinnou recyklaci kritických surovin ze spotřebičů, např. lithia, hliníku (materiály klíčové pro strategicky důležité sektory, jejichž dodávka se ale pojí s bezpečnostními riziky)

Zavést právo na opravu (výrobky by musely být navrženy tak, aby déle vydržely a mohly být snadno opraveny)

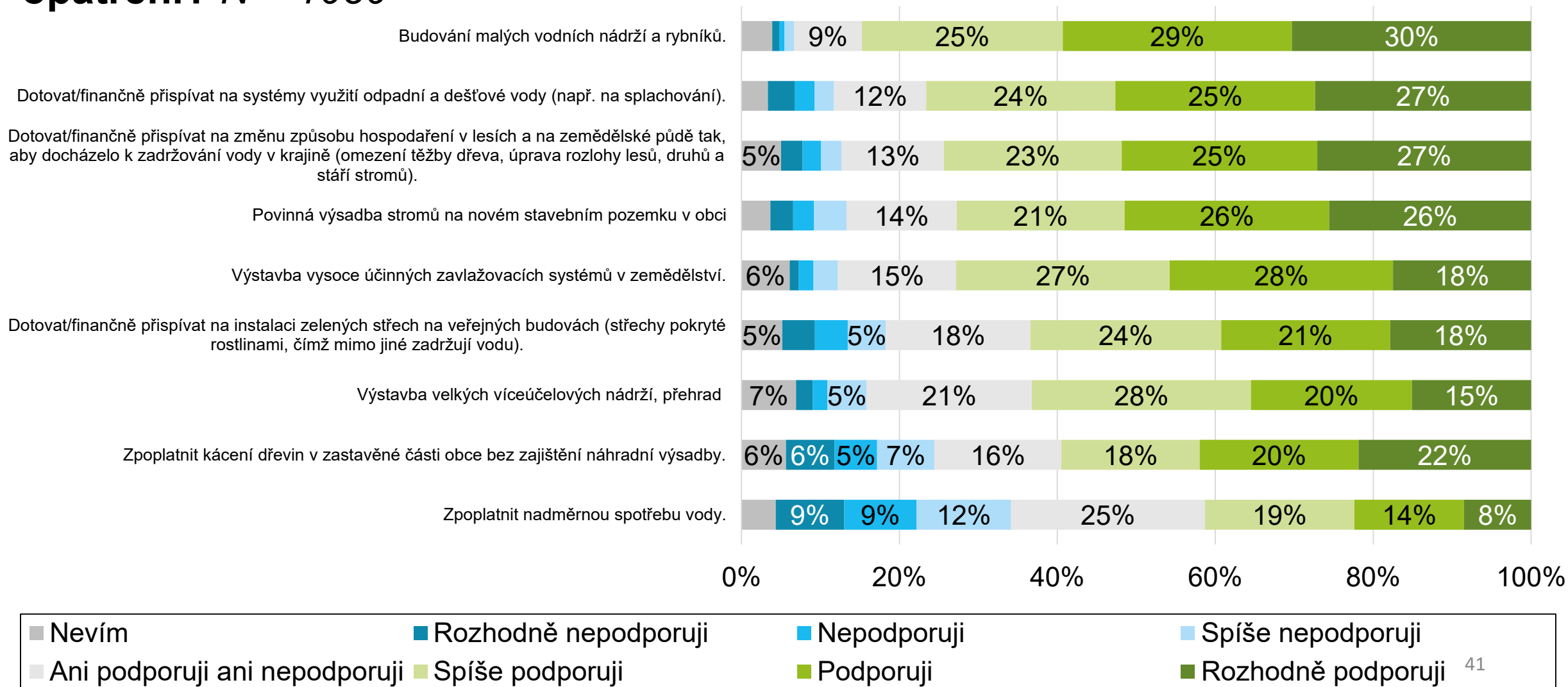

Přijatelnost opatření – předcházení suchu

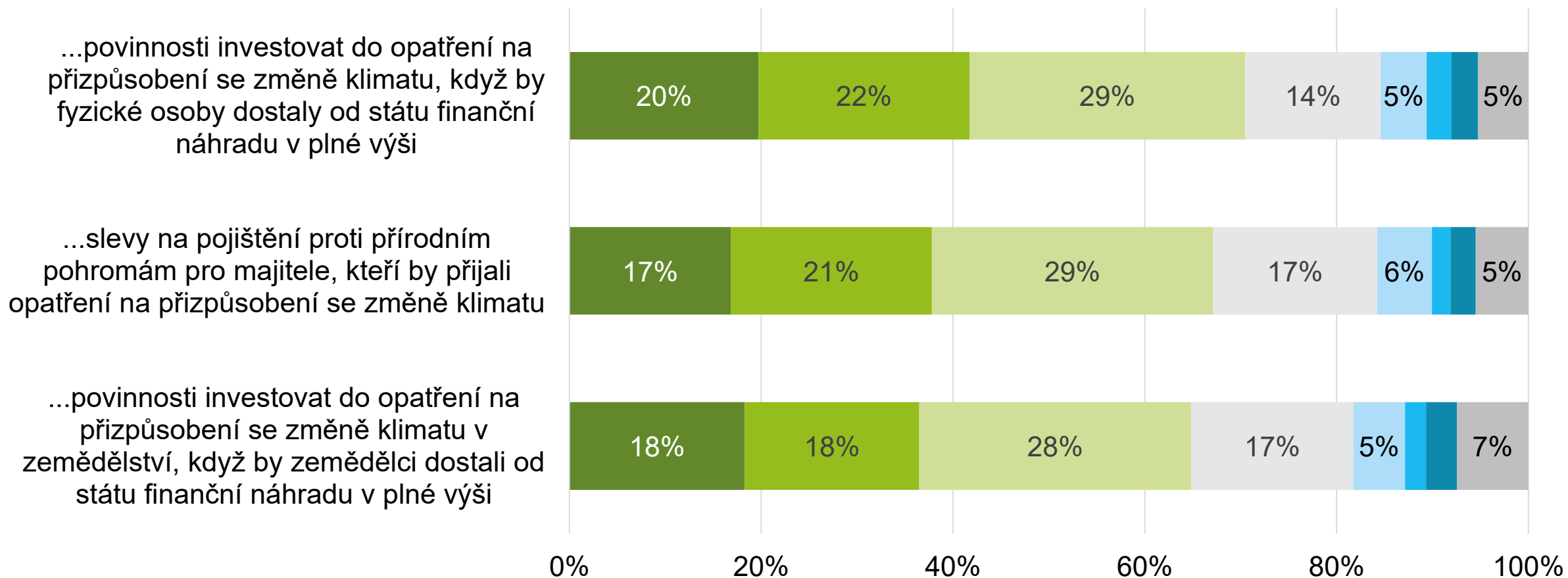
Přijatelnost politických opatření – předcházení suchu

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1080

Přijatelnost politických opatření – předcházení suchu

Souhlasil/a či nesouhlasil/a byste se zavedením... $N = 1080$

■ Rozhodně souhlasil/a

■ Souhlasil/a

■ Spíše souhlasil/a

■ Ani souhlasil/a ani nesouhlasil/a

■ Spíše nesouhlasil/a

■ Nesouhlasil/a

■ Rozhodně nesouhlasil/a

■ Nevím

Přijatelnost opatření – energetika

Přijatelnost politických opatření - energetika

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1116

Více dotovat/finančně přispívat na zateplení, výměnu kotle či oken (např. Zelená úsporám)

Více dotovat/finančně přispívat na energie z obnovitelných zdrojů jako je energie ze slunce, větru, vody

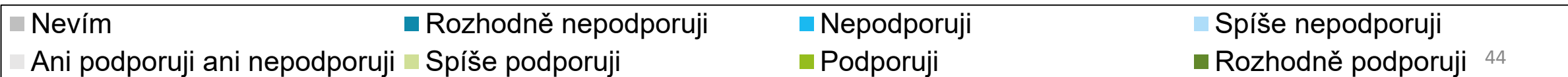
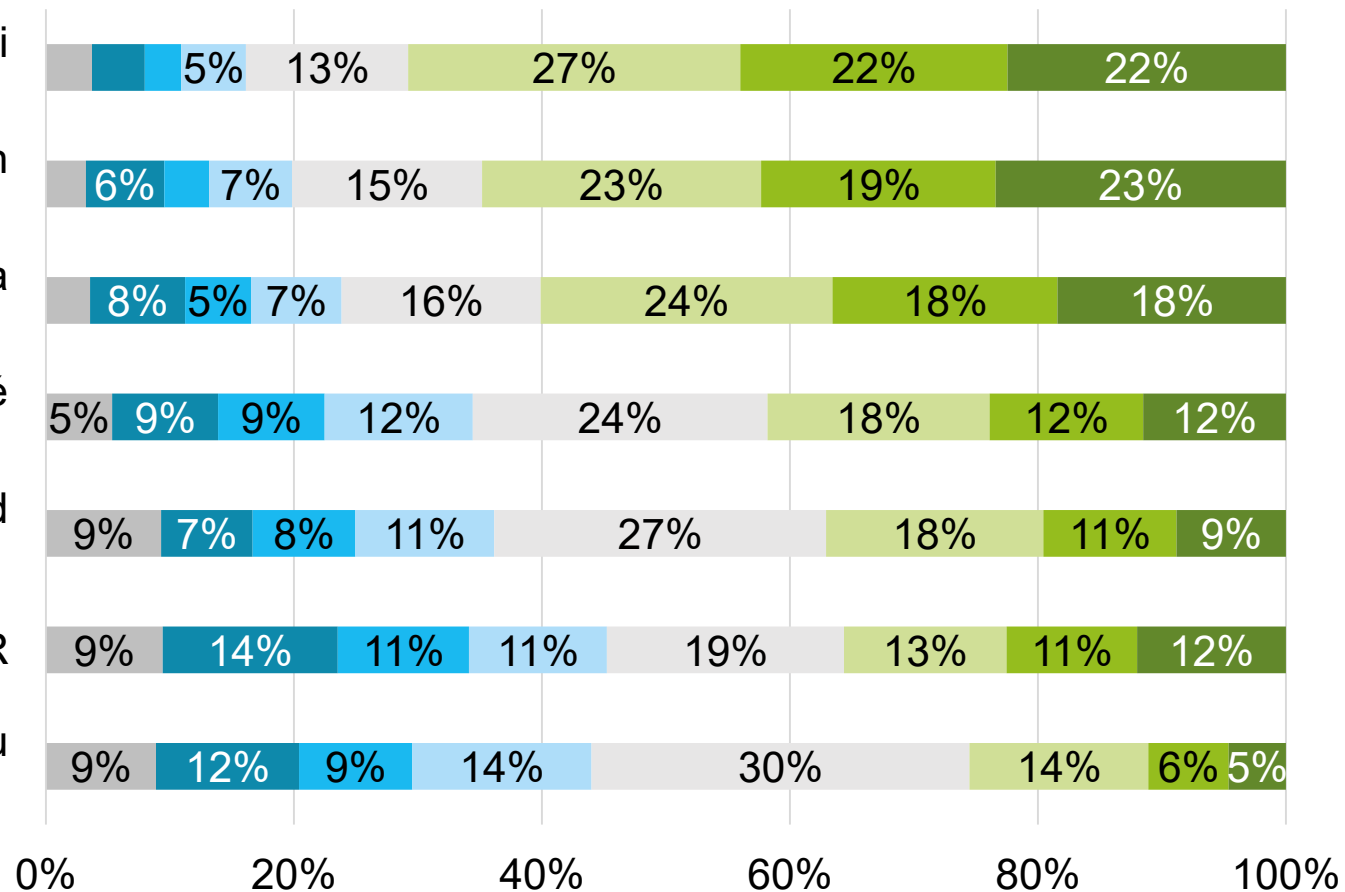
Více dotovat/finančně přispívat na solární panely na střechách

Co nejrychleji upustit od využívání uhlí pro výrobu elektrické energie a tepla

Nedotovat/Finančně nepřispívat na energii z uhlí (například využíváním evropských programů na dostavby a...

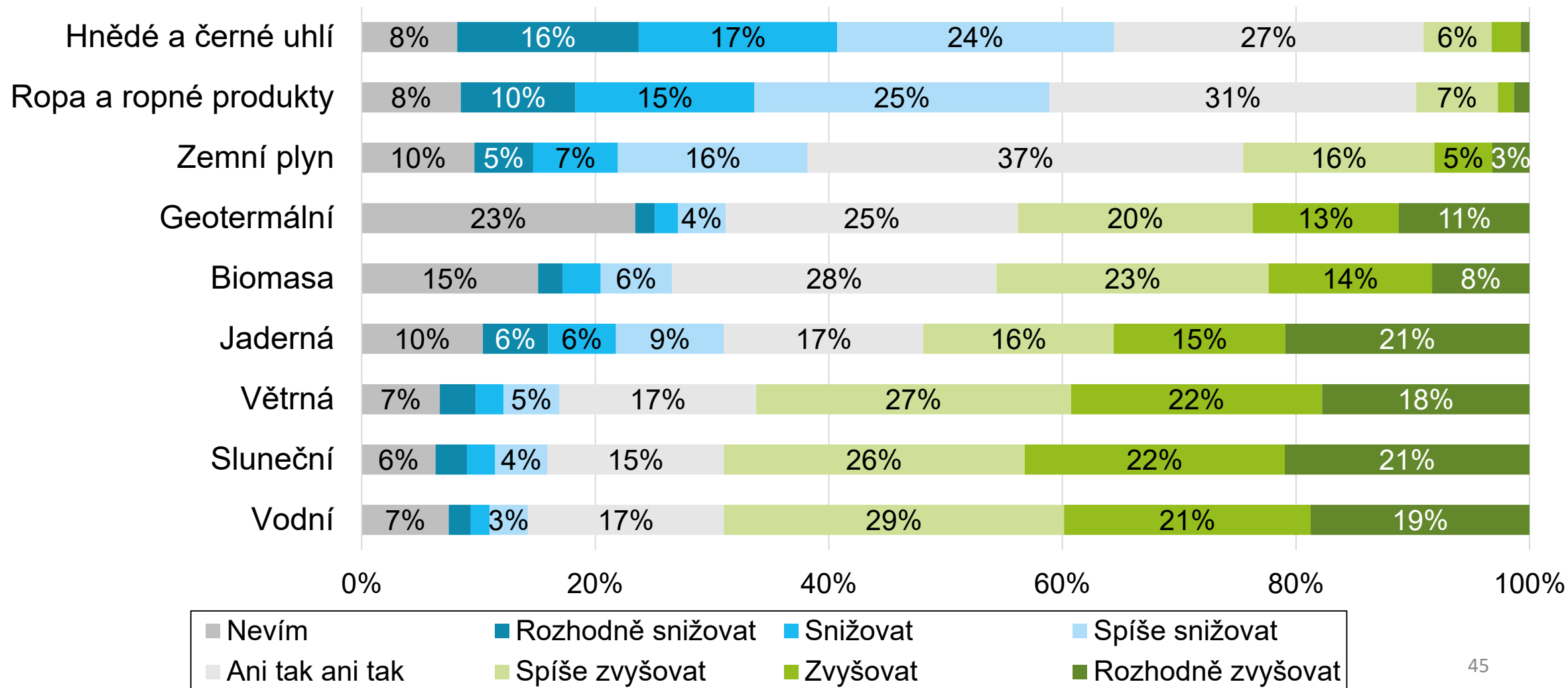
Vybudovat trvalé uložení jaderného odpadu v ČR

Co nejrychleji upustit od využívání zemního plynu pro výrobu elektrické energie a tepla

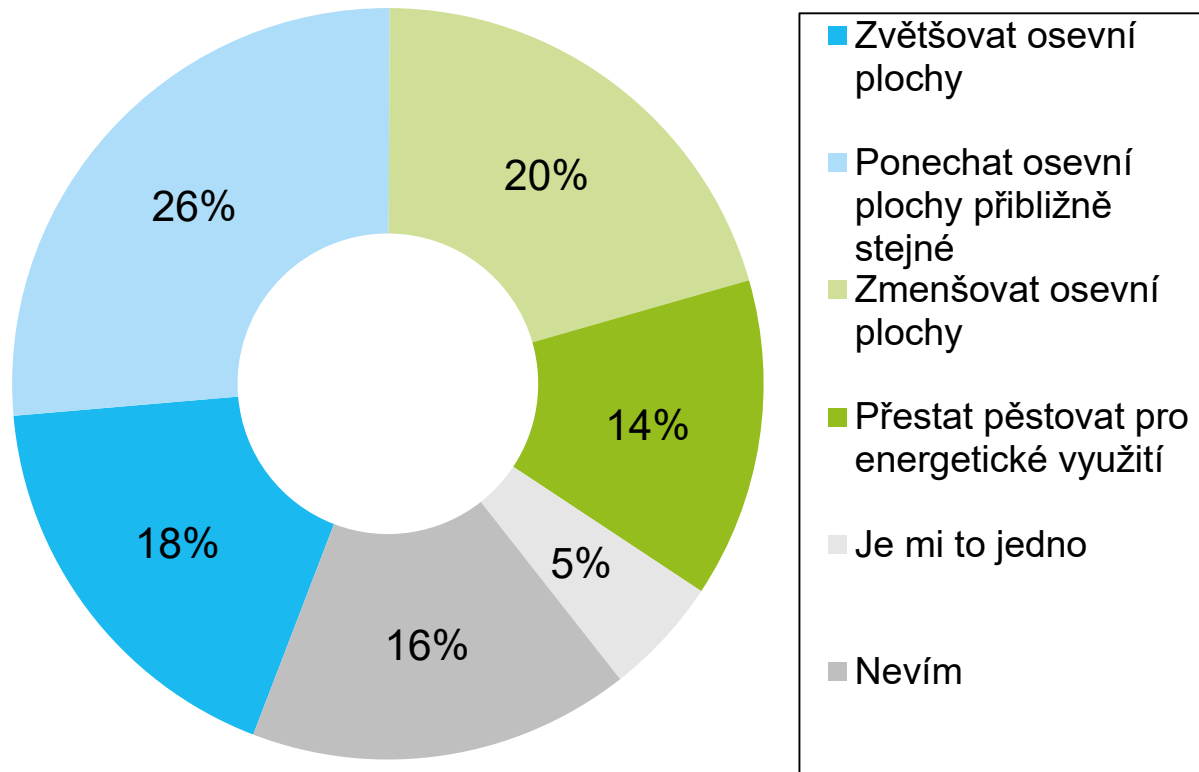
Přijatelnost zdrojů energie

Měl by se podle Vás snižovat nebo zvyšovat podíl následujících zdrojů energie na celkovém národním energetickém mixu ČR? *N* = 1116

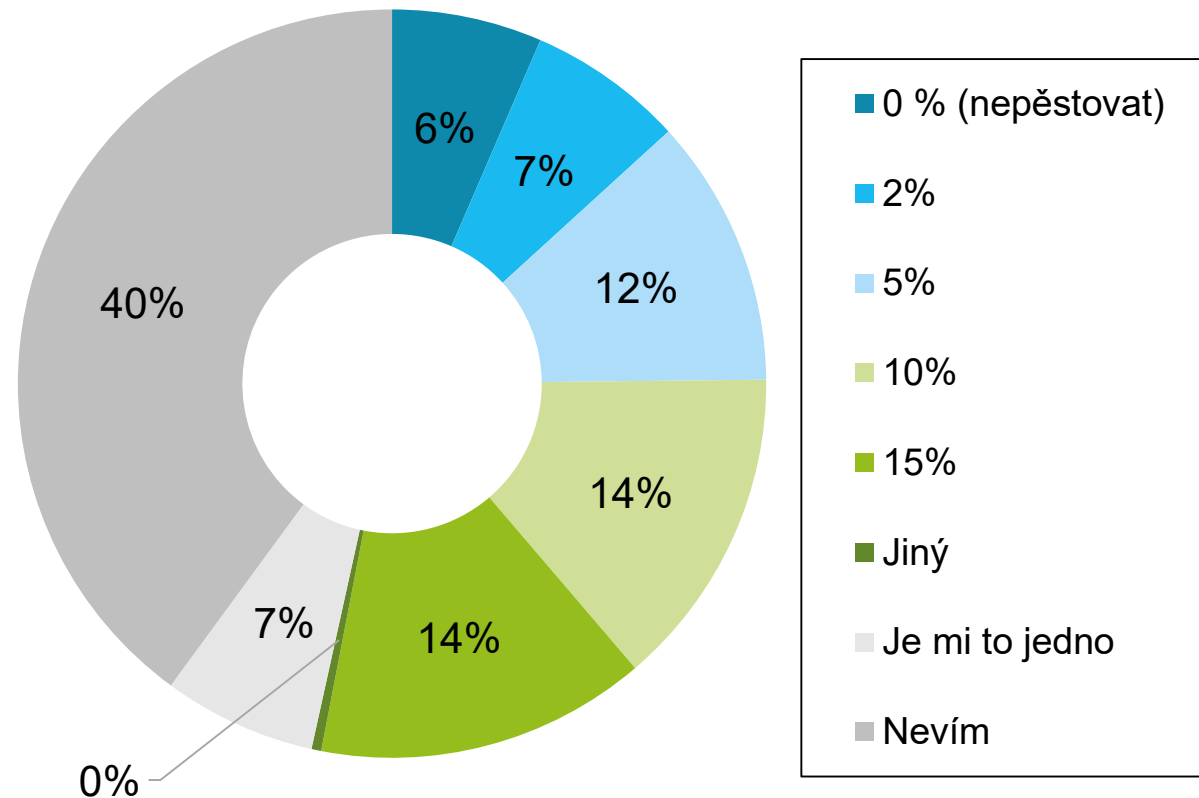

Přijatelnost využití zemědělské půdy pro energetické účely

**Měly by se podle Vašeho názoru
osevní plochy jednoletých plodin pro
energetické využití zmenšovat,
ponechat přibližně stejné, nebo
zvětšovat? $N = 2196$**

**Jaký podíl zemědělské půdy by podle
Vašeho názoru měl být využit pro
pěstování víceletých dřevnatých a
nedřevnatých plodin pro energetické
účely? $N = 2196$**

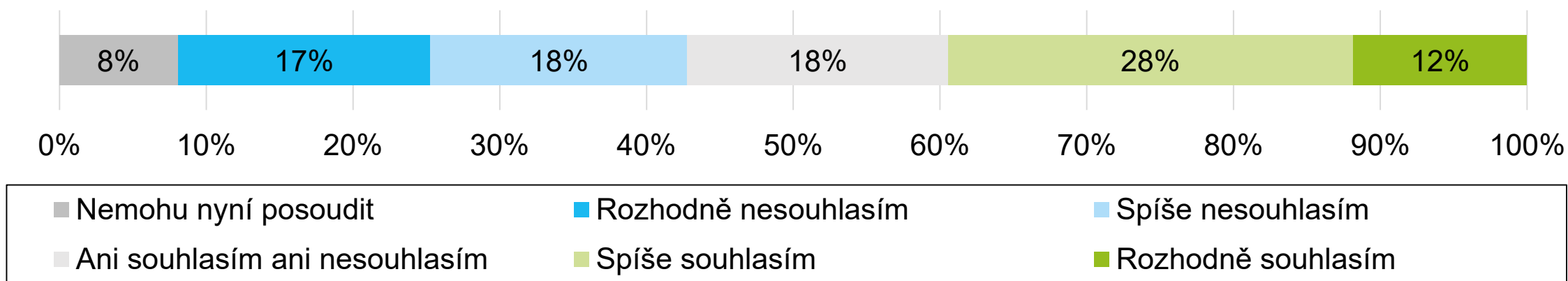
Přijatelnost výstavby větrných a solárních elektráren

Přijatelnost větrné energetiky

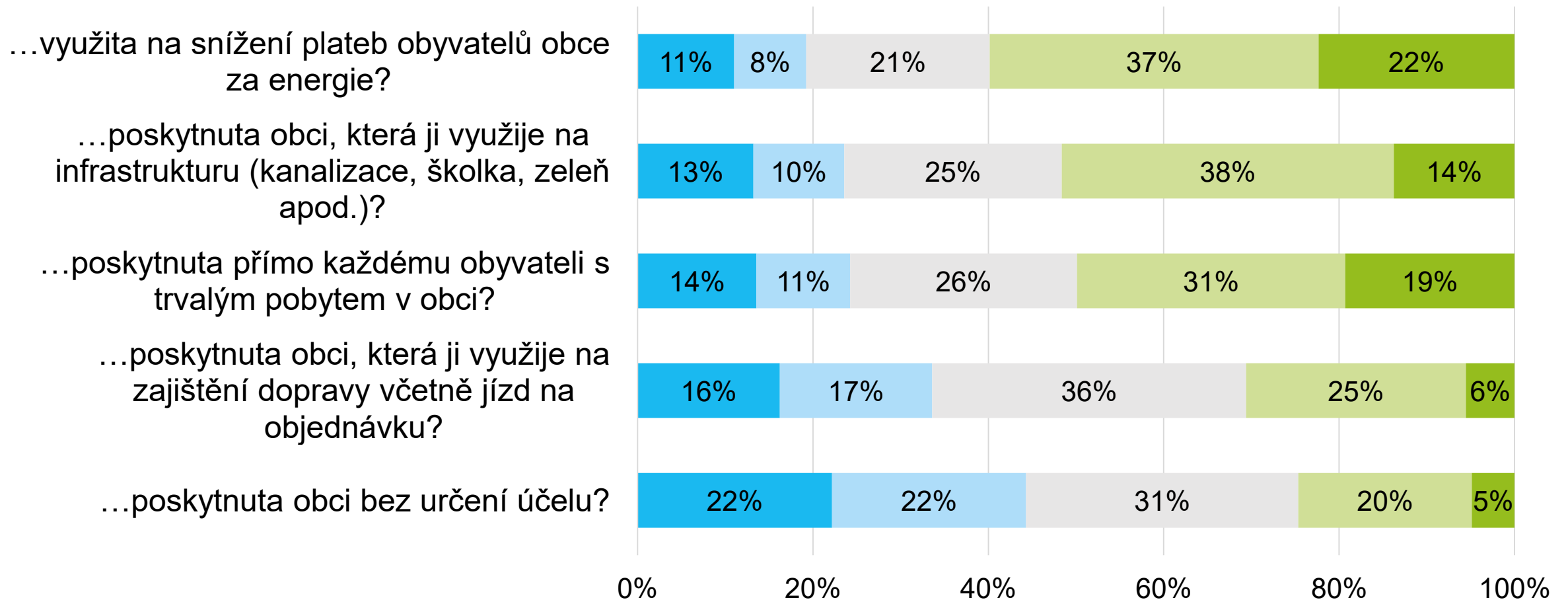
Nyní si představte, že by se zvažovala stavba nové větrné elektrárny ve vzdálenosti 500 metrů od posledního domu Vaší obce. V této vzdálenosti dosahuje zvuk okolo 35 - 40 dB, což je zhruba hladina hluku v obývacím pokoji.

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny? $N = 1454$

Přijatelnost větrné energetiky

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny, kdyby finanční náhrada byla... $N = 1454$

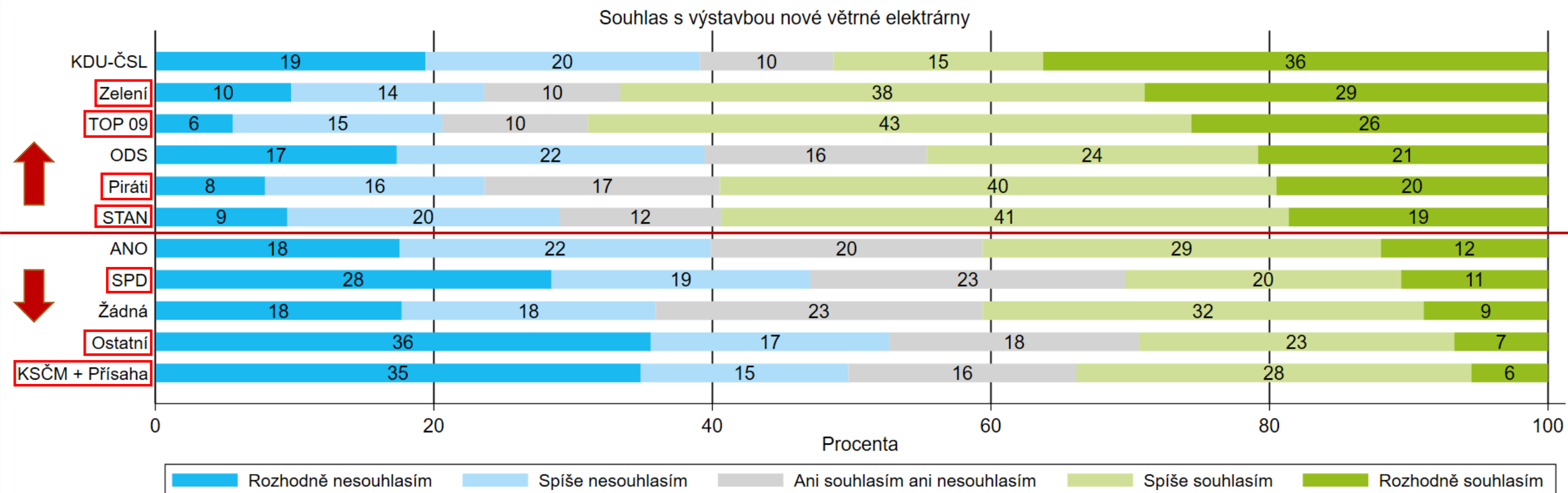

■ Rozhodně nesouhlasím ■ Spíše nesouhlasím ■ Ani souhlasím ani nesouhlasím ■ Spíše souhlasím ■ Rozhodně souhlasím

Přijatelnost výstavby nové větrné elektrárny dle volby politické strany

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny?

N = 1339

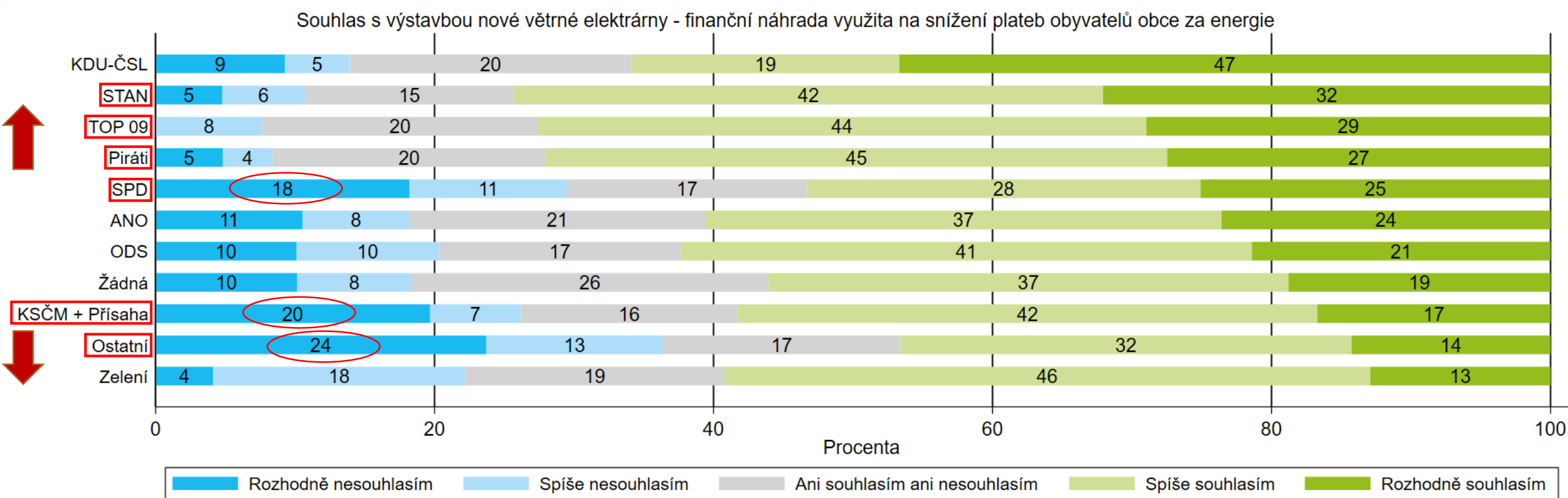

Mezi voliči Zelených, TOP 09, STAN a Pirátů je statisticky významně větší podíl lidí, kteří by rozhodně či spíše souhlasili s výstavbou větrné elektrárny.

sign. pro $p < 0,05$

Přijatelnost výstavby nové větrné elektrárny dle volby politické strany

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny, kdyby finanční náhrada byla...? $N = 1454$

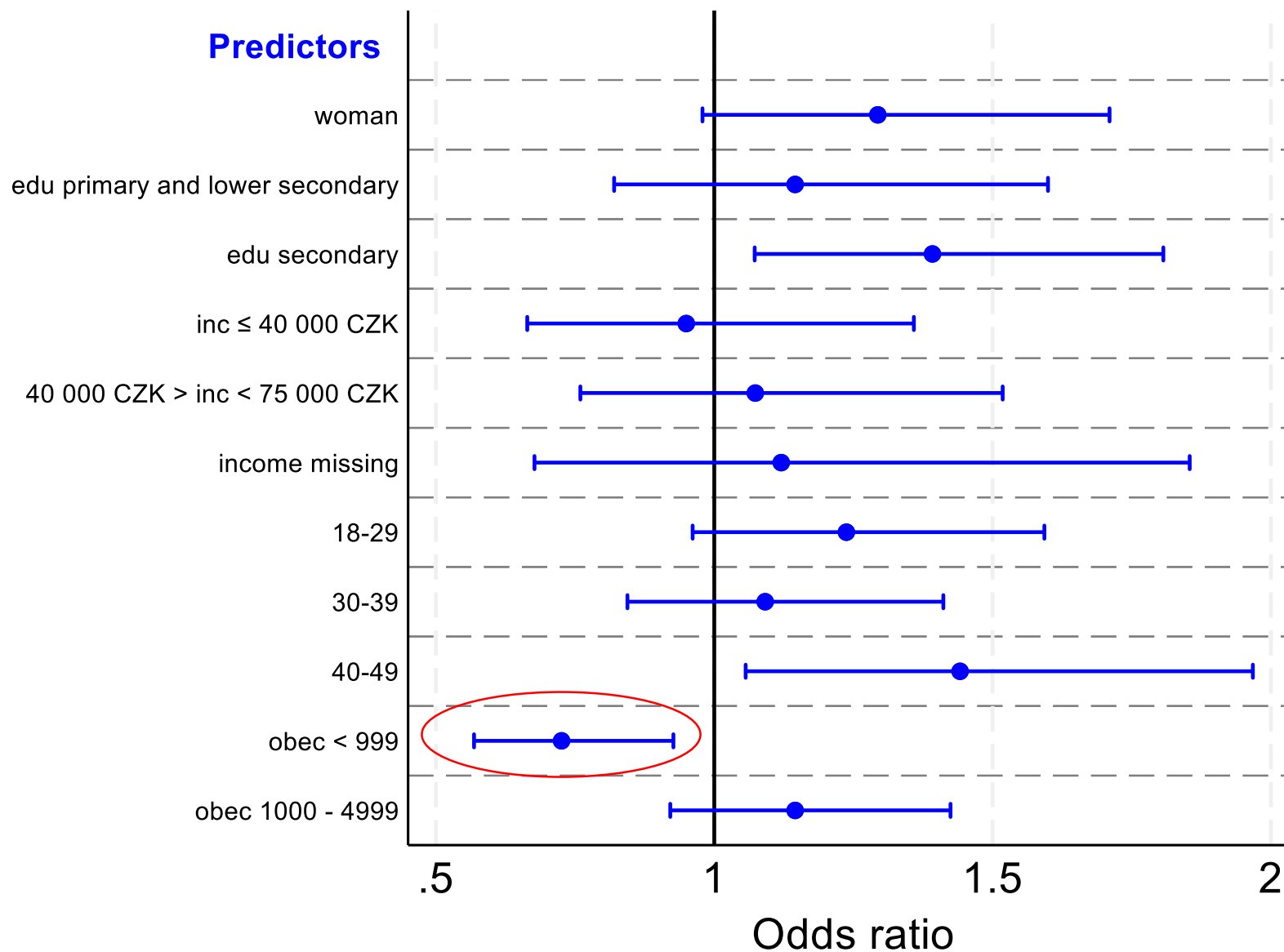

Mezi voliči STAN, TOP 09 a Pirátů je statisticky významně větší podíl lidí, kteří by rozhodně či spíše souhlasili s výstavbou větrné elektrárny při dané finanční náhradě. Mezi voliči SPD, KSČM/Přísahy a ostatních stran je větší podíl těch, kteří by rozhodně nesouhlasili.

sign. pro $p < 0,05$

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny?

Výsledky generalizované ordinální regrese

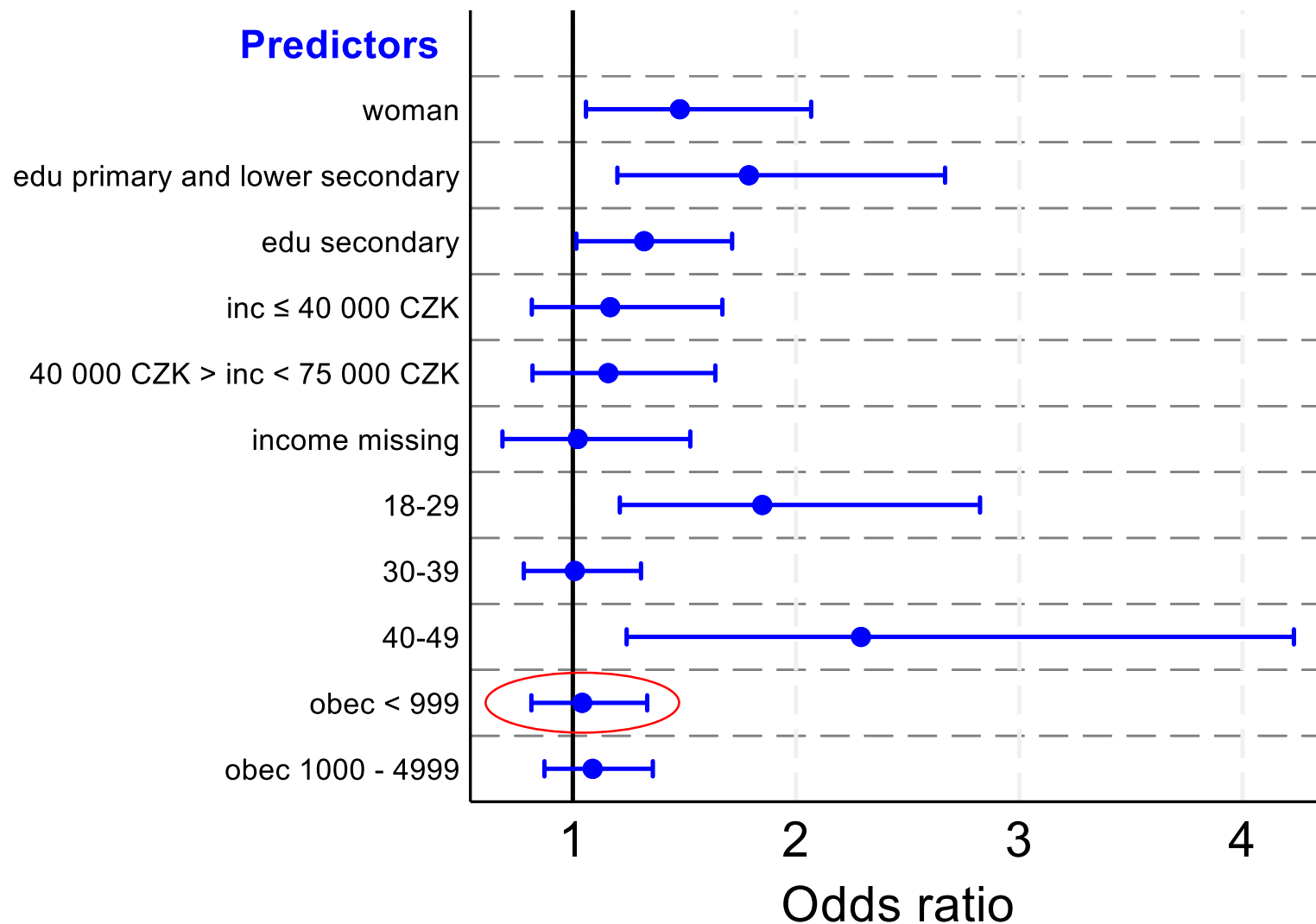
Významně méně souhlasí lidé z obcí pod 1000 obyvatel oproti lidem z obcí nad 5000 obyvatel

● point estimate
— 95% conf. int.

Constraints for parallel lines are not imposed for
woman (P Value = 0.00186)
edu1 (P Value = 0.00080)
40-49 (P Value = 0.02052)

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a s výstavbou nové větrné elektrárny, kdyby finanční náhrada byla využita na snížení plateb obyvatelů obce za energie?

Výsledky generalizované ordinální regrese

vliv velikosti obce na souhlas s výstavbou zmizí, když je poskytnuta finanční náhrada

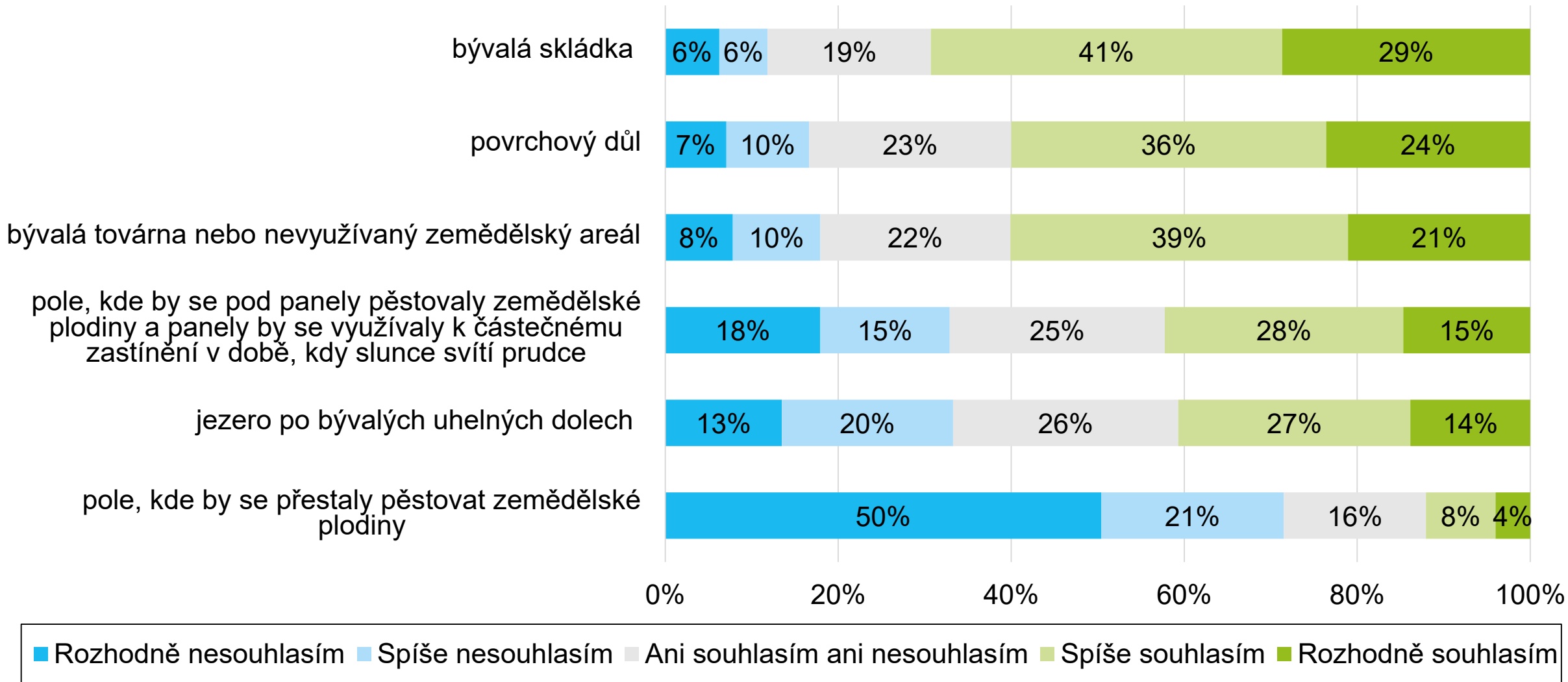
● point estimate
— 95% conf. int.

Constraints for parallel lines are not imposed for
woman (P Value = 0.00763)
edu1 (P Value = 0.00508)
18-29 (P Value = 0.02280)
40-49 (P Value = 0.01862)

- Se stavbou nové větrné elektrárny ve vzdálenosti 500 metrů od posledního domu obce by spíše či rozhodně souhlasilo 40 %.
- Tento podíl se ale zvyšuje či snižuje podle způsobu využití poskytnuté finanční náhrady.
- Podíl se významně zvýší, kdyby finanční náhrada byla poskytnuta:
 - na snížení plateb obyvatelů obce za energie,
 - obci, která ji využije na infrastrukturu,
 - přímo každému obyvatele s trvalým pobytem v obci.
- Významně méně souhlasí lidé z obcí pod 1000 obyvatel bez uvedení informace o náhradě, ale tento efekt zmizí, když je poskytnuta finanční náhrada.
- Souhlas s výstavbou nové větrné elektrárny se mezi kraji statisticky významně neliší, a to ani v případě poskytnutí některé z finančních náhrad.

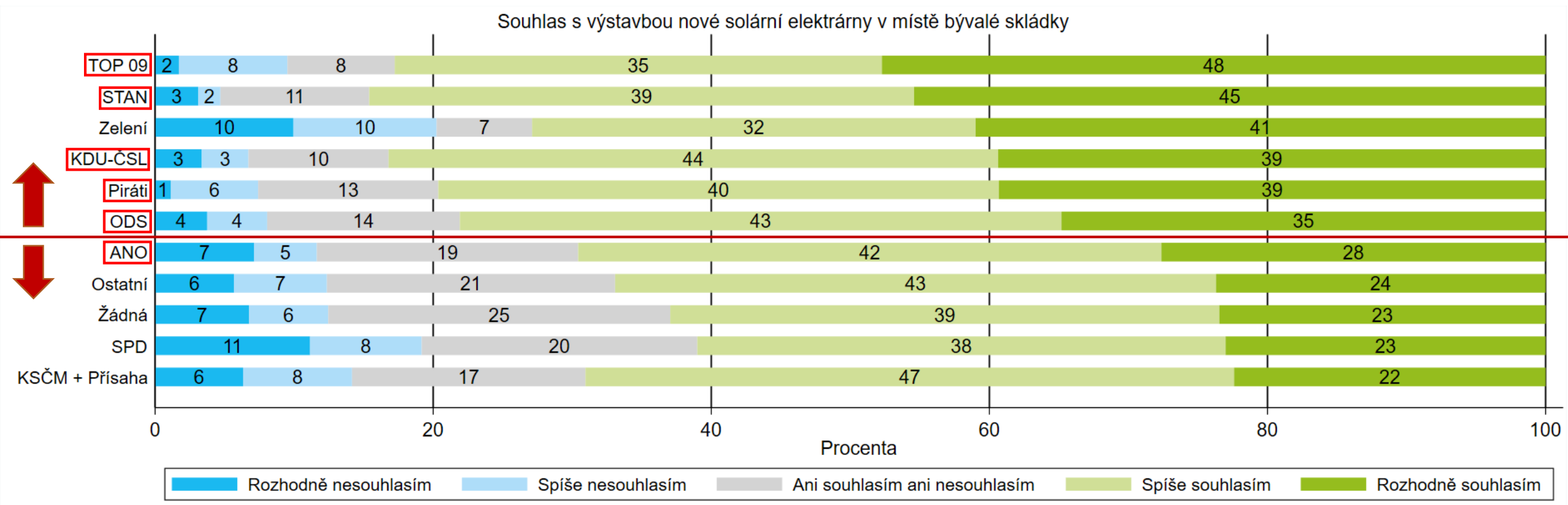
Přijatelnost solární energetiky

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a, kdyby nová solární elektrárna byla umístěna na následujících místech? $N = 2196$

Přijatelnost výstavby nové solární elektrárny dle volby politické strany

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a, kdyby nová solární elektrárna byla umístěna na následujících místech? – bývalá skládka. $N = 2196$

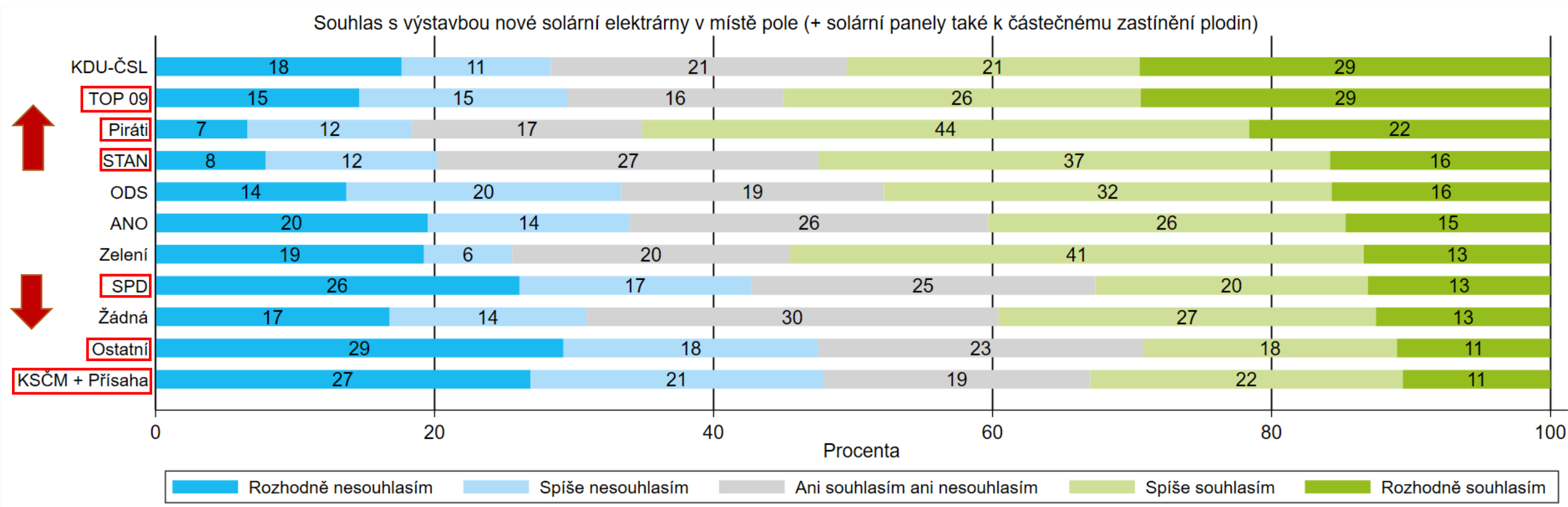

Mezi voliči TOP 09, STAN, KDU-ČSL, Pirátů a ODS je statisticky významně větší podíl lidí, kteří by rozhodně souhlasili s výstavbou solární elektrárny na bývalé skládce.

sign. pro $p < 0,05$

Přijatelnost výstavby nové solární elektrárny dle volby politické strany

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a, kdyby nová solární elektrárna byla umístěna na následujících místech? – pole, kde by se pod panely pěstovaly zemědělské plodiny a panely by se využívaly k částečnému zastínění v době, kdy slunce svítí prudce. $N = 2196$

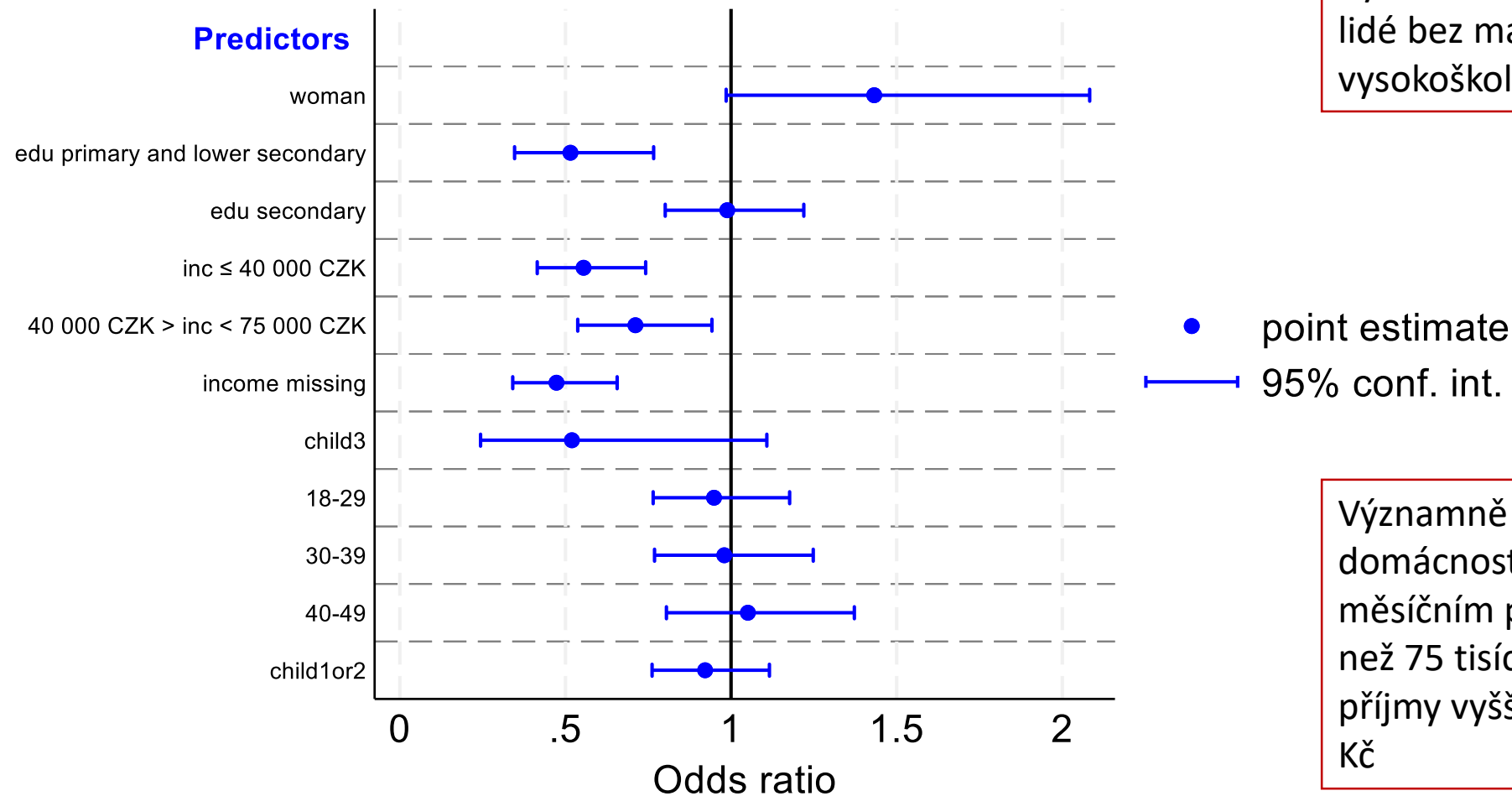
Mezi voliči TOP 09, STAN a Pirátů je statisticky významně větší podíl lidí, kteří by rozhodně souhlasili s výstavbou solární elektrárny na poli se zemědělskými plodinami.

sign. pro $p < 0,05$

Do jaké míry byste souhlasil/a či nesouhlasil/a, kdyby nová solární elektrárna byla umístěna na následujících místech? – bývalá skládka

Generalized Ordered Logit Model for New Solar Power Plant Approval - Former Landfill

Odds Ratio

Významně méně souhlasí lidé bez maturity oproti vysokoškolsky vzdělaným

Významně méně souhlasí domácnosti s čistým měsíčním příjmem nižším než 75 tisíc Kč oproti s příjmy vyššími než 75 tisíc Kč

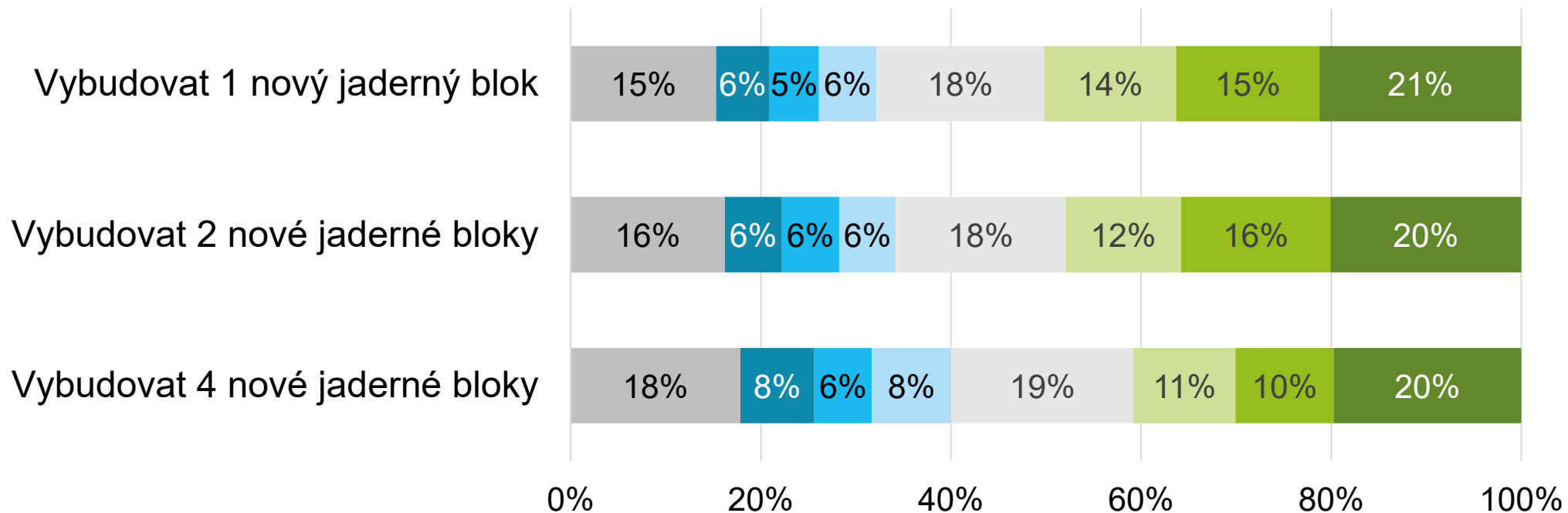
A photograph of a nuclear power plant with two large, grey, cylindrical cooling towers. The tower on the left has a red and white striped top. A road with trees on the left and tall grass on the right leads towards the towers under a blue sky with white clouds. A white text box with a blue border is centered over the image.

Přijatelnost výstavby jaderných bloků

Autor fotografie: Vladimír Sládek, [Pexels](#)

Přijatelnost politických opatření - energetika

Podporujete nebo nepodporujete, aby vláda ČR udělala následující opatření? *N* = 1116

■ Nevím

■ Rozhodně nepodporuji

■ Nepodporuji

■ Spíše nepodporuji

■ Ani podporuji ani nepodporuji

■ Spíše podporuji

■ Podporuji

■ Rozhodně podporuji

Podpora výstavby elektráren

Kolik nových jaderných bloků (pokud nějaké) by měla vláda ČR nechat postavit?

V současné době má Česká republika dvě jaderné elektrárny: Temelín a Dukovany. Temelín má očekávanou životnost přibližně do roku 2060 a instalovanou kapacitu 2 x 1082 MW. Očekává se, že výroba elektřiny v Temelíně bude pokrývat zhruba 15 % celkové spotřeby elektřiny po roce 2040. Dukovany mají očekávanou životnost přibližně do roku 2037 s možností prodloužení do roku 2047. V budoucnu se očekává, že poroste spotřeba elektrické energie. Tuto spotřebu bude potřeba pokrýt novými zdroji výroby elektrické energie, ale také zaváděním úspor energií.

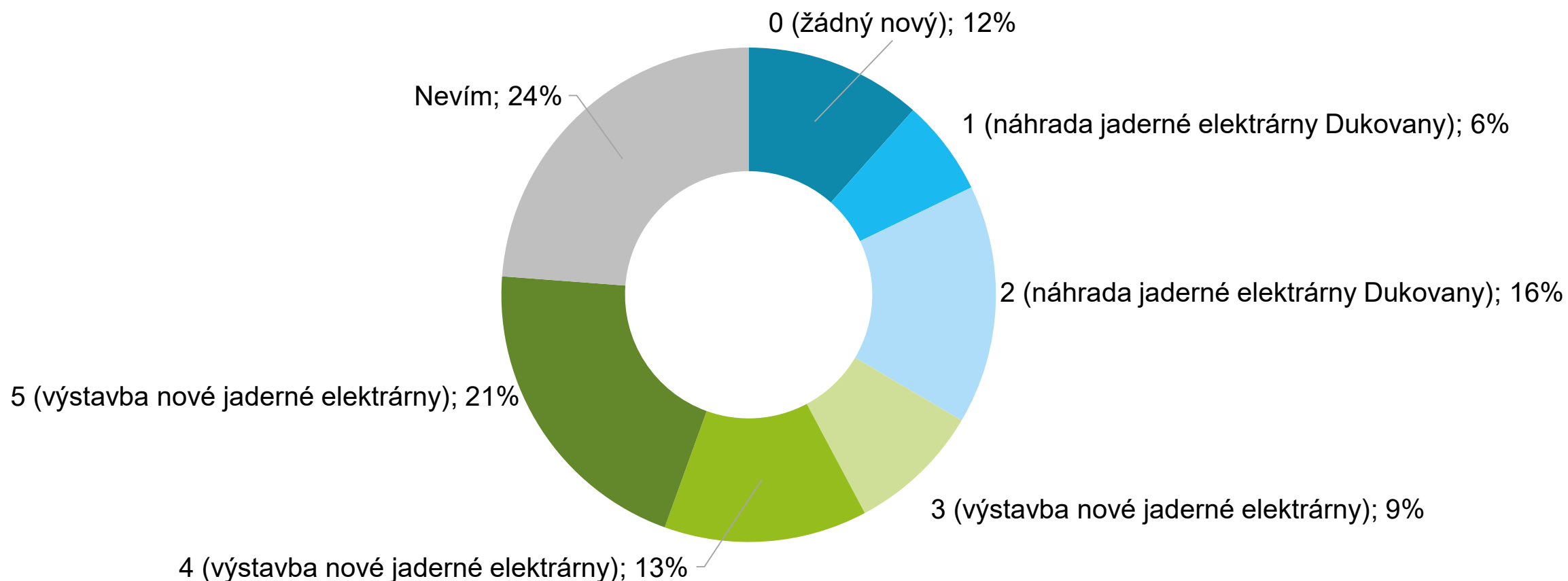
Je možné postaviť nové jaderné či obnoviteľné zdroje energie.

Proto bychom rádi znali Váš názor na výstavbu nových jaderných zdrojů.

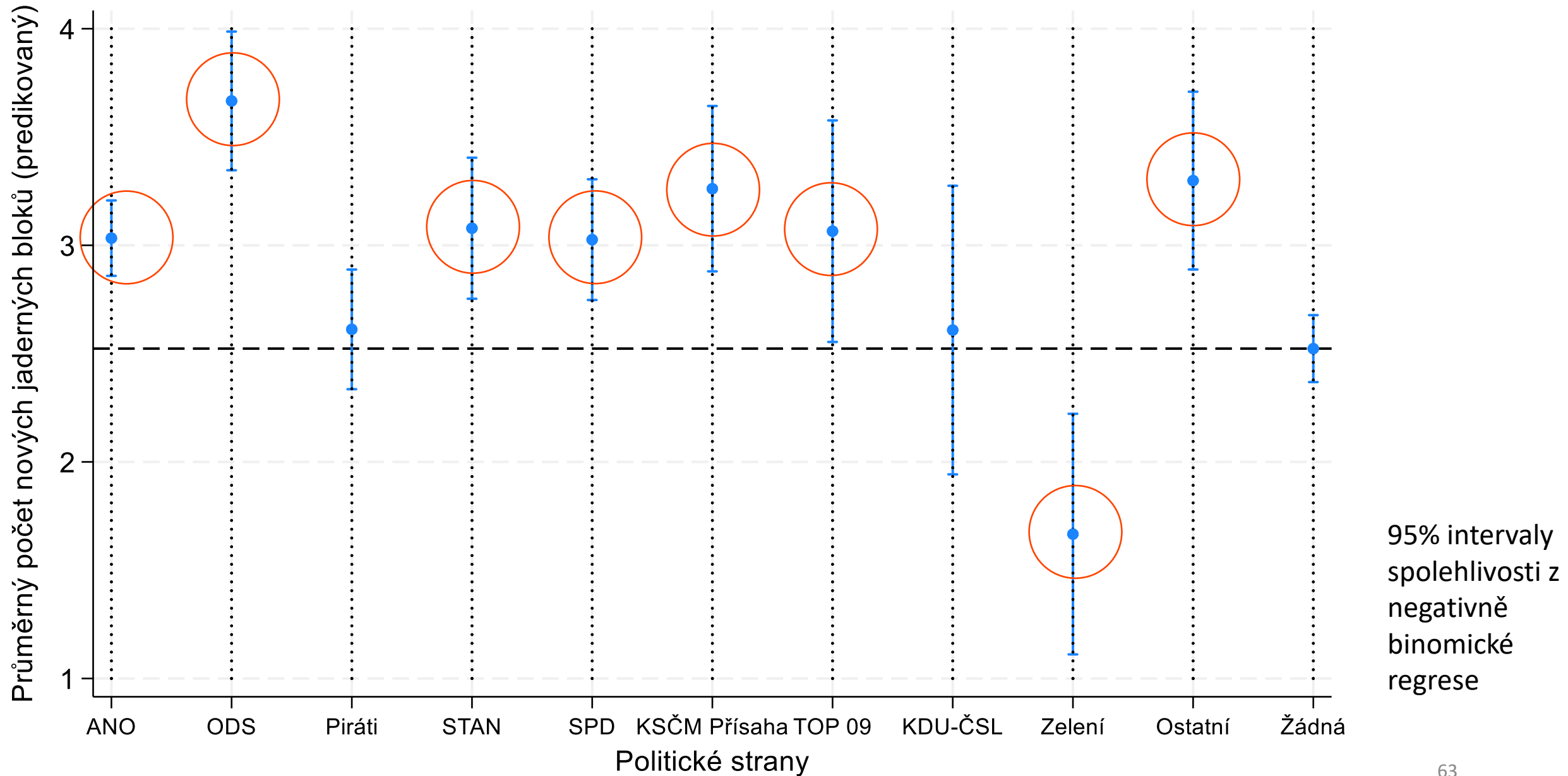
	Žádný nový	Náhrada jaderné elektrárny Dukovany		Výstavba nové jaderné elektrárny			Nevím
Počet nových jaderných bloků	0	1	2	3	4	5	-
Instalovaná kapacita (MW)	0	1100	2200	3300	4400	5500	-
Podíl elektřiny vyrobené z jádra na celkové spotřebě po roce 2040	15%	23%	30%	38%	46%	53%	-
Moje volba	0	0	0	0	0	0	0

Podpora výstavby elektráren

Kolik nových jaderných bloků (pokud nějaké) by měla vláda ČR nechat postavit? $N = 2131$

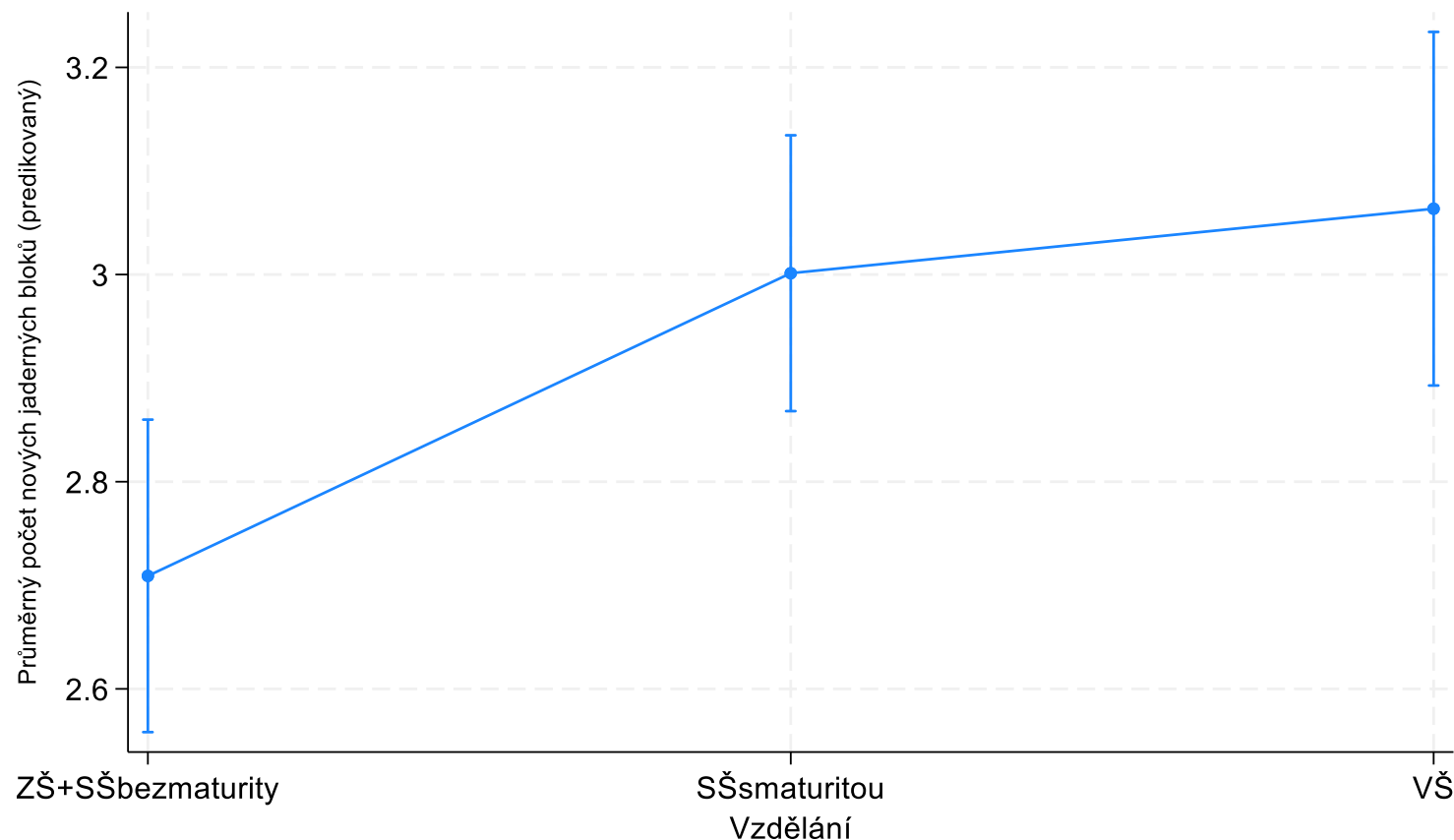

Průměrný počet nových jaderných bloků podle politické strany

Kdo podporuje vyšší počet nových jaderných bloků?

- Muži
- Vysoká a střední škola s maturitou
- Více než 50 let (oproti nejmladším 18-29)
- S příjmy vyššími než 40 tisíc Kč měsíčně

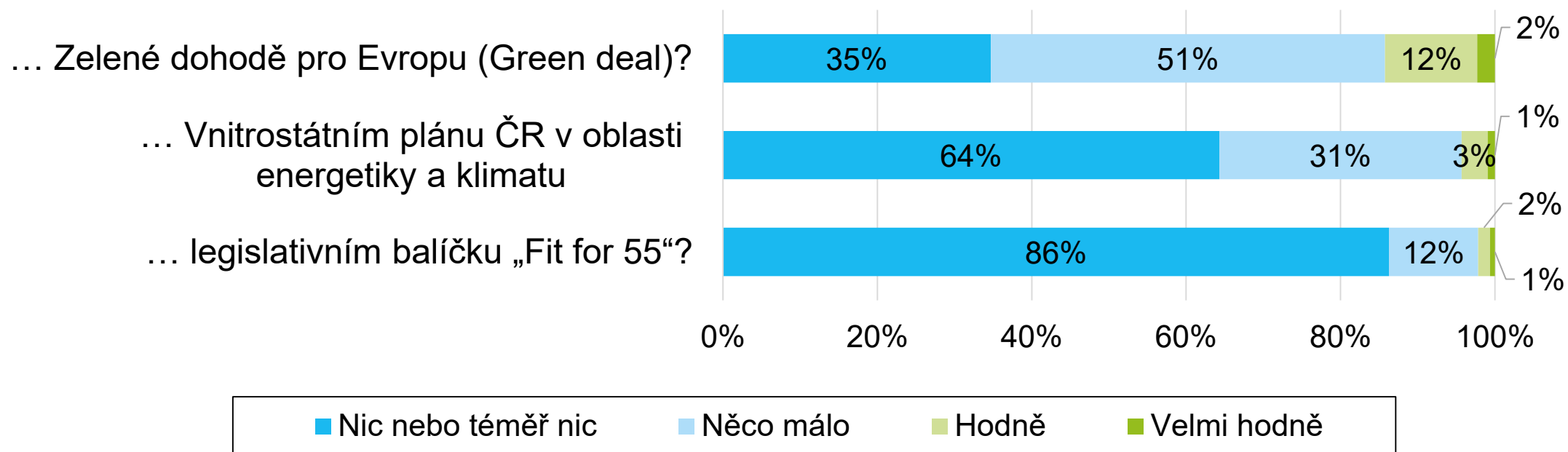

Přijatelnost Zelené dohody pro Evropu

Povědomí o Zelené dohodě

Kolik si myslíte, že víte o ... *N* = 2196

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Porovnali jsme, jak respondenti hodnotí Zelenou dohodu

a) když jim poskytneme informace o:

1) oblastech a opatřeních, které by se zavedli (experimentální skupina 1);

2) dopadech na ekonomiku (experimentální skupina 2);

b) když jim informace neposkytneme (kontrolní skupina).

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Experimentální skupina 1

Zelená dohoda pro Evropu

Co nám přinese?

Čistá energetika

např. opatření na podporu obnovitelných zdrojů energie

Udržitelná mobilita

např. podporu rozvoje železniční a úkor kamionové dopravy

Dekarbonizace průmyslu a oběhové hospodářství

např. podporu rozvoje zeleného vodíku a dalších alternativních paliv

Udržitelné zemědělství

např. omezení chemických hnojiv a pesticidů

Renovace budov

např. podporu zateplení budov

Ochrana biodiverzity a ekosystémů

např. podporu obnovy lesů a zvýšení odolnosti půdy

Nulové znečištění

do roku 2050 snížení znečištění na úroveň, se kterou se příroda vypořádá sama

Nikdo nebude opomenut

např. Fond pro spravedlivou transformaci – individualizovaná podpora ke zmírnění sociálních a ekonomických dopadů ekologické transformace

Zdroj: Evropská komise

Zelená dohoda pro Evropu

- součástí je balíček **Fit for 55**

Příklady opatření:

- ✓ rozšíření evropského systému obchodování s emisními povolenkami, např. zahrnutí letecké a námořní dopravy
- ✓ navýšení podílu obnovitelných zdrojů na výrobě energie na 40 % do roku 2030
- ✓ zavedení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích - zpoplatnění vysokouhlíkových dovozů tak, aby dovozci ze třetích zemí byli zatíženi stejnými poplatky za emise jako výrobci v EU

Fit for
55

Cílem legislativního balíčku opatření **'Fit for 55'** je snížení evropských emisí skleníkových plynů pro **zmírnění dopadů změny klimatu** (např. **migrace, nové nemoci, extrémní výkyvy počasí**)

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Experimentální skupina 2

Zelená dohoda

Kde na ni vezmeme peníze?

**900 - 1100
mld. Kč***

** konkrétní výše financí závisí
na budoucí ceně povolenek*

Rozpočet EU

Prodej dluhopisů

**Výnosy z prodeje
emisních povolenek**

Zdroj: Faktaoklimatu.cz

Zelená dohoda pro Evropu

Jaké budou mít opatření balíčku **Fit for 55** dopady na českou ekonomiku?

může vést k:

- ✓ **větší ekonomické aktivitě**
- ✓ a celkovému **pozitivnímu efektu na makroekonomické ukazatele** (HDP i zaměstnanost)
- ➔ při využití **výnosů z emisního obchodování** na **klimatické investice**, hlavně v oblasti **stavebnictví** a **dopravy**

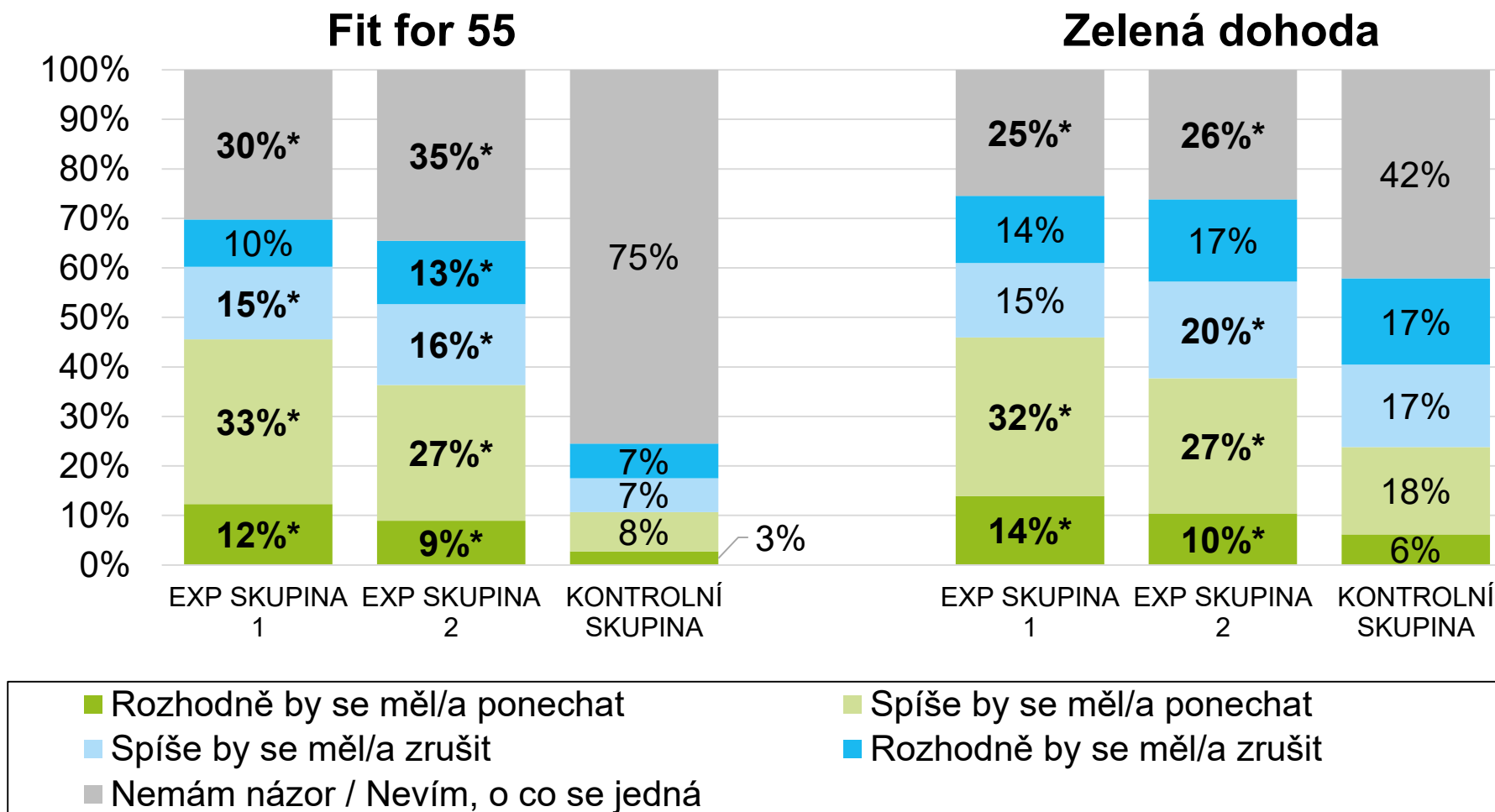
**Fit for
55**

Cílem legislativního balíčku opatření **'Fit for 55'** je snížení evropských emisí skleníkových plynů pro **zmírnění dopadů změny klimatu** (např. **migrace, nové nemoci, extrémní výkyvy počasí**)

Zdroj: Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik SEEPIA

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

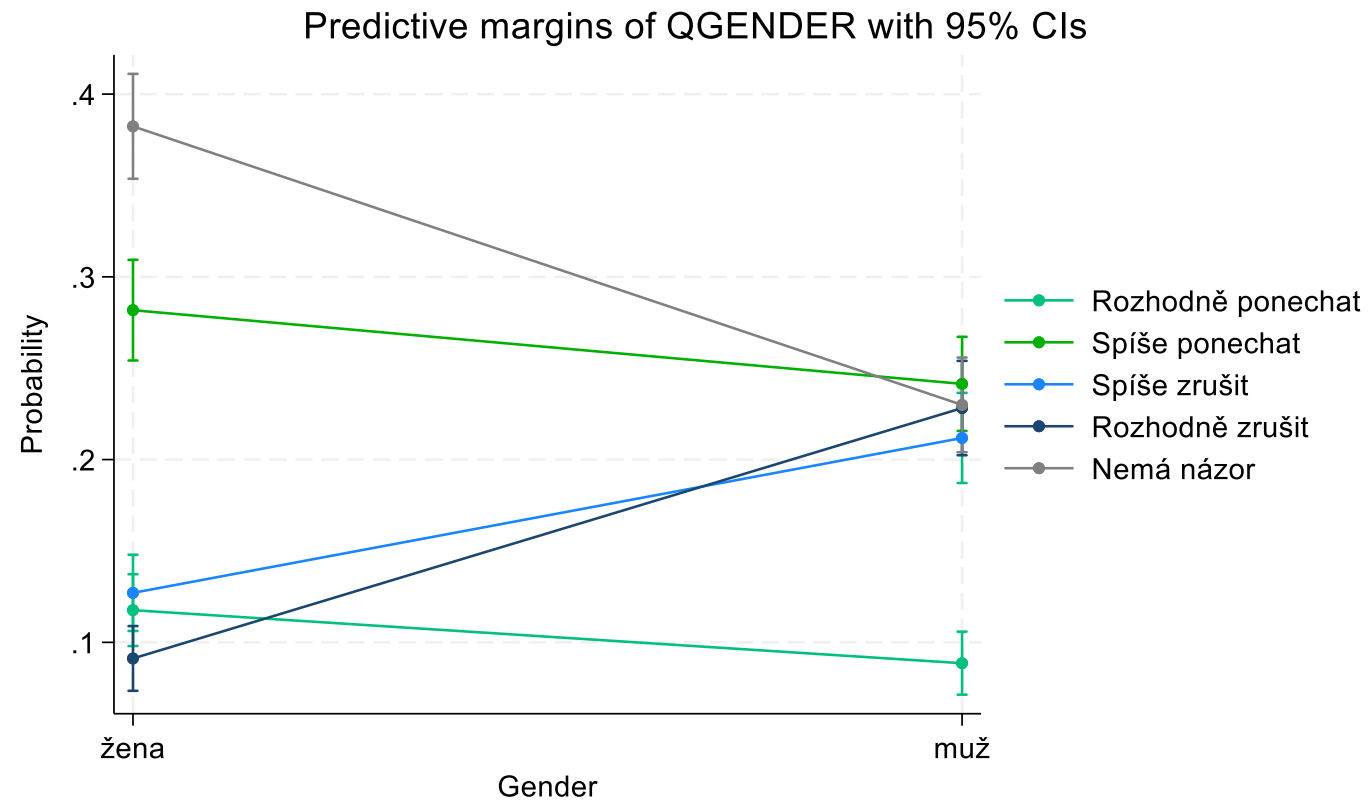
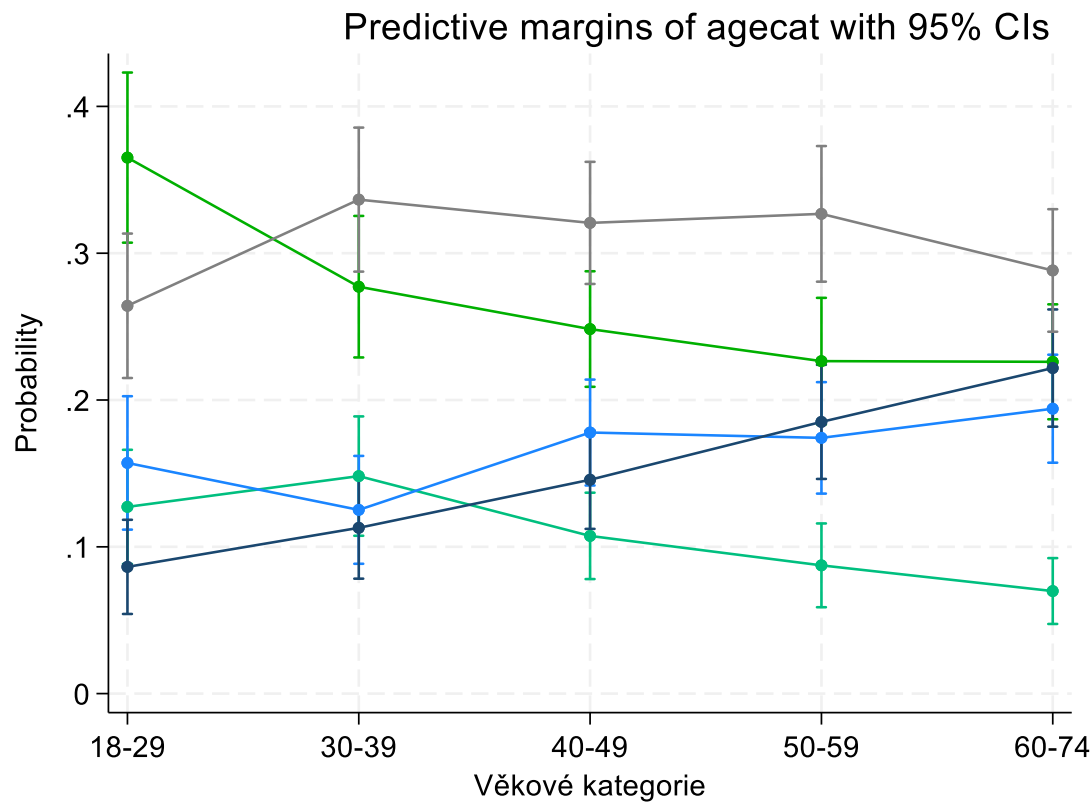
Názor na budoucnost balíčku „Fit for 55“ a Zelené dohody pro Evropu

*tučně vyznačená procenta označují kategorie, kde je signifikantní rozdíl mezi experimentální a kontrolní skupinou (95% intervaly spolehlivosti)
N = 2196

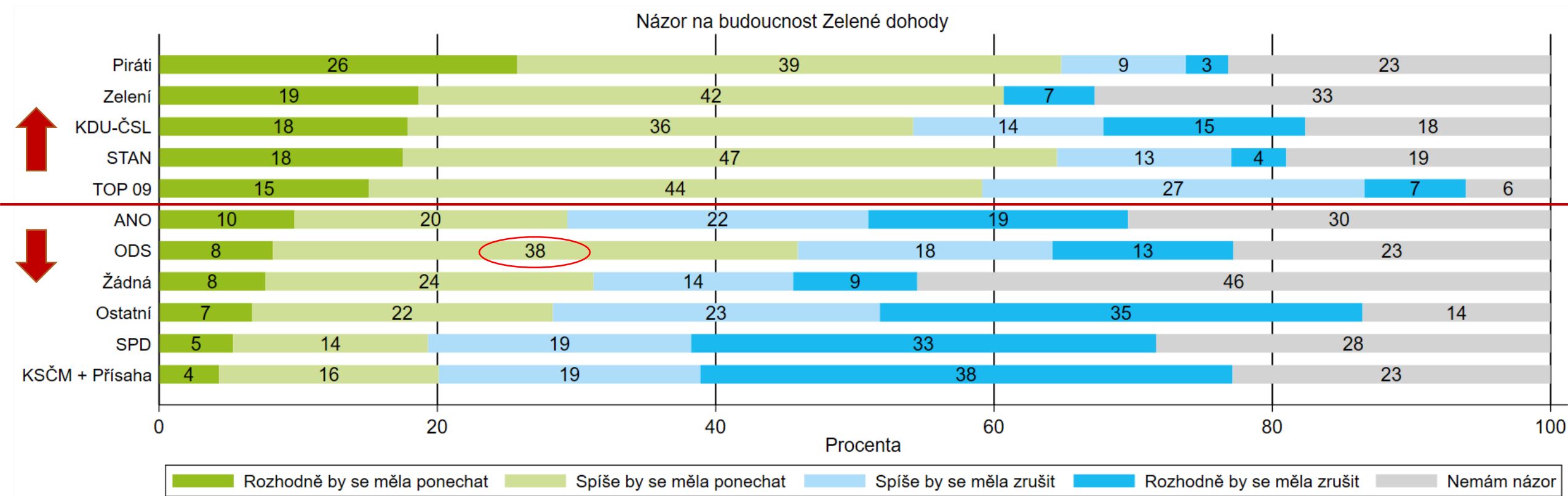
Názor na budoucnost Zelené dohody pro Evropu

- Efekt intervencí zůstává při kontrole pro sociodemografické proměnné
- Negativní vliv: muži, věk
- Rozhodně ponechat: příjem nad 75 000 Kč
- Bez názoru: pravděpodobněji lidé bez maturity (oproti SŠ s maturitou a VŠ)

Názor na budoucnost Zelené dohody pro Evropu

N = 2196

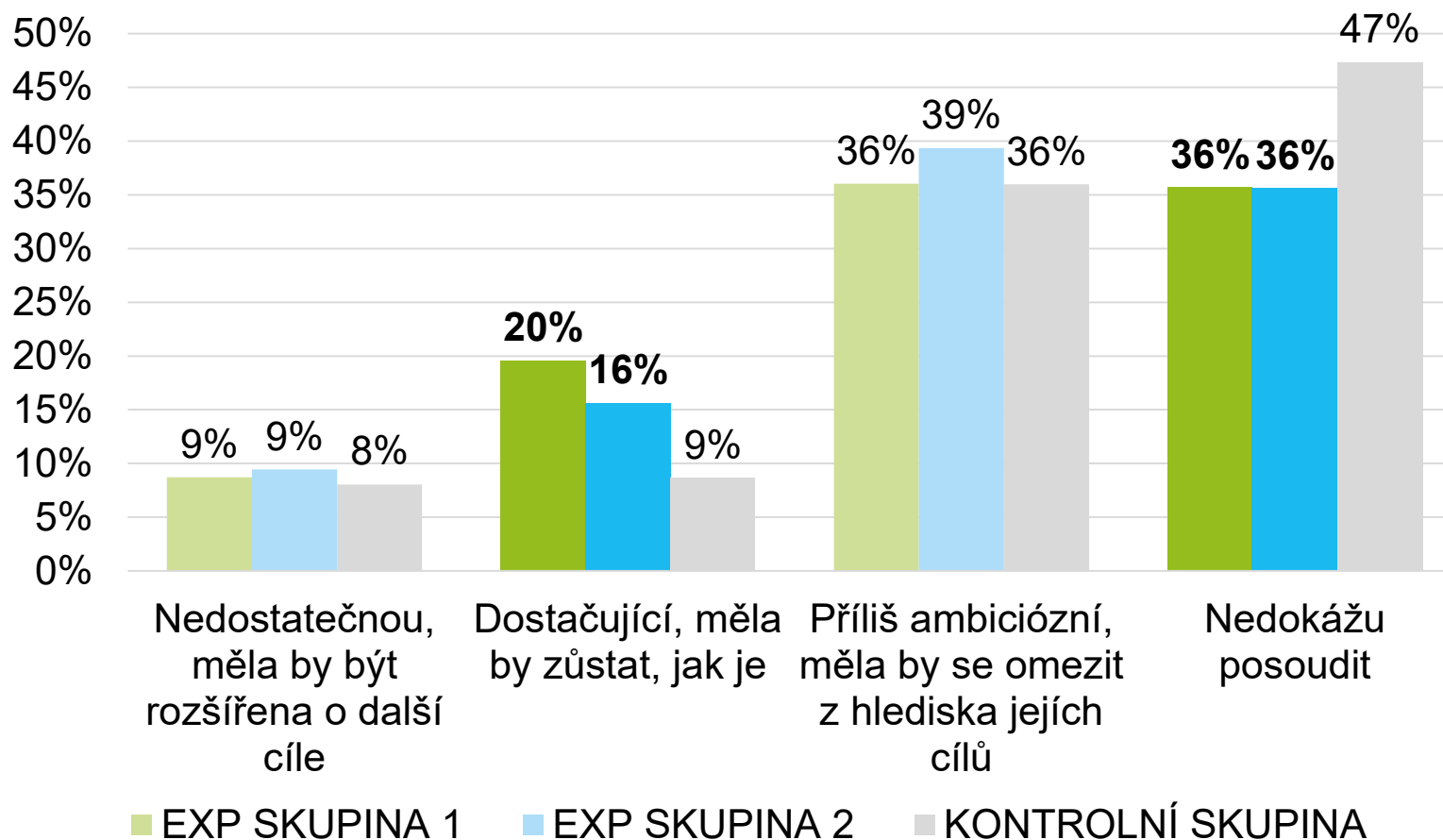

Mezi voliči Pirátů, Zelených, KDU-ČSL, STAN a TOP 09 je statisticky významně větší podíl lidí, kteří by rozhodně či spíše ponechali Zelenou dohodu. U voličů ODS je větší podíl těch, kteří by ji spíše ponechali.

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Postoje k Zelené dohodě pro Evropu

Považujete Zelenou dohodu pro Evropu za nedostatečnou, dostačující, či příliš ambiciózní?

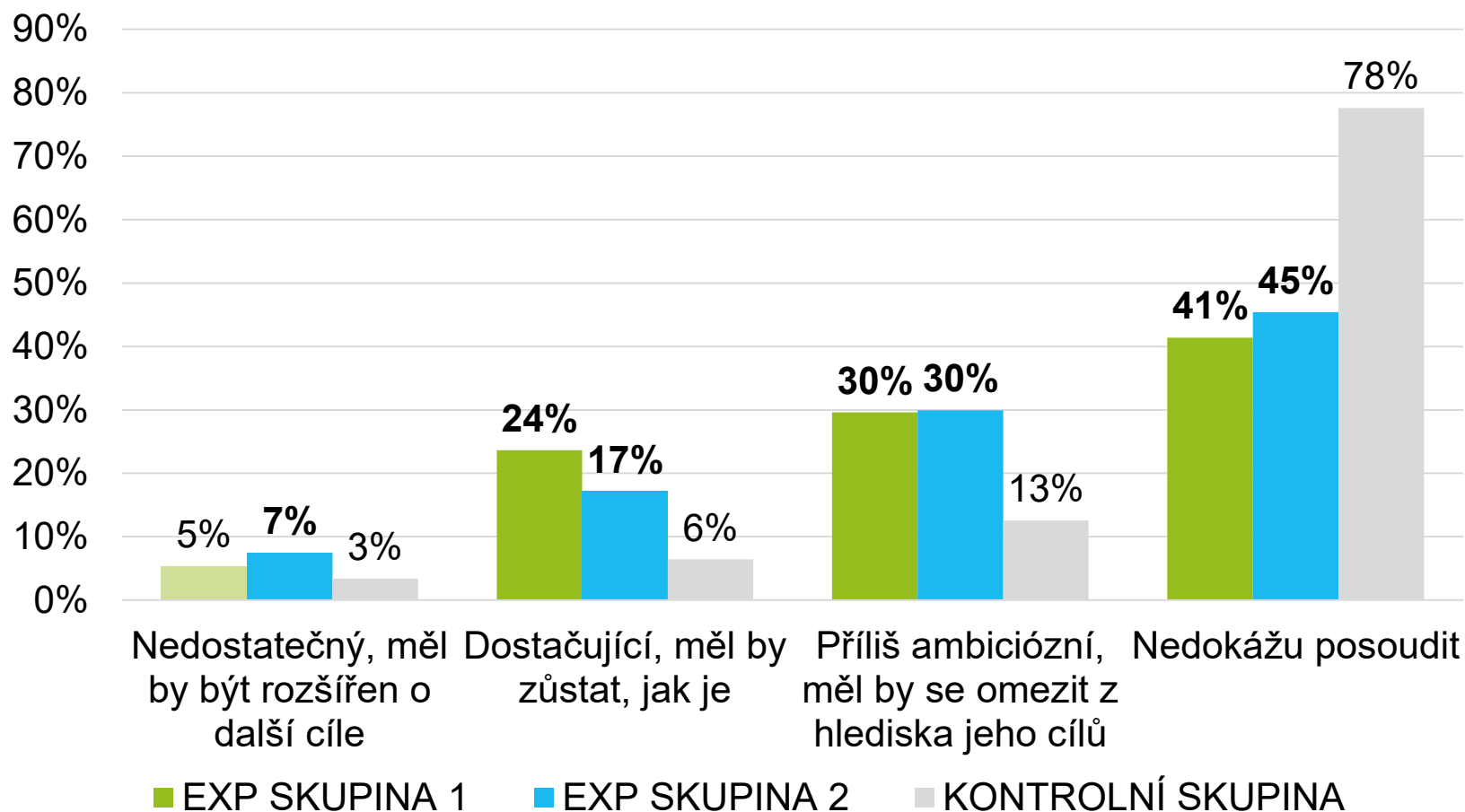
tmavě zbarvené sloupce označují kategorie, kde je signifikantní rozdíl mezi experimentální a kontrolní skupinou (95% intervaly spolehlivosti)

N = 2196

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Postoje k „Fit for 55“

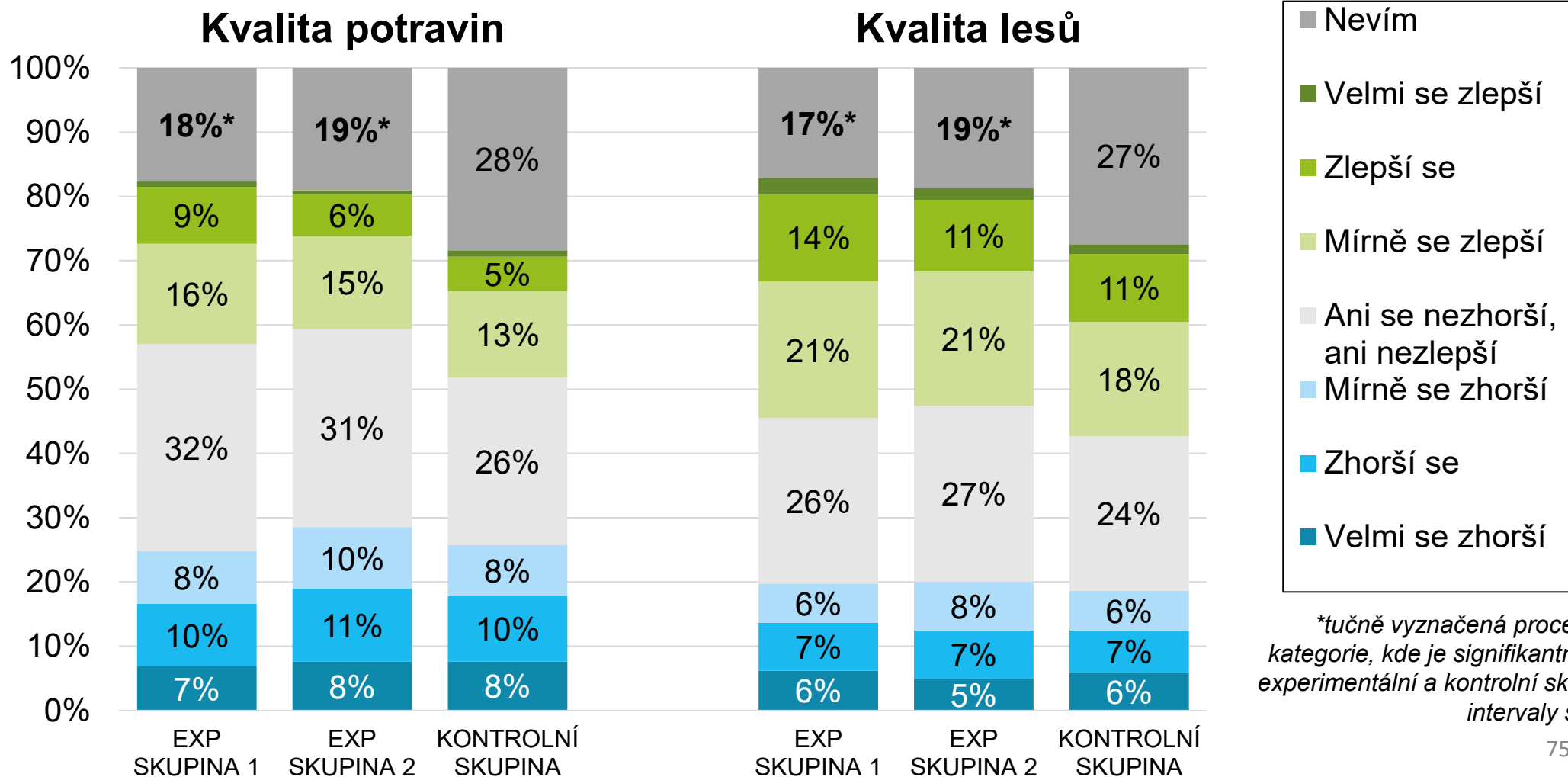
Považujete Balíček „Fit for 55“ za nedostatečný, dostačující, či příliš ambiciózní?

tmavě zbarvené sloupce označují kategorie, kde je signifikantní rozdíl mezi experimentální a kontrolní skupinou (95% intervaly spolehlivosti)
N = 2196

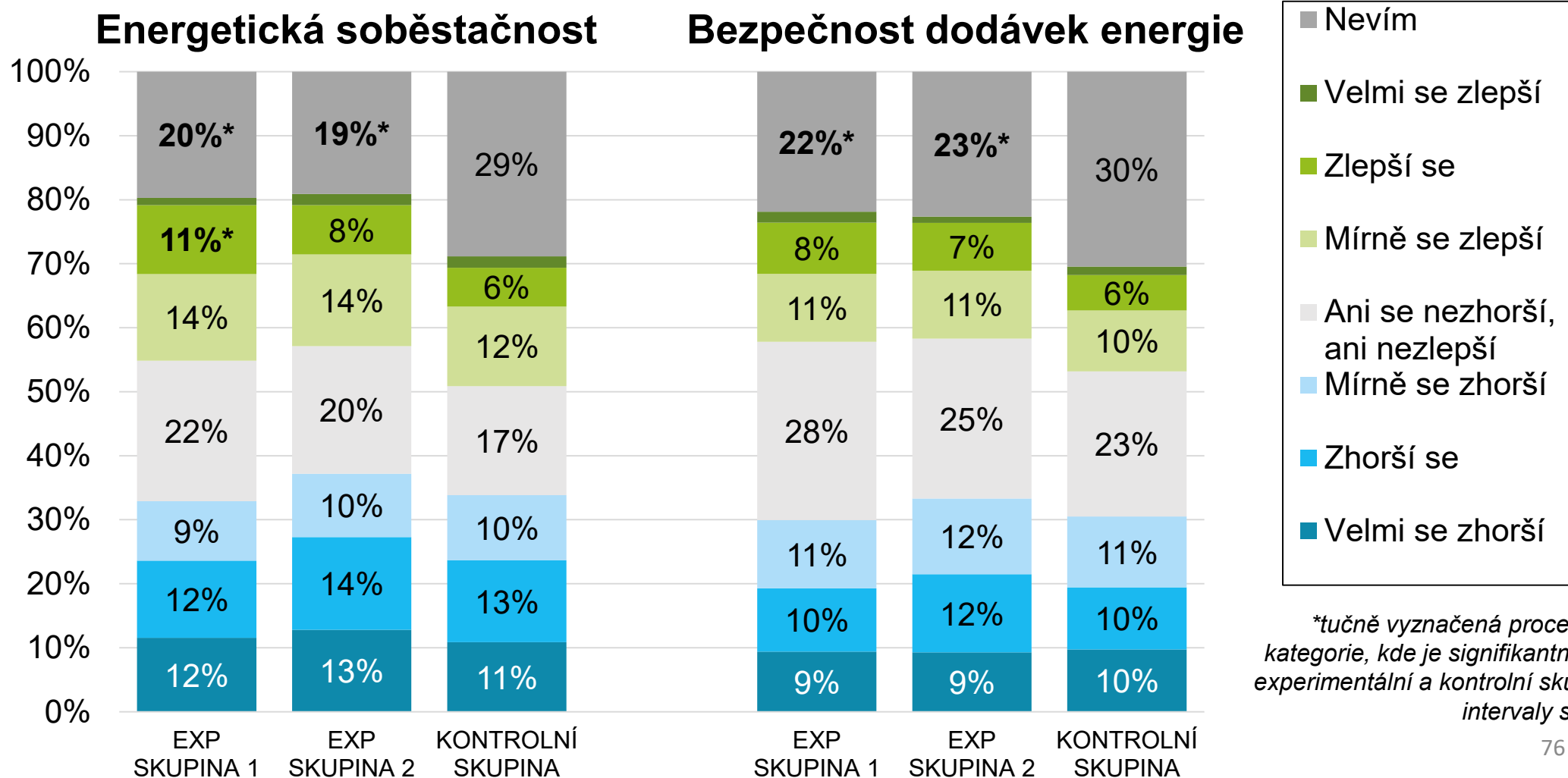
Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

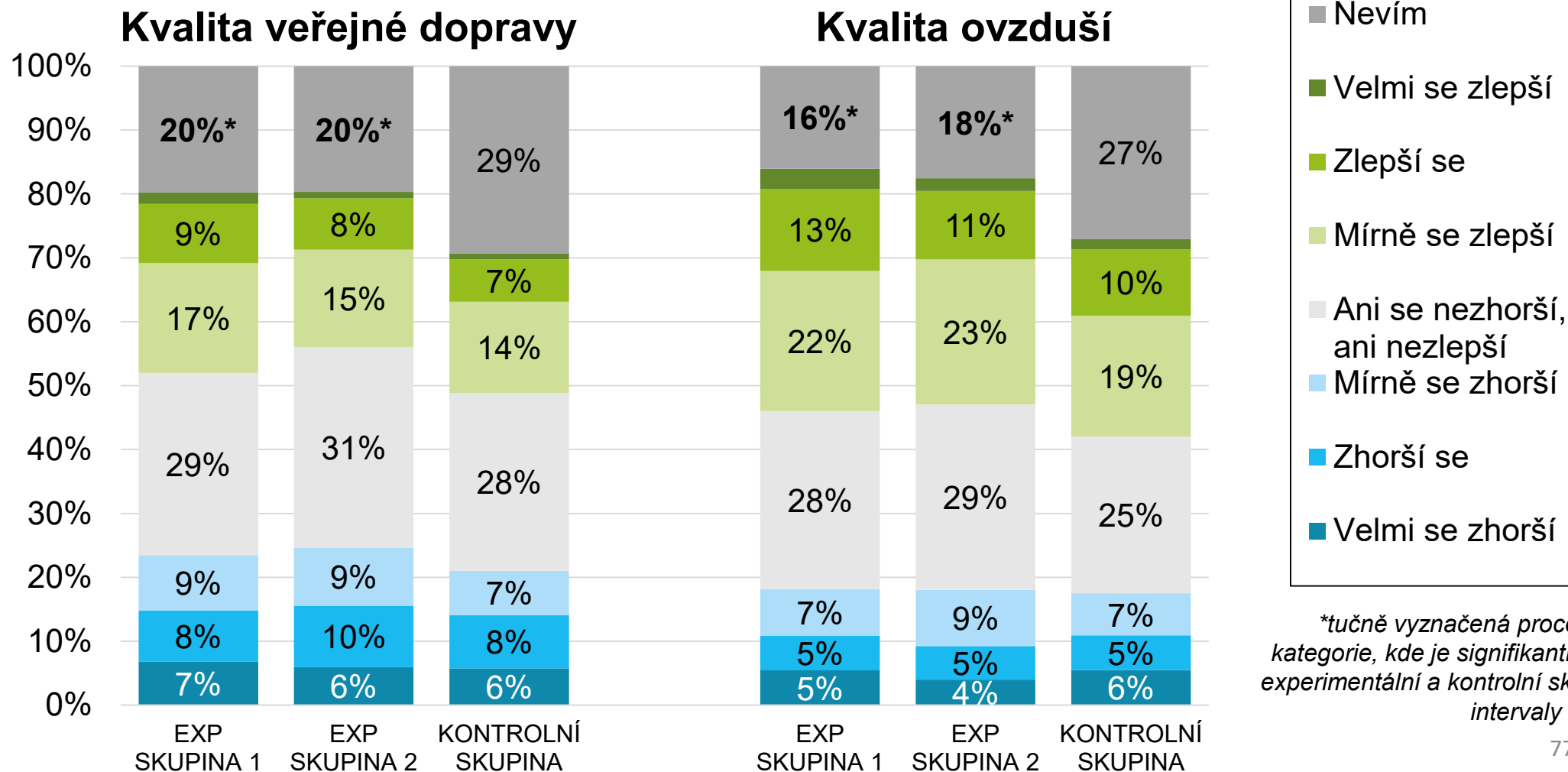
Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

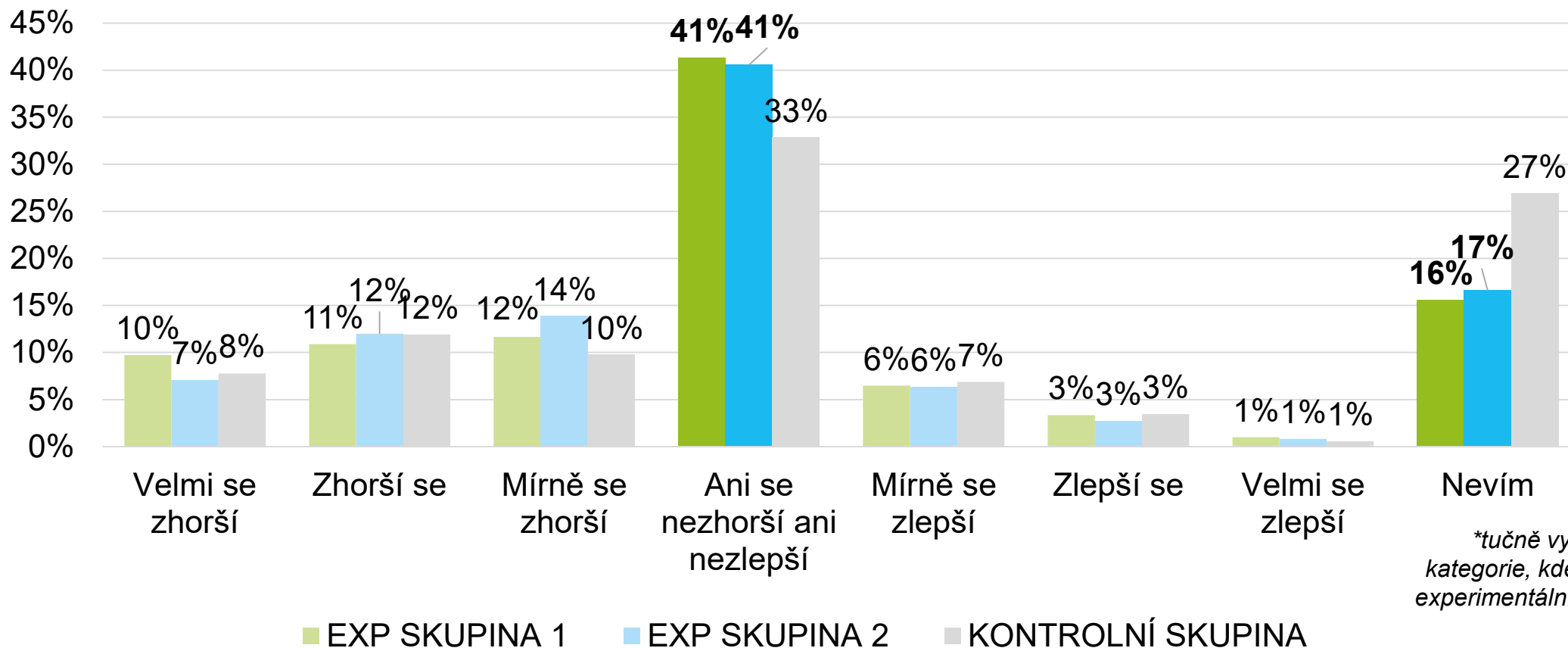
Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

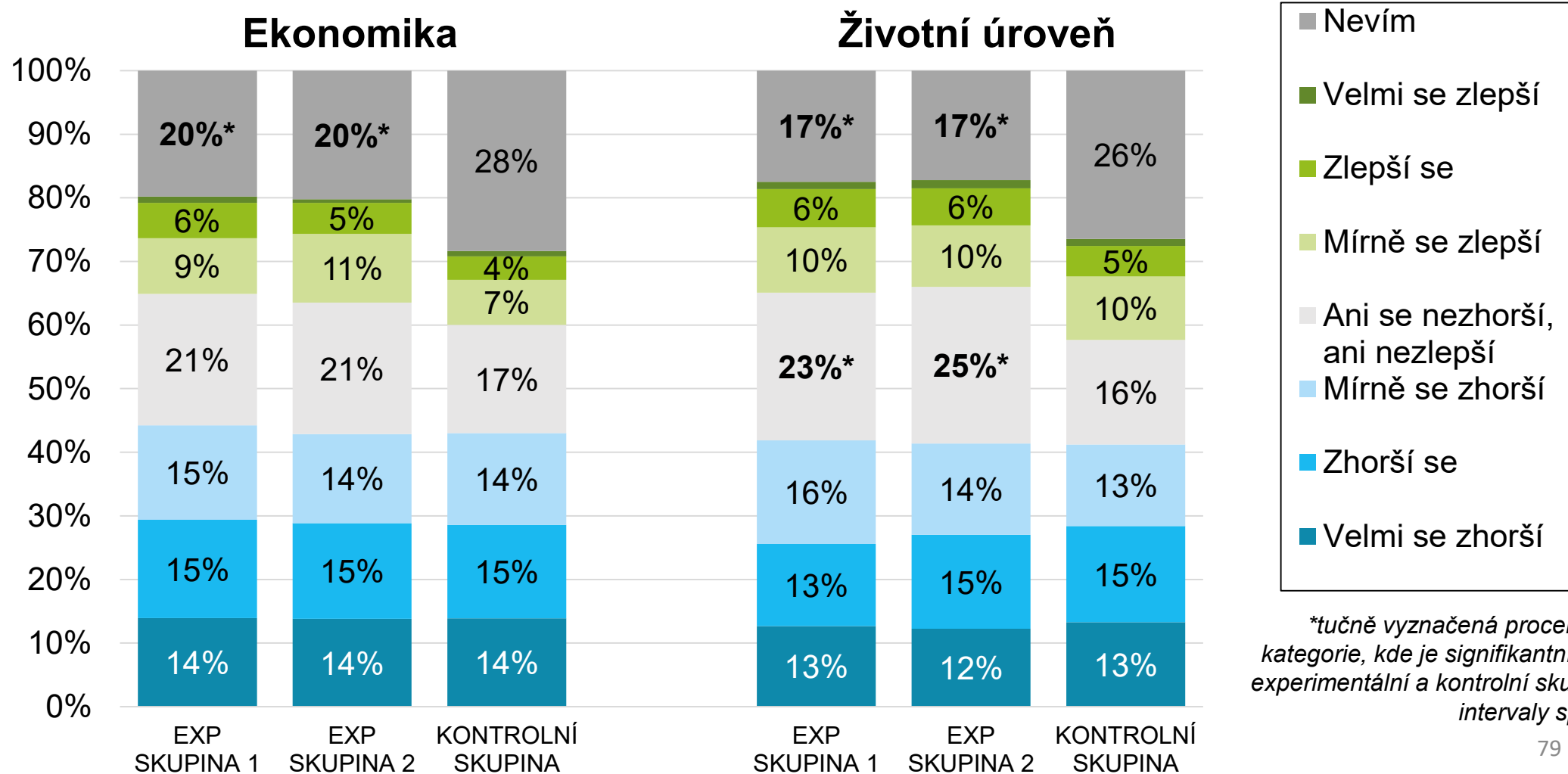
Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Vás?

Jak se dopravujete

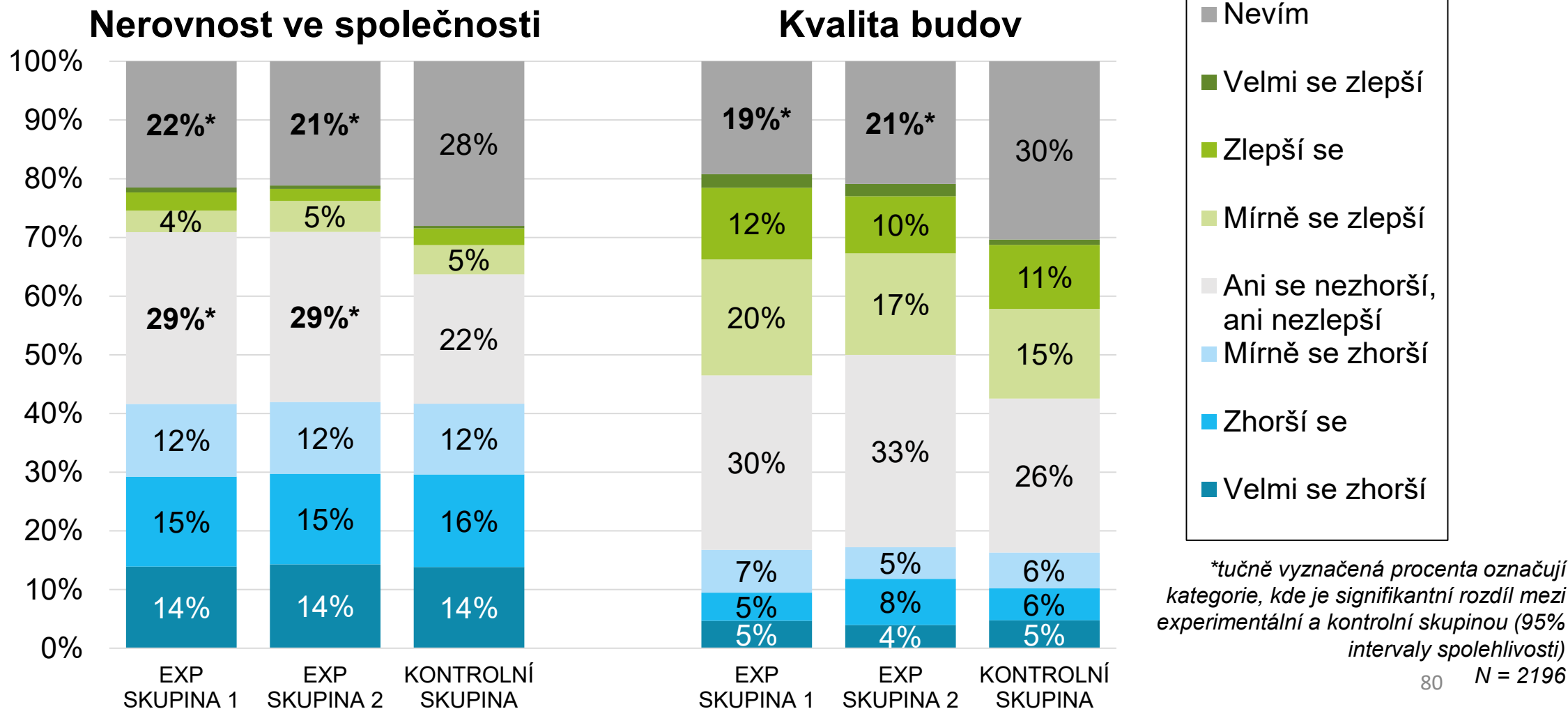
Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

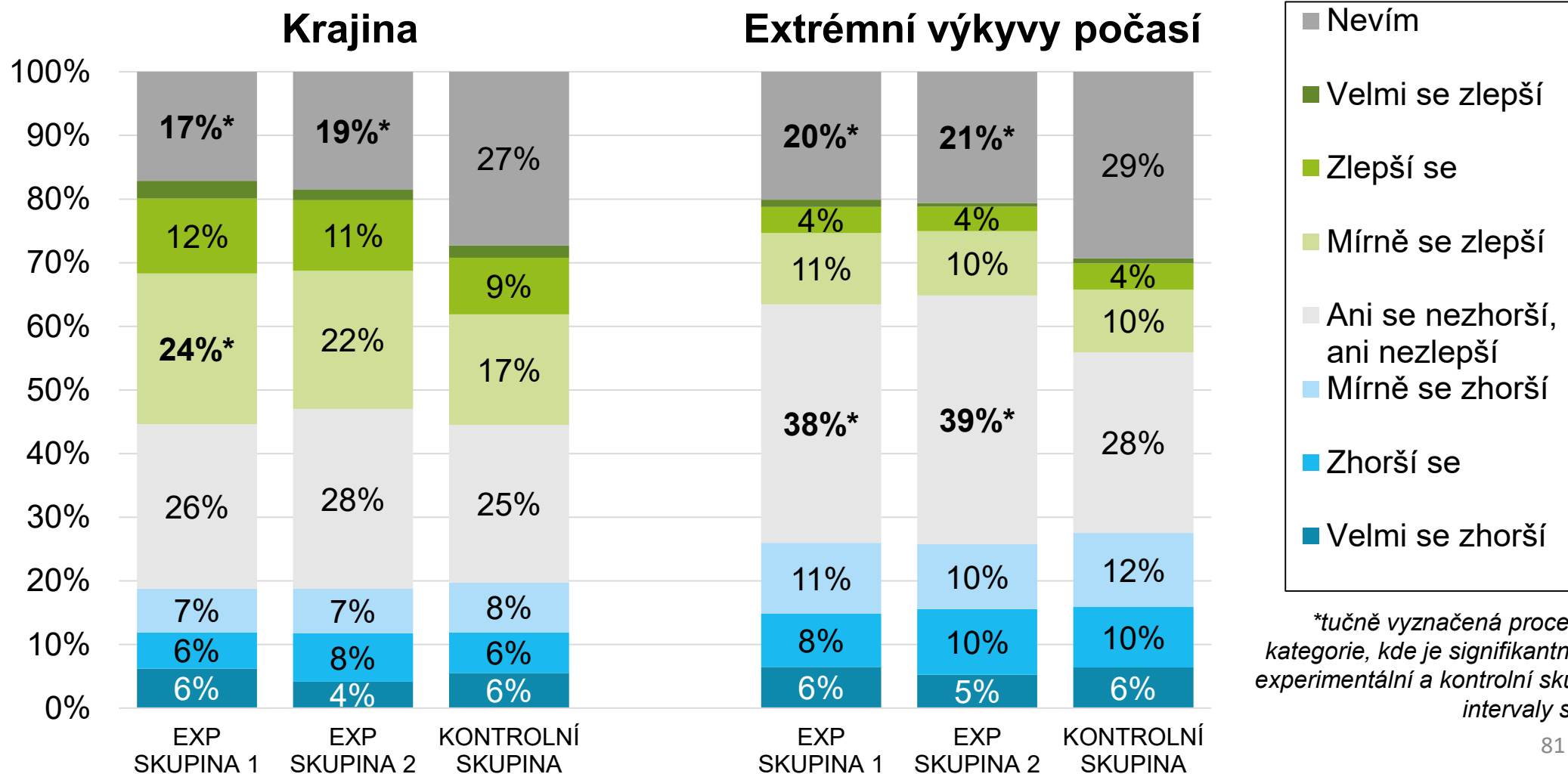
Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

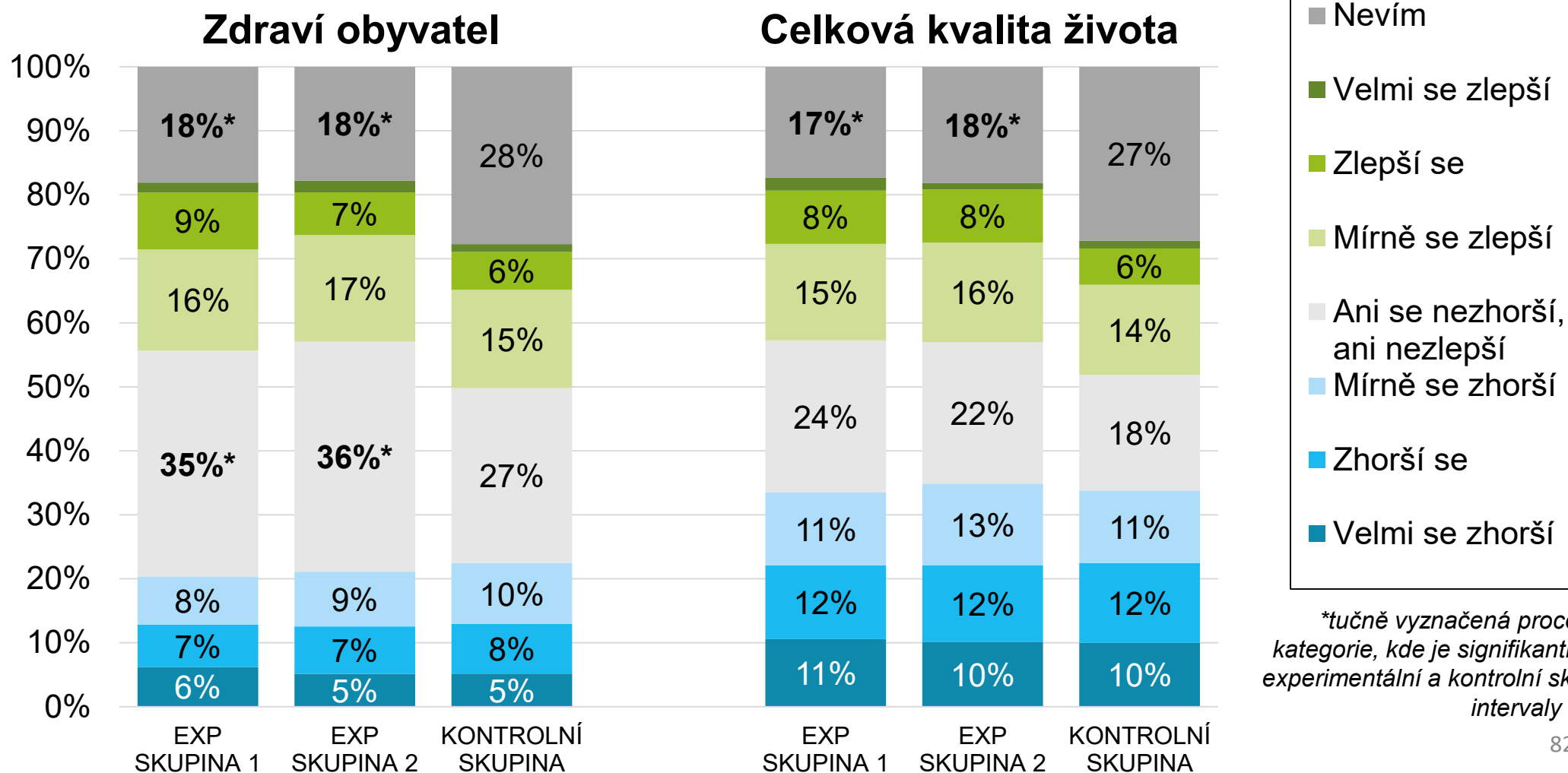
Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

Experiment – poskytnutí informací o Zelené dohodě s pomocí infografik

Jaké se domníváte, že budou důsledky plánu „Zelená dohoda pro Evropu“ pro Českou republiku?

Postoje k pravidlům pro rozdělení nákladů na snížení emisí

Jak spravedlivá Vám osobně připadají jednotlivá pravidla pro rozdělení nákladů na snížení emisí mezi obyvateli České republiky? $N = 2196$

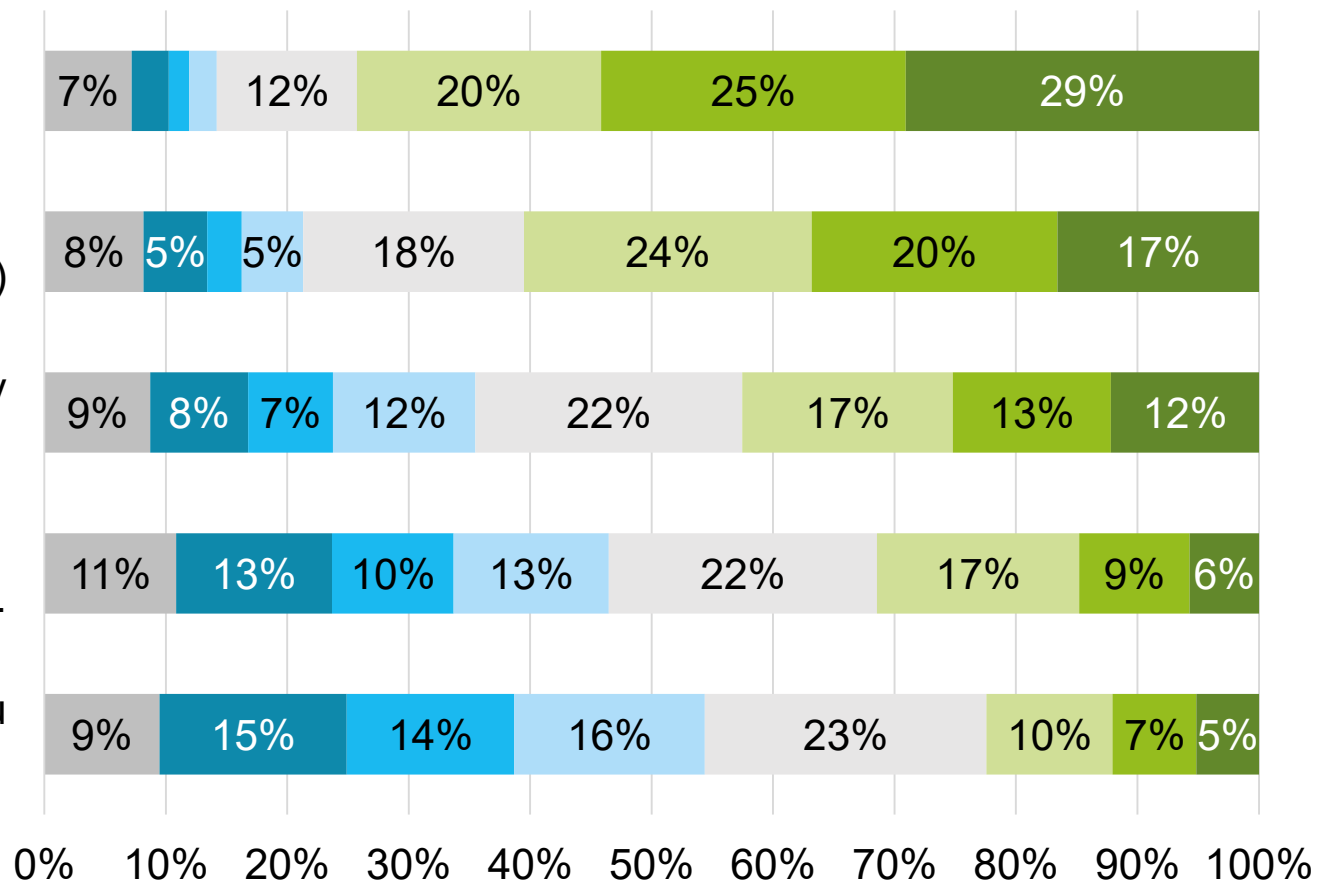
Platí podniky, které znečišťují více: Čím více podniky znečišťují, tím více platí.

Platí, kdo znečišťuje více: Čím více lidé znečišťují, tím více platí. (např. auto s vyššími emisemi, vyšší produkce odpadu)

Bohatí platí větší podíl z příjmu: Občané s vyššími příjmy by platili větší podíl svého příjmu než občané s nižšími příjmy.

Každý platí stejný podíl z příjmu: Každý dospělý občan by platil stejný podíl svého příjmu (např. 1 % ze svého měsíčního platu).

Každý platí stejně: Každý dospělý občan by platil stejnou částku.

■ Nevím

■ Ani tak ani tak

■ Zcela nespravedlivé

■ Spíše spravedlivé

■ Nespravedlivé

■ Spravedlivé

■ Spíše nespravedlivé

■ Zcela spravedlivé

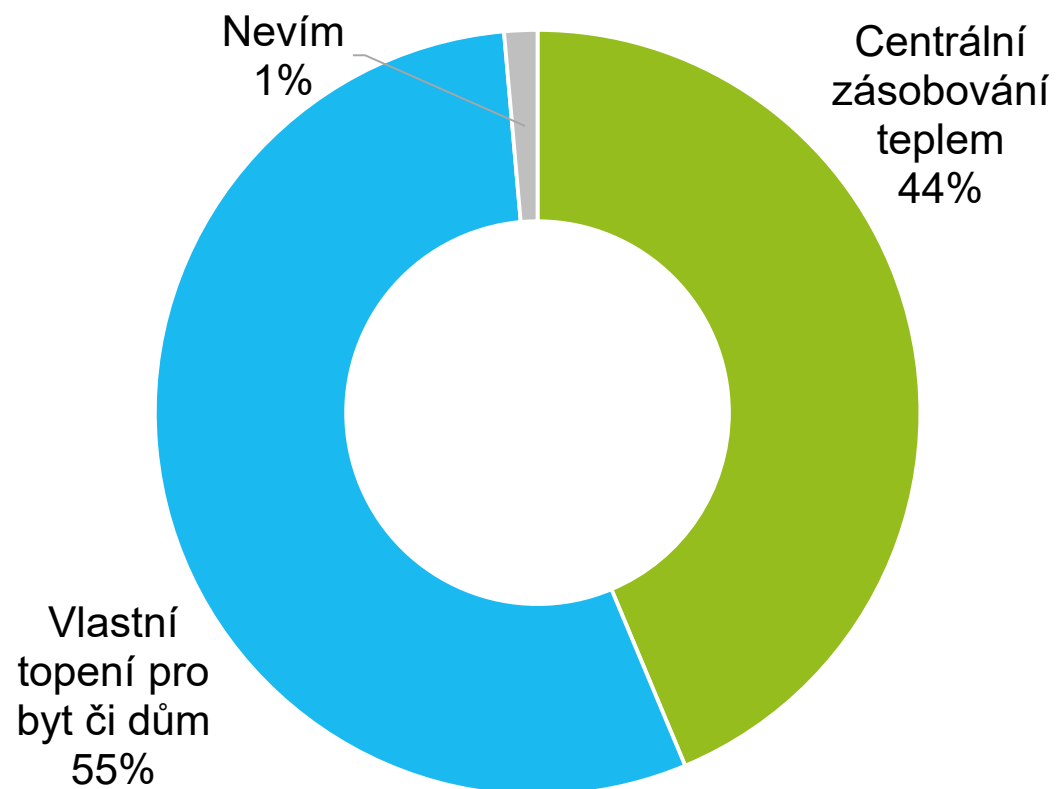
A low-angle photograph of a person riding a bicycle on a grassy hill. The person is wearing a white quilted jacket and blue pants. A basket on the front of the bicycle contains a small dog with orange and white fur. The background is a bright blue sky with scattered white clouds.

Vybavení, chování a ochota ho změnit

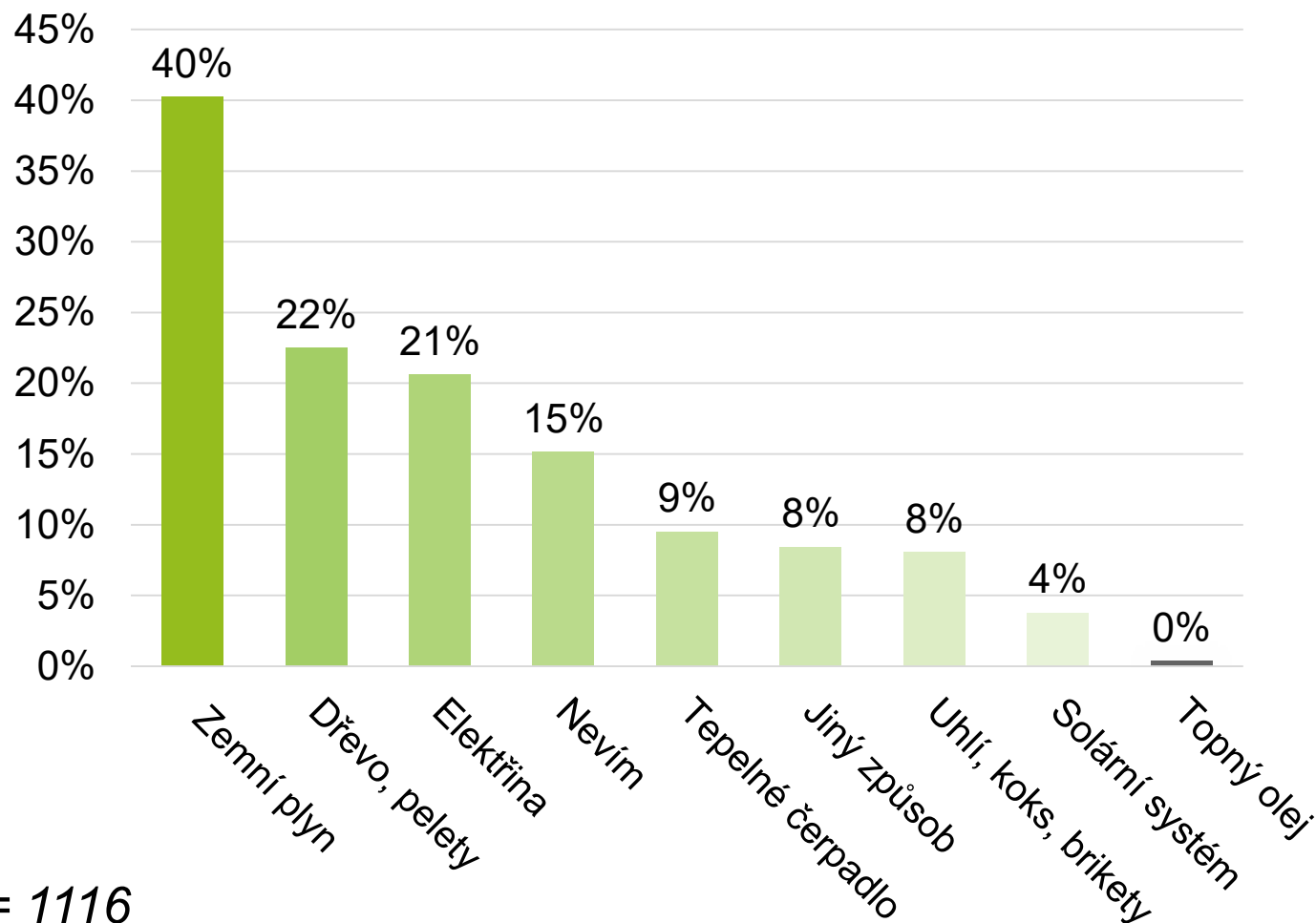
Autor fotografie: Mabel Amber, [Pixabay](#)

Způsob a zdroj vytápění

Jakým způsobem u Vás doma topíte?

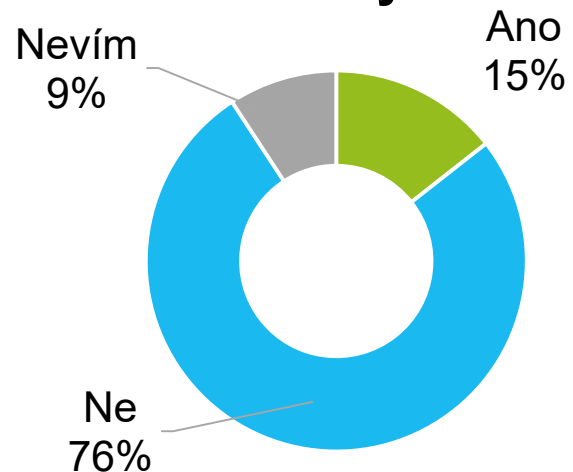
Jaký zdroj využíváte pro vytápění?

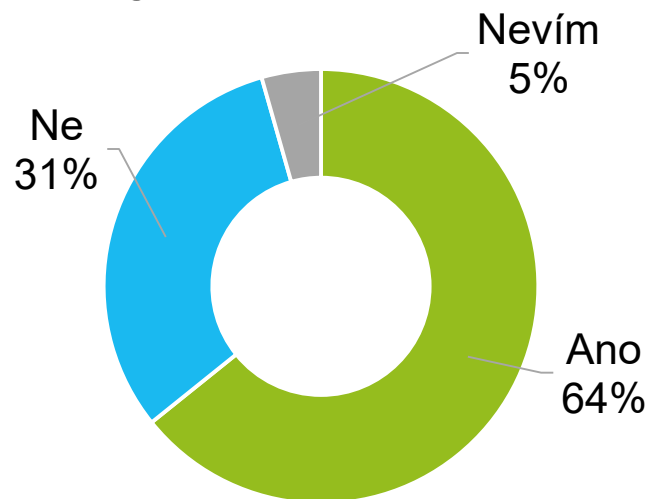
N = 1116

Energeticky úsporné bydlení

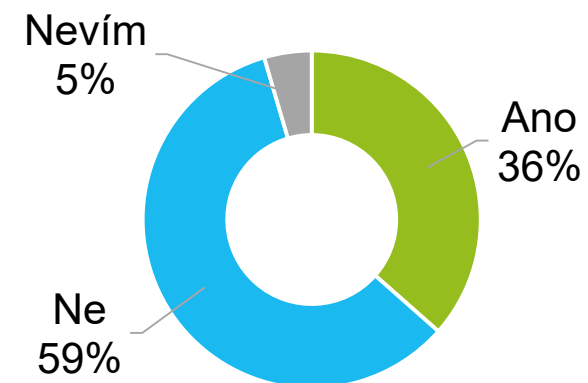
Vlastníte nebo si pronajímáte energeticky úsporný dům/byt?

Je dům či bytový dům, ve kterém bydlíte, zateplen?

Instaloval/a jste doma prvky pro úsporu energií (např. tepelné čerpadlo, pasivní chlazení, rekuperaci, zateplení oken)?

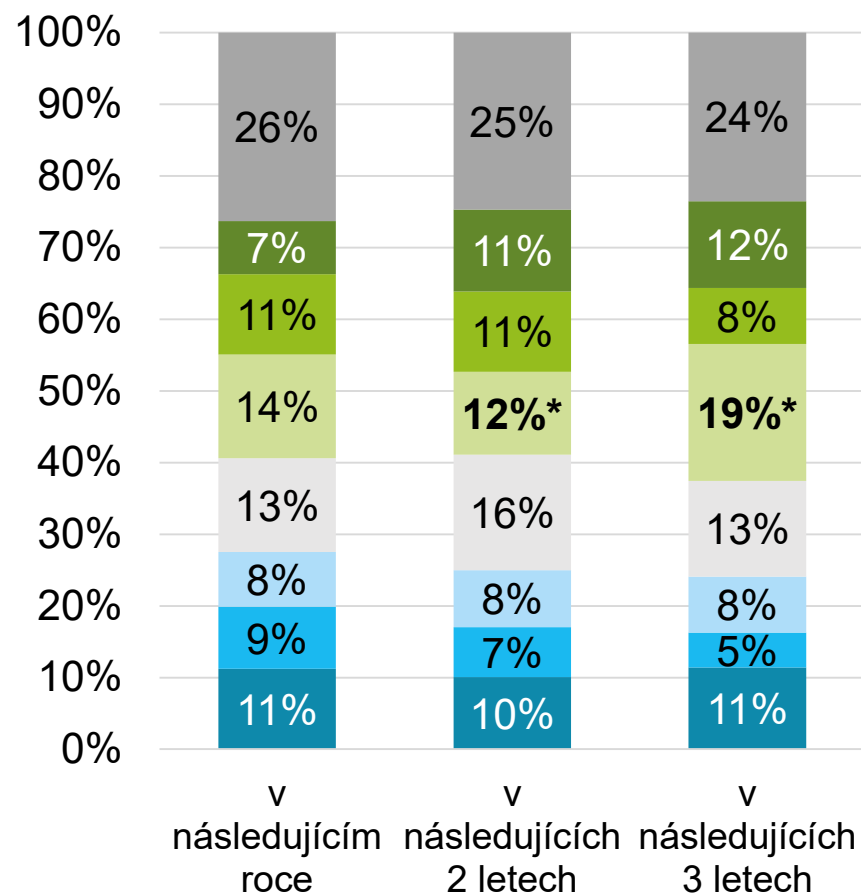

N = 1116

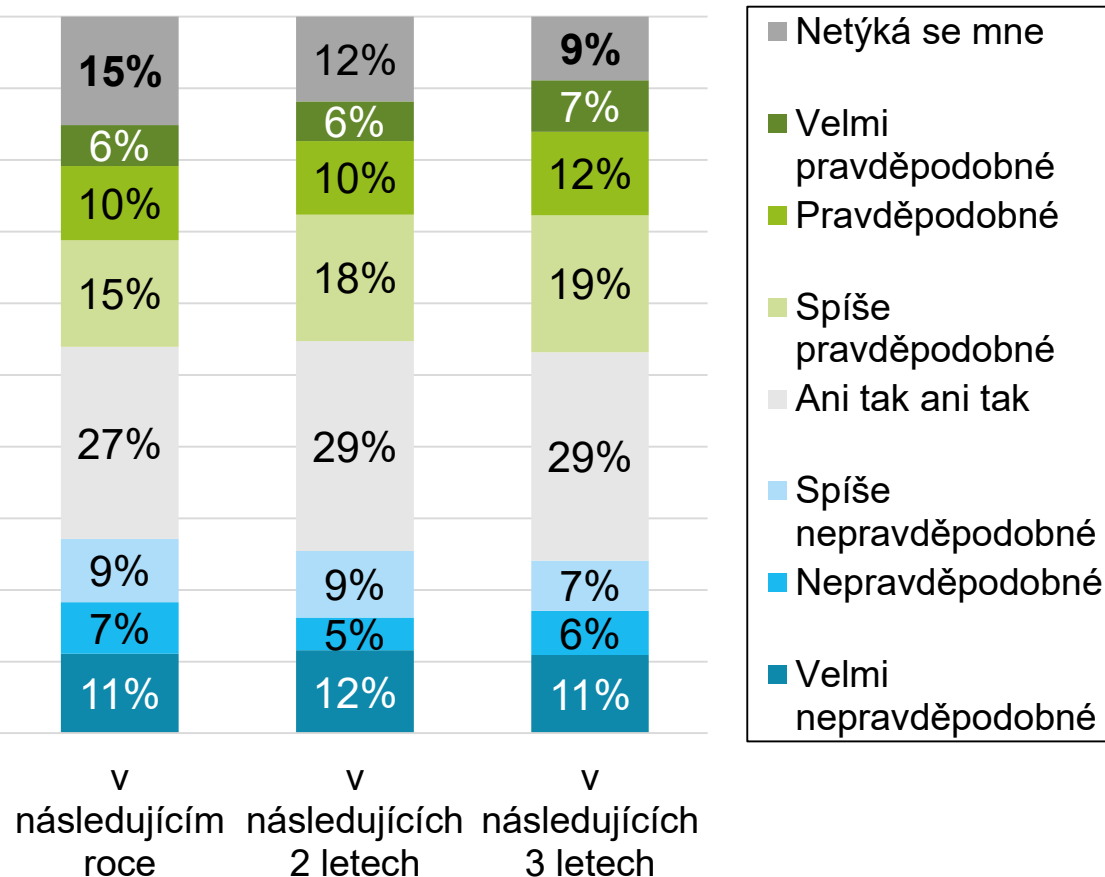
Energeticky úsporné bydlení

Jak pravděpodobné je, že byste vy osobně v následujícím roce / 2 letech / 3 letech byl/a ochoten/ochotna ...

... požádat o dotaci na zateplení svého domu nebo bytového domu, v kterém bydlíte? $N = 1476$

... nakupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů tzv. zelenou elektřinu? $N = 2196$

*tučně vyznačená procenta označují kategorie, mezi kterými je signifikantní rozdíl (95% intervaly spolehlivosti)

Úspora energie

Děláte následující činnosti? $N = 1116$

85%

při nákupu
upřednostňuje
energeticky
úspornější spotřebiče

53%

nekupuje elektřinu z
obnovitelných zdrojů

31%

používá sušičku
prádla

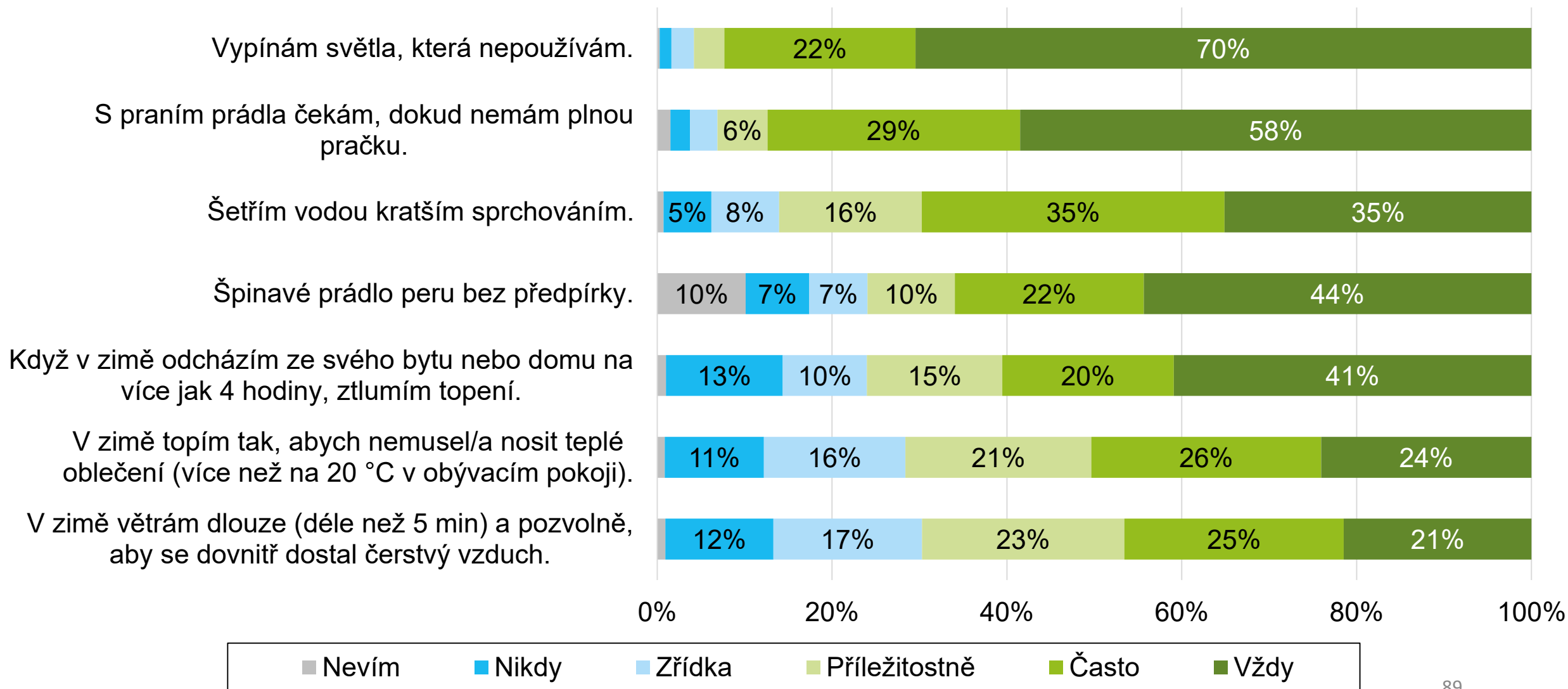

9%

pořídilo solární
panely k výrobě
energie

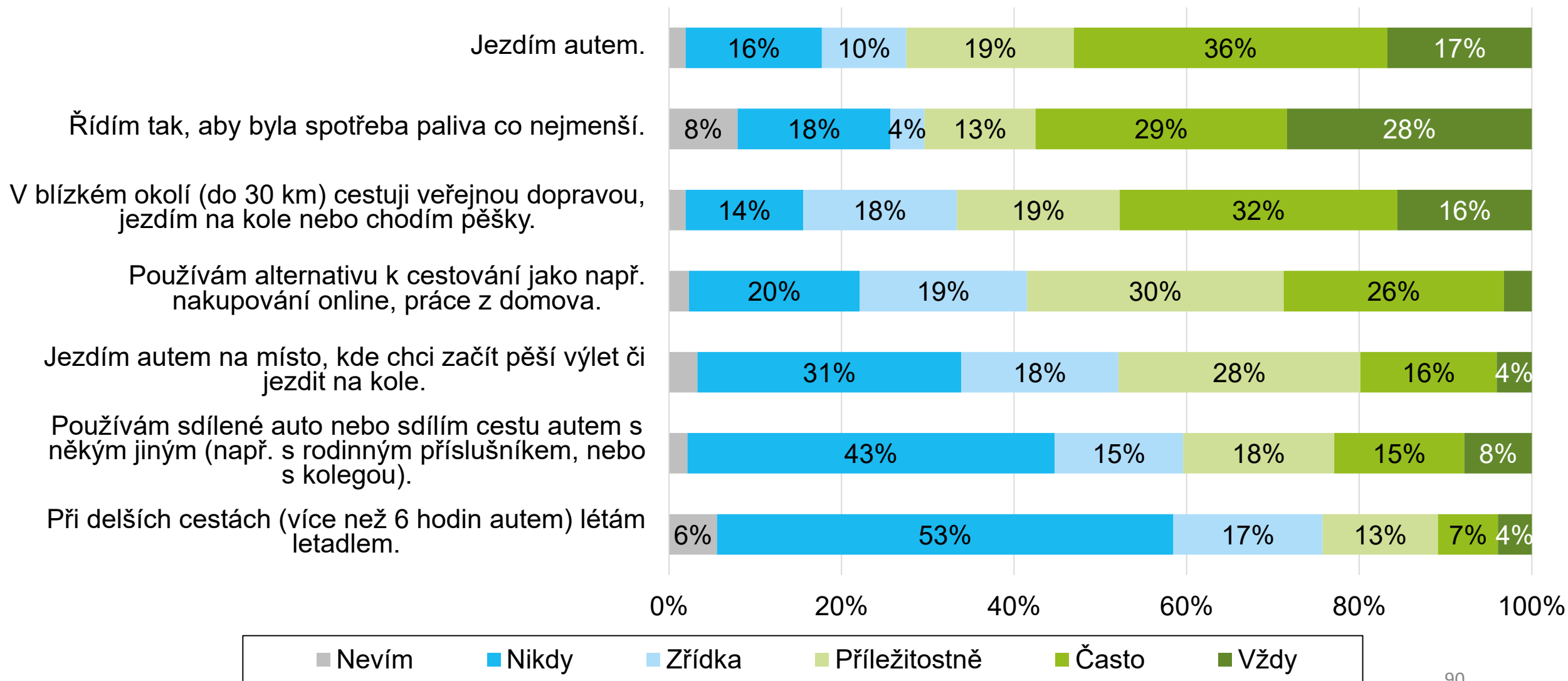
Úspora energie

Jak často děláte následující činnosti? $N = 1116$

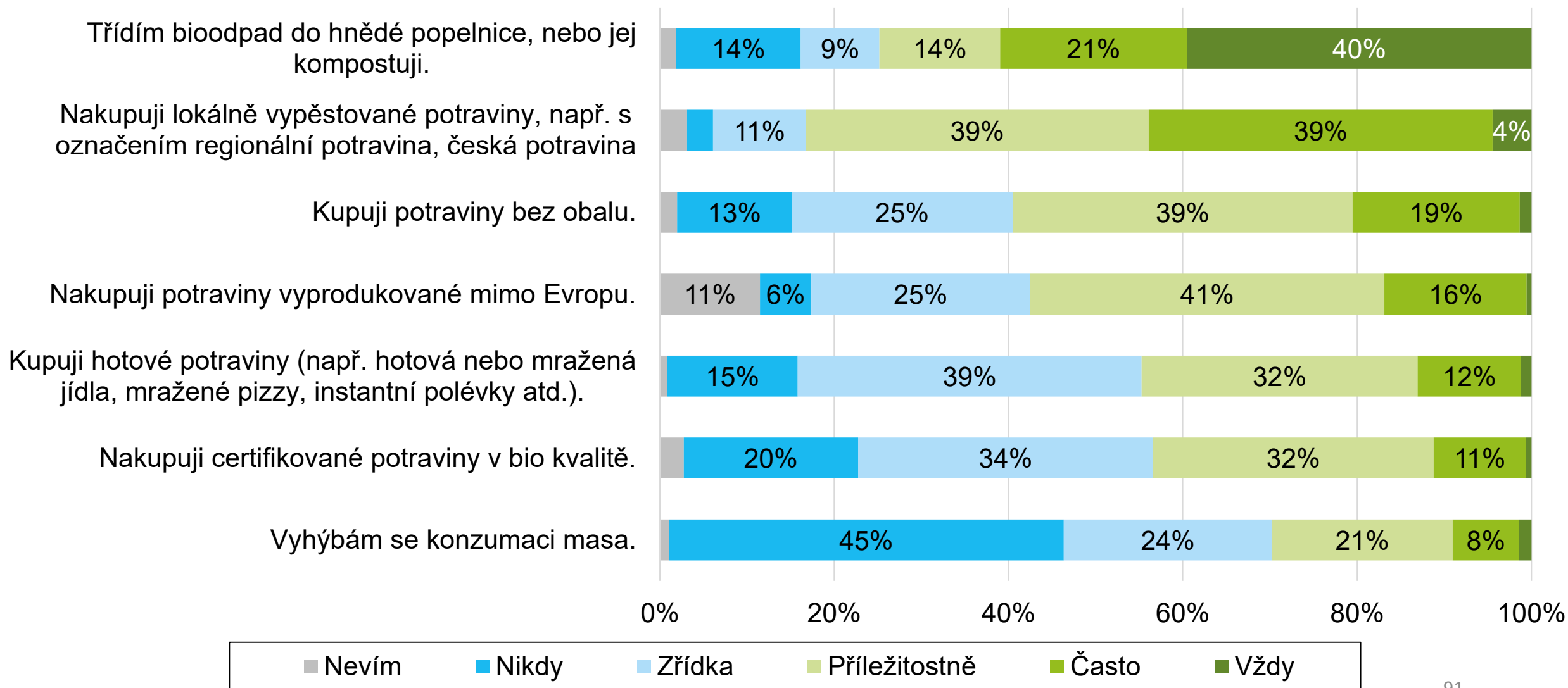
Doprava

Jak často děláte následující činnosti? $N = 1080$

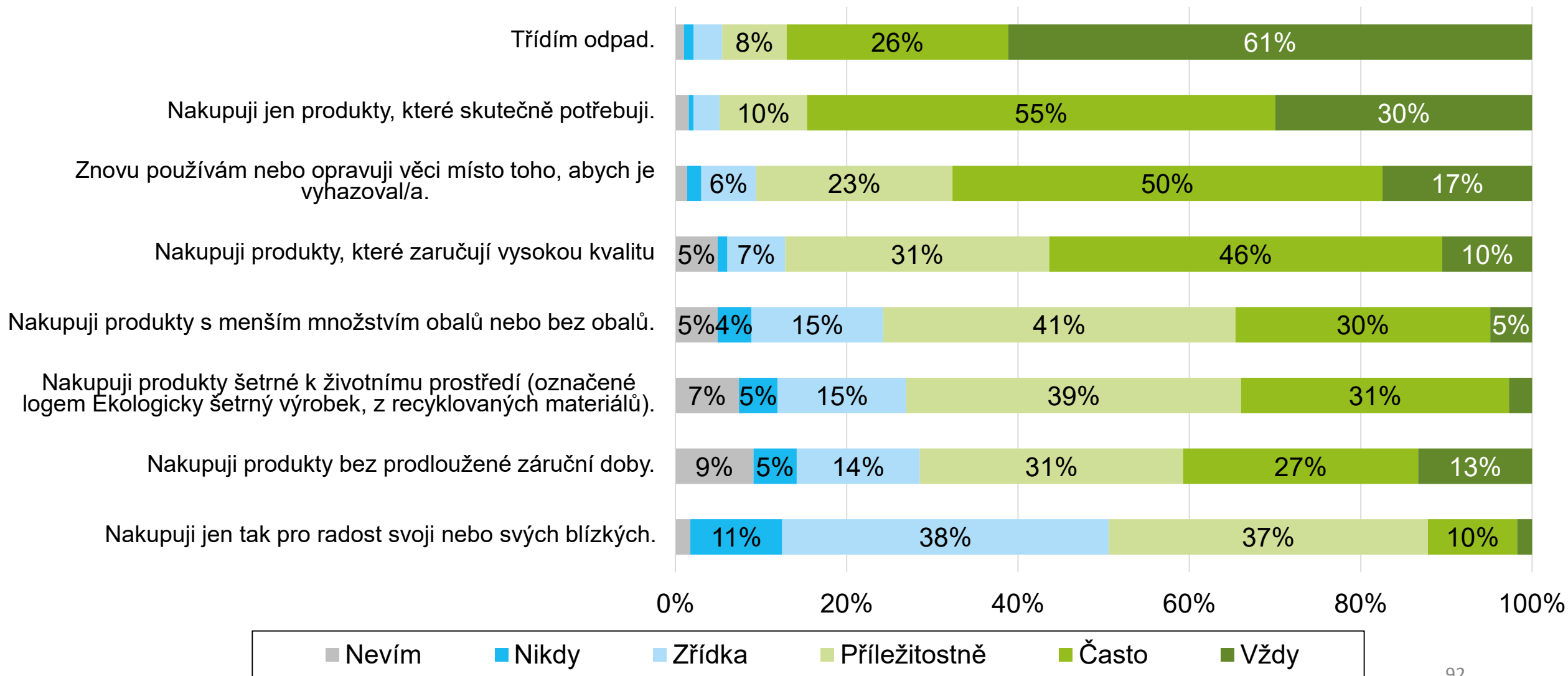
Potraviny – spotřeba a nakládání s odpadem

Jak často děláte následující činnosti? $N = 1116$

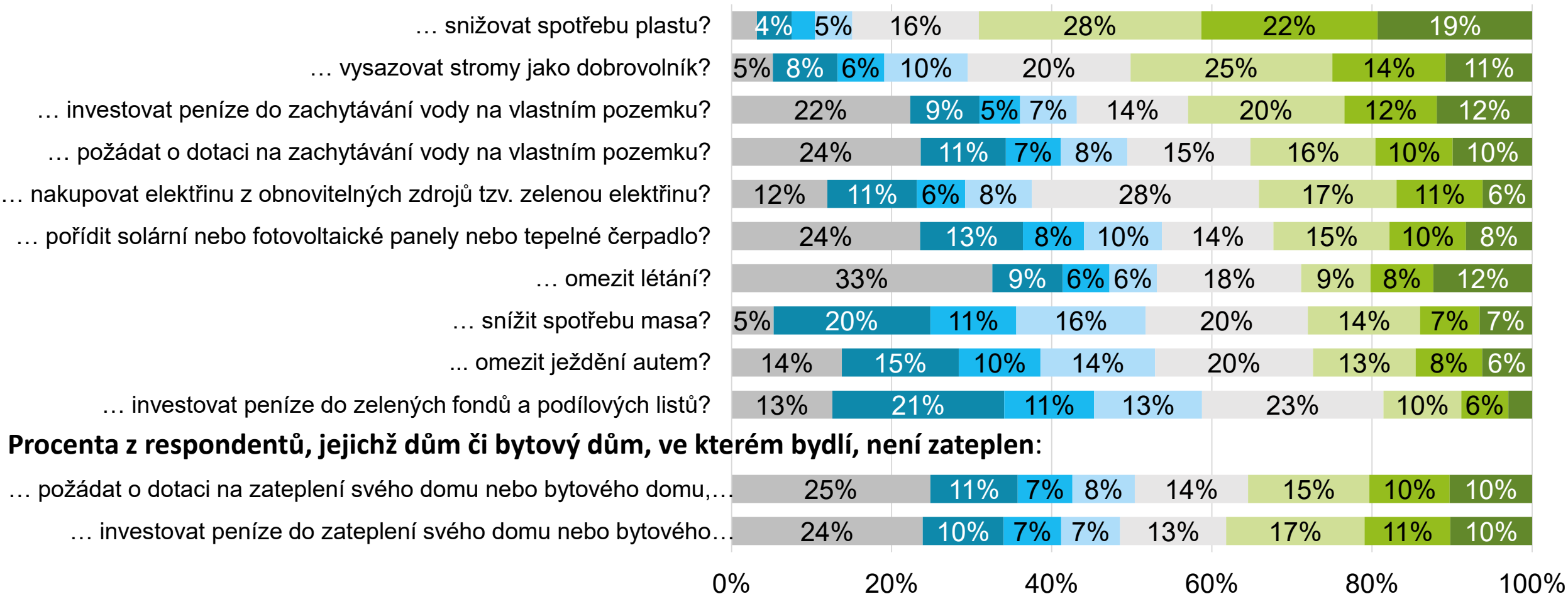
Spotřeba a nakládání s odpadem

Jak často děláte následující činnosti? $N = 1080$

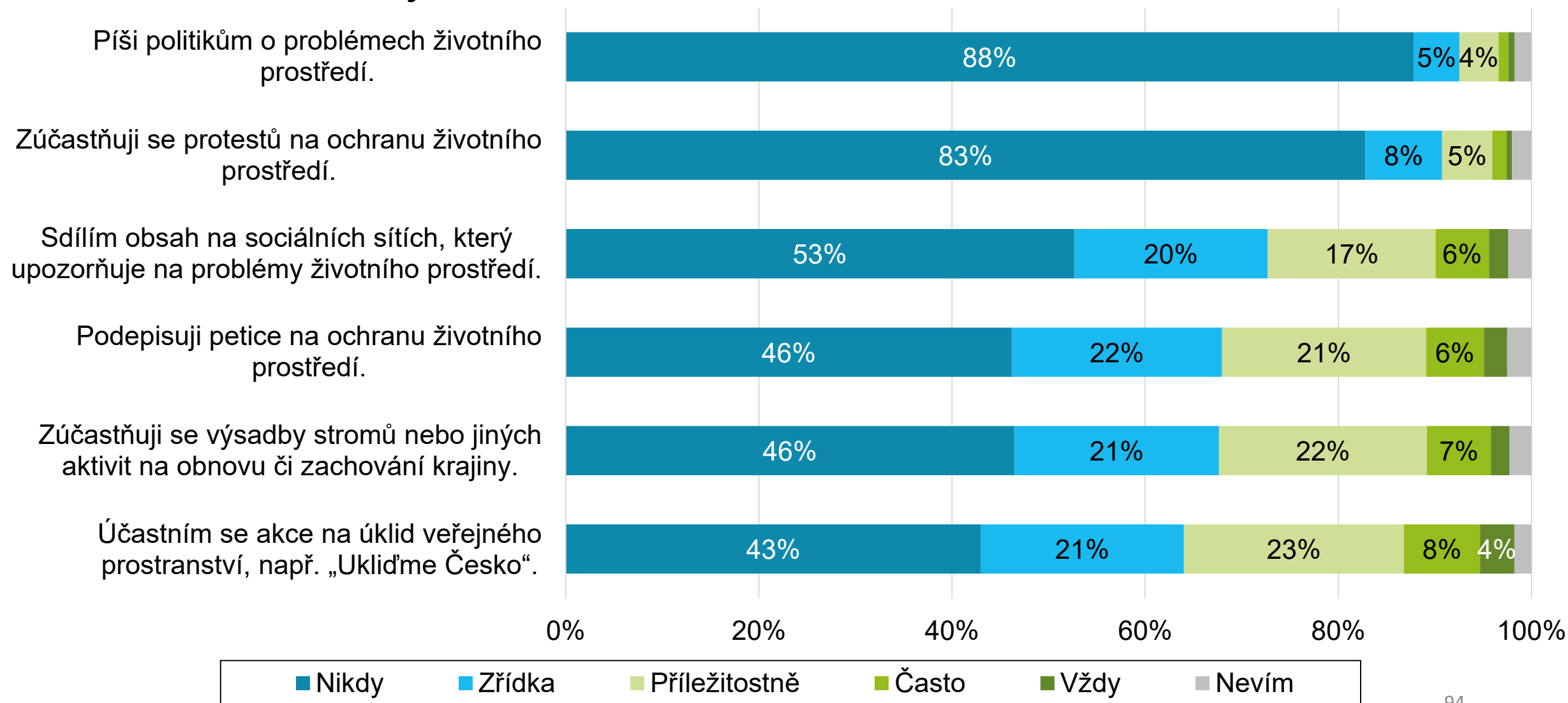
Ochota změnit chování

Jak pravděpodobné je, že byste Vy osobně v následujícím roce / 2 letech / 3 letech byl/a ochoten/ochotna... N = 2196 (dotace / investování na zateplení domu N = 1476)

Participace

Jak často děláte následující činnosti? N=2196

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

Iva Zvěřinová, Ph.D.

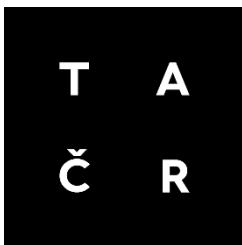
E-mail: iva.zverinova@czp.cuni.cz

Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí

www.czp.cuni.cz

Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik

www.seepia.cz

Vytvořeno se státní podporou
Technologické agentury ČR v
rámci Programu Prostředí pro život,
projektu SS04030013 Centrum
socio-ekonomického výzkumu
dopadů environmentálních politik.

Centrum socio-ekonomického výzkumu
dopadů environmentálních politik

UNIVERZITA KARLOVA
Centrum pro otázky životního prostředí